SVOBODNÝ ZEDNÁŘ

ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉHO

ZEDNÁŘSTVA

VYDAVATEL:

FRANTIŠEK KADEŘÁVEK.

REDAKCE:

JAN KAPRAS, JULIUS MYSLÍK, JOSEF VOLF.

REDAKTOR:

JULIUS MYSLÍK.

ROČNÍK II.

1927 — 1928.

OBSAH:

Úkoly našich dílen. A. P. 1
Nařízení krále Bedřicha Pruského o jednotné organisaci zednářstva . . 3
K dějinám slova „Svobodný zednář". J. V. 5
Z cesty australského bratra kolem světa 6
Za bratrem J. Čapkem. 8
Proslov k řetězu bratří. 8
Svědomí. A. M. 17
K dějinám slova „Svobodný zednář". . 18
Počátky lidské kultury a duch zednářský. V. D. 19
Svobodné zednářství francouzské. . . 21
Kořeny královského umění. A. Z. . . 26
Zednářství mezi čtyřma očima. J. R. V. 28
Zrcadlo. R. J. V. 30
Küniglové a jejich knihovna. J. W. . . 32
Figulovi u brány k Východu. R. J. V. 37
Proslov k řetězu bratří. J. K. 38
Deset let republiky československé — tisíc let českého státu. J. K. . . . 49
K desátému výročí vzniku českého zednářství. J. M. 50
Pojem chrámu v představách lidstva. 52
Ze života anglických loží. 53
Význam činovnických odznaků. . . . 55
Sonet republice. J. V. 60
Z instrukčních prací ložových. . . . 65
Proslov k řetězu bratří. J. V. 67
Zednářství a odvaha. R. J. V. . . . 67
Náš žalov. R. J. V. 68
Zprávy z ciziny. 9, 38, 75
Z domácích dílen. 10, 40, 69
Různé. 13, 44, 77

SVOBODNÝ ZEDNÁŘ

ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉHO ZEDNÁŘSTVA

II. ROČNÍK VOLNOST - ROVNOST - BRATRSTVÍ SEŠIT 1

Úkoly našich dílen.

Nedostatek tradice domácího zednářství pociťován jest právem jako nedostatek, který třeba nahražovat intensivní prací na vytvoření novodobého obsahu tradičních použitých forem. Čím méně lze se opírati o práci předchůdců, tím zodpovědnější je náš úkol: položit základy spolehlivé — navázat na minulost, aniž by se upadalo v přílišný historismus — a vyrovnat se současně s otázkami dnešní doby. Pouhý historismus, pouhá tradice znamenala by klidné zátiší těch, kdož mají k tomu založení a skoro unikají době; přezírání každé tradice a pouhé soustředění se jen na otázky doby, nebo dokonce jen otázky dne změnily by naše dílny v politické a veřejné kluby. Využijme možností, které řád poskytuje a spojujme tradici s dnešní dobou, výtěžky minulosti s pokrokem dneška; spojujeme syntheticky dobré světové s dobrým národním. Jen tak dostane se nové víno do starých nádob a jen tak stane se náš řád na domácí půdě kulturním činitelem, jakým býval v 18. století.

Řád se obrací především k inteligenci. Kdežto ve státech západních, kde politické svobody dovolily nerušený vývoj zednářstva, jest jeho složení velmi různorodé, u nás zatím má v něm převahu studovaná inteligence. Postupem doby bude jistě vstupovati do našeho řetězu více a více bratří ze všech povolání, abychom i složením byli odrazem struktury našeho národa. Dosavadní převaha studované inteligence je jednostranností, která má své přednosti i nevýhody.

Čím má býti dílna naší inteligenci?

Nedávno president republiky zmínil se o duši inteligence, která byla vůdcem kulturním a do jisté míry i politickým, jejíž funkce se však změnila v souvislosti s rozvojem vzdělání národa a s diferenciací politických útvarů dělnických, zemědělských a živnostenských. Pronikavé opravy vyžaduje zděděný liberalismus; dále třeba překonati nepraktičnost, utopičnost a nesprávný individualismus inteligence. Ona má v republice a národu své legitimní poslání a aby je mohla účinněji vykonat, je třeba, aby svou krisi pochopila a překonala.

Ano, funkce inteligence v národě se změnila a velmi často stěžujeme si na to, že naše demokracie není „kvalitativní", nýbrž jen „kvantitativní". Že hlasy neváží, pouze počítá. Že nestaví nejlepší osobnosti v čelo stran, ústavů, institucí, nýbrž často polovzdělance a lidi neostýchavé. Že nivelisační snahy fakticky proletarisují inteligenci; že poklesla úcta ke kultuře, umění a vědě, k velikým hodnotám tvořivým. I to vše souvisí s poklesem vůdcovské funkce inteligence v národě.

Může tu práce našich dílen nějak přispět ku překonání oné „krise"? Jsem přesvědčen, že ano. Vůdcem a pravým vzdělancem může býti jen skutečná osobnost, spojující hodnoty intelektu s kulturou srdce. Dnešní doba je převážně racionalistická a přímo forsíruje jednostranný typ, který může administrovat, reprodukovat, komentovat, ale málo *tvořit*. Racionalistická „pýcha rozumu" nenachází pro složité problémy psychologické a sociologické, jak je přináší život a praktická politika, dosti citlivého porozumění, a je ochotna vyrovnávat se s nimi nějakou formulkou, dobovým, třeba jen módním heslem. Schematisuje, nivelisuje, bez úcty k bohatství a k polyfonnosti života, organického a z tak veliké míry ve svých kořenech iracionálního.

Náš řád je povolán k výchově *mistrů*,

schopných samostatné práce stavitelské, tedy *konstruktivní*, ve všech oborech tvorby. Nikoliv *chytrost* konjunktury, nýbrž hluboká *moudrost* má říditi stavbu mistra. Nikoliv *siláctví a gesto*, nýbrž zralá *síla* má plán prováděti. A zdobiti dílo má *krása*, která jest odvěký nepřítel každého *chaosu*, ať myšlenkového či mravního. Tak pouhé tři věty pronášené při osvětlení dílny, jsou kusem programu pro překonání zmíněné krise! Sám pojem stavby, stavitelství, ukazuje, že v našem řádu není místa pro negaci a defaitismus jakýkoliv. Jimi chceme unikat a učit se tvorbě, neboť jen ona vrátí inteligenci její „legitimní poslání". Dílna budiž proto školou kázně ducha i srdce, v níž učeň rozvíjí své schopnosti, potlačuje své negativní sklony, měří se s mistry a učí se řádu, bez něhož není ničeho tvořivého.

A kde jinde než v dílně má se náš inteligent naučit překonávat svůj „nesprávný individualismus"? President, sám vyhraněná osobnost, klade tu zřejmě důraz na slovo „nesprávný". Má patrně na mysli povýšený, aristokratský, estétský individualismus těch, kdož nechápou svou sociální funkci a isolují se od kolektiva, místo aby mu sloužili. Sloužit kolektivu neznamená mně ovšem být robotem cizí myšlenky ze zbabělosti před davem. Mám na mysli evangelický ideál práce pro bratří z lásky k Bohu a bližnímu („Jedni druhých břemena neste a tak plňte zákon Kristův"), mám na mysli mravní závaznost osobnosti k práci pro ostatní, jak ji diktuje jedněm národní a lidská neb sociální solidarita, jiným ideál socialismu. Dílna naše konfrontuje bratry různých stavů, stran, církví, věků, vychovává k mužné snášenlivosti, k pochopení principu spolupráce a tak vede od isolace k solidaritě.

Při tom dílna nenutí nikoho, aby se odříkal svých názorů, neukládá mu nová dogmata a závazné směrnice, neomezuje svobodný let ducha a růst osobnosti. Chce býti právě skutečnou *republikou svobodných duchů*, kteří mají úctu ke každému opravdovému přesvědčení, dle Havlíčkovy zásady: já pán, ty pán, kterou bychom zde obměnili na slova: já bratr, ty bratr. I stoliční mistr je pouze první mezi rovnými. Majetek, titul, hodnost samy o sobě nedávají tu žádných práv. Zde se cení jen lidská osobnost ve svých skutečných kvalitách. Zde je půda pro pravá přátelství, bez nichž žádný muž se neobejde. Přátelství jest vyšší a duchovnější než erotický vztah k ženě — a jest z nejlepších opor člověka. V našem českém životě je ho málo; přes veškeru společenskou žoviálnost a tykání vrstevníků a známých býváme hrozně osamoceni a z toho snadno se rodí u sensitivů zatrpklost, plachost a onen v sebe uzavřený individualismus. V našich dílnách již vyrostla mnohá pevná a mužná přátelství jako živý důkaz naší víry ve vysoké poslání řádu v naší inteligenci.

Chceme býti, jak jsem již jednou napsal, mírovou Maffií republikanismu a pravého pokroku, protože státy se neudržují jen mocenskými prostředky, nýbrž hlavně duchem, mravností, vitalitou a schopností chápat a plnit svůj úkol a své postavení. „Il y a bien peu d'idéal dans le monde, mais c'est par ce peu que le monde vit", praví Renan. Ano, jest velice málo ideálů ve světě, ale jest to toto málo, jímž svět žije! Ve shonu a zápasu tříd a stavů po co největším podílu z výtěžku práce národa nezapomínejme na „jedno potřebné", na hodnoty ducha. Toto „legitimní poslání" inteligence, býti světlonošem národa, nesmí býti opuštěno, naopak sesíleno, jinak bychom marně naříkali nad stíny naší demokracie!

Již Palacký uměl spojovat dobré národní s dobrým lidským. Vřelý vztah k vlastní zemi a národu jest předpokladem každé silné osobnosti a kultury. Jen skrze svůj národ a jeho kulturu mohu se účastnit kultury evropské a světové. Národy jsou orgány lidstva a světová symfonie by ztratila na svém bohatství a na své dramatičnosti, kdyby i jediný tón z ní byl odstraněn. Proto má zednář úctu k principu národnímu a je současně povýšen nad předsudky nenávistného šovinismu. Má smysl pro světovost a jeho řád právě mu dává možnost práce a styků i v měřítku mezinárodním. Universalismus zednářství s jeho respektem k jednotlivým národním a státním Velkým Orientům jest dávno před Společností Národů ukazatelem cesty k pěstění ideálu světového míru a bratrství.

Zatím tvoříme jen hloučky a na venek jsme se sotva kdy projevili významným a viditelným činem. Jsme absorbováni pracemi organisačními a vnitřním sblížením. Až budou tyto základy hotovy, porosteme v zástupy a řetěz náš sesílí o sta nových paží a srdcí. Budeme seminářem novodobého typu československého, který bude hluboce kořenit v rodné půdě, ale větve rozkládat vůči slunci universálnímu. Pak se projevíme i na venek činy a novodobé zednářstvo československé bude solí republiky.

Ant. Pavel.

Nařízení krále Bedřicha Pruského o jednotné organisaci zednářstva.

Bedřich II. Pruský byl již jako korunní princ členem hamburské lože zednářské. V prvém roce své vlády založil pak v Berlíně lož „Aux trois globes", která se roku 1744 změnila na „Velikou mateřskou loži u tří zeměkoulí" a založila celou řadu dalších lož po Německu. Vedle toho Bedřich II. svým nařízením, jehož překlad přinášíme jako zajímavý historický dokument, zorganisoval jednotně vyšší stupně obřadu skotského. Tyto se však trvale v Německu neudržely, nýbrž převládlo tam později symbolické zednářství trojstupňové.

*

Nové tajné a základní konstituce

nejstarší a nejvznešenější Společnosti Starobylých a Sdružených Svobodných Stavitelů, která se zve Královským a Vojenským Řádem Svobodného Kamenického Umění Zednářského. —

My Bedřich, z milosti Boží král Pruský, vévoda Braniborský etc. etc., etc., Svrchovaný Velký Protektor, Velký Komandér, Velmistr a Universální Uchovatel nejstarší a nejvznešenější Společnosti Starobylých a Sdružených Svobodných Stavitelů neboli Zednářů nebo jinak Královského a Vojenského Řádu Svobodného Kamenického Umění Zednářského čili Svobodných Zednářů:

Slovutným a milovaným bratřím,
kteří budou toto čísti:
Snášenlivost — Svornost — Zdar.

Dle toho, co My sami jsme poznali a schválili, udržování a důležité závazky, které jsme ujednali s nejstarší a nejctihodnější Institucí známou v dnešním světě jménem Bratrstva Svobodného Kamenického Umění Zednářského nebo též Řádu Starobylých a Sdružených Svobodných Zednářů, způsobily, jak jest všem známo, že ji chráníme se zvláštní péčí.

Tato obecná Instituce, jejíž původ sahá k počátkům lidské společnosti, je čistá ve své víře a ve svém učení, moudrá, obezřetná a mravná ve svých naukách, ve svých úkonech, ve svých radách a opatřeních a zvláště jest hodna doporučení pro svůj cíl vysoce filosofický, sociální a lidský. Skutečným cílem této Společnosti jest Jednota, Štěstí, Pokrok, dobro lidského pokolení obecně i zvláště v každém člověku. Proto s veškerou důvěrou a prací, s myslí vytrvalou, usiluje o tento cíl, který jediný uznává sebe hodným.

Než postupem doby organické složení a jednota původní úpravy velmi se změnily velkými převraty a změnami věcí, které zvrátily základy světa nebo je přeměnily postupně a v různých obdobích ať dávných ať nových, rozptýlily Starobylé Zednáře po nejrůznějších koutech světa. Toto rozptýlení způsobilo, že se rozčlenili v různé větve, které dnes jsou známy pod jménem Ritů a jichž spojení zakládá Řád.

Než jiná dělení, vzniklá z prvých, dala podnět k utvoření se jiných společností a mnoho z nich nemá co společného se Svobodným Kamenickým Uměním Zednářským kromě jména a některých forem zachovaných od zakladatelů, aby byly zakryty jen tajné cíle, často svárlivé, někdy i nebezpečné a skoro vždy příčící se zásadám a vznešeným naukám Svobodného Kamenického Umění Zednářského dochovaným tradicí.

Dobře známé nesváry podnikané v Řádu těmito novými společnostmi a živené po dlouhý čas, vystavily jej podezřením a nedůvěře takřka všech Mocnářů a též krutým pronásledováním se strany některých.

Úsilím Zednářů vynikajících ctností byly nesváry potlačeny a všichni od dlouhé doby vyjadřují přání, aby se obecným usnesením zabránilo jich obnově, a aby se podepřel Řád tím, že se obnoví jednota jeho bývalého vedení, organická jednota jeho původního složení a jeho původní kázeň.

Přijímajíce tato přání, která jsou i Nám společným přáním od doby našeho úplného zasvěcení do mysterií Svobodného Kamenického Umění Zednářského, přece jsme si nemohli zatajovati počet, povahu a skutečnou velikost překážek, které bylo odstraniti, aby ona byla ukojena. K vyplnění jich zamýšleli jsme rozvažovati s nejprozíravějšími bratry ze všech částí světa, a nejznamenitějšími v Bratrstvu, jakožto důvěrníky nejschopnějšími sledovati tento žádoucí cíl, aniž by bylo ublíženo svobodě kohokoliv, aniž by se porušila pravá neodvislost Zednářů a zvláště svoboda mínění, která mezi všemi volnostmi je první nejsvětější a velmi snadno se cítí dotčena.

Až dosud povinnosti nám zvláště uložené jako králi a mnoho vážných událostí, které nastaly za naší vlády, ochromily naši vůli v této věci a odstrašily nás od tohoto záměru. Doplnění a zdokonalení tak velkého, krásného, spravedlivého a nutného díla příslušelo by moudrosti, poznání a hloubání bratří, kteří po nás přijdou a jim ponecháme

těžký úkol, ukládajíce jim, aby bez přerušení přiložili ruku k této práci trpělivě a obezřetně.

Přece však nedávná a naléhavá volání, která už došla odevšady v poslední době, dala nám poznati naléhavou nutnost, aby byla položena mohutná hráz duchu nesnášenlivosti, sektářství, schismatu a anarchie, které nedávní měniči se snaží uvésti mezi bratry za cíly více neb méně omezenými, zavrženíhodnými a hanebnými a předkládané pod nápadnými záminkami, které by mohly dospěti k odvrácení pravého Kamenického Umění Zednářského od vlastního účelu, změnit jeho povahu a tak způsobiti opovržení a rozvrat Řádu. My sami obeznámeni se vším co se přihází v sousedních královstvích, poznáváme tuto naléhavou nutnost.

Pro tyto důvody a ještě jiné příčiny nemenší vážnosti nutí nás, abychom shromáždili a spojili Řád v jediné tělo Umění Kamenického, Zednářského, všechny Rity soustavy skot. ské nauky, o nichž je povšechně známo, že jsou v hlavním ryse tytéž, jako ony dávné instituce, že směřují k témuž cíli a jako hlavní větve jednoho a téhož stromu liší se mezi sebou pouze formulemi, mnohým známými a takovými, že je lze snadno uvésti v soulad. Tyto Rity jsou známy pode jménem „Starobylé" „Heredom či Hairdom", „Orient Kilwinningský", „Sv. Ondřeje", „Vladařů Východu a Západu", „Knížat Královského Tajemství" nebo „Zdokonalení", „Filosofie" a Ritu nejmladšího, zvaném „Původní".

Příznávajíce tedy za základ naší uchovávající reformy titul první z těchto Ritů a hierarchický počet stupňů posledního, prohlašujeme, že tyto všechny jsou nyní spjaty a sjednoceny v jediném Řádu, který vyznávaje víru a čisté nauky Starobylého Kamenického Umění Zednářského, pojímá v sebe všechny soustavy Ritu Skotského, spojené pod názvem Ritu Skotského Starého a Přijatého.

Nauka bude sdělována se Zednáři ve třiceti třech stupních, rozdělených v sedm chrámů nebo-li tříd, jimiž musí projíti každý Zednář než dospěje k nejvyššímu a poslednímu a v každém stupni podrobí se čekání a břemenům, která vyžadují Stanovy, Dekrety a Předpisy dávné i nové Řádu a Zdokonalení.

První stupeň bude podřízen druhému, tento třetímu a tak po řadě až ke Vznešenému Stupni — třicátému třetímu a poslednímu — který bude vykonávati dozor nad všemi ostatními, bude napravovati jich chyby a bude je říditi; jeho sdružení či tělo bude tvořiti Nejvyšší Radu.

Obránce a Uchovatel Řádu, který bude vládnouti a spravovati dle těchto předpisů a dle konstitucí, které budou přijaty.

Všechny stupně Ritů svrchu vypočtených od prvního k osmnáctému, budou zařazeny mezi stupně Ritu Zdokonalení, odpovídajíce vlastnímu řádu a dle vlastní analogie a podobnosti a budou tvořiti XVIII prvých stupňů Řádu Skotského, Starého a Přijatého. Dvacátý první a dvacátý třetí stupeň Ritu zvaného „Původní", bude dvacátým v Řádu; dvacátý a dvacátý třetí stupeň Zdokonalení nebo šestnáctý a dvacátý čtvrtý stupeň Ritu Původního utvoří dvacátý prvý a dvacátý osmý stupeň Řádu. Knížata Královského Tajemství budou zařazena do třicátého druhého stupně pod Svrchované Velké Generální Inspektory, což je třicátý třetí a poslední stupeň Řádu. Třicátý první stupeň bude Velkých Soudců Velitelů, Velcí Velitelé, Velcí Vyvolení Rytíři, Kadosh budou tvořiti řád třicátý. Ve dvacátém třetím, dvacátém pátém, dvacátém šestém, dvacátém sedmém a dvacátém devátém stupni najdou místo Setníci Tabernakula, Knížata Tabernakula, Rytíři bronzového hada, Knížata Milosti, Velicí Velitelé Chrámu a Velicí Skotští Sv. Ondřeje.

Všechny Vysoké stupně těchže soustav skotských, sdružených, budou dle své analogie nebo totožnosti rozděleny v soustavě Řádu Skotského Starého a Přijatého do tříd souhlasných s jejich Řádem.

Nikdy však, pod nižádnou záminkou žádný z jejich vysokých stupňů nebude se moci podobati Třicátému třetímu a Nejvyššímu stupni Svrchovaného Velkého Generálního Inspektora Ochránce a Uchovatele Řádu, poslednímu v tomto Řádě Skotském, Starém a Přijatém, v žádném případě nebude požívati týchž práv, výsad, privilegií nebo moci, kterou dnes přidělujeme samým Inspektorům.

Takto my je ustanovujeme v plnosti moci nejvyšší a uchovatelské.

Aby pak to bylo pevným a nezměnitelným, vyzýváme všechny své Milované, Mocné a Vznešené Rytíře a Knížata Zednáře, aby bděli nad jejím výkonem.

Dáno v Našem královském sídle berlínském 1. května roku Milosti 1786 a našeho království 47.

Bedřich.

K dějinám slova „Svobodný zednář".

I.

Jde mi tu o to, ukázati, jakých názvů pro svob. zednáře se v Čechách během doby užívalo a jakých změn slovo zednář samotné u nás prodělalo, pokud ze zachovaných zpráv lze zjistiti. Obraz ten nebude sice zcela přesný a dokonalý, poněvadž se nám nepodařilo dosud najíti archivní památky pro první doby působení svobodných zednářů v Čechách v letech dvacátých 18. stol. a poněvadž nemáme dosud velkého filologického slovníku, jenž by nám mohl být pomůckou, ale přece ukáže, jak dlouho zápasí slovo zednář o své oprávnění.

Zednářství nepřišlo k nám sice z Německa, nýbrž asi přímo z Anglie přes Holandsko, ale z původního názvosloví prvního období loží v Čechách do r. 1750 se nám skoro žádného přímého dokladu nezachovalo, poněvadž Svátkovy prameny jsou podnes nezvěstny. Také v dosud přístupných svazcích korespondence Fr. A. Sporka, zakladatele svobodného zednářství v Čechách, slovo zednář v nižádném jazyku se nevyskytá. Bulla papeže Klementa XII., zapovídající v květnu 1738 věřícím příslušenství k zednářům pod trestem exkomunikace, jež nazývá zednáře „liberi muratori" (svobodní zedníci) nebo pod vlivem francouzským „Franc Massons" byla sice také guberniu v Čechách zaslána, ale poněvadž nedošlo k jejímu uveřejnění a prohlášení v dědičných zemích rakouských, nedošlo ani k jejímu českému překladu. V letech čtyřicátých 18. stol. vyskytují se pak vedle sebe výrazy „les francs-maçons" a „freymäurer" a dílo Larudanovo jest také po Čechách v šlechtických kruzích jak v původním znění (L' ordre des francs-maçons trahi a jeho pokračování: Les francs-maçons écrasés), tak v německém překladě (Der verratene Orden der Freymäurer, Die zerschmetterten Freymäurer) stejně známo. Po r. 1750 množí se styky našeho zednářství s německým a jest tudíž názvosloví německé v popředí, ačkoli výrazy pro vysoké stupně skotského zednářství, jež jsou většinou průvodu francouzského, bývají ponechávány v původním znění.

Německé slovo „fraymäurer-freimaurer" se dlouho nepřekládá. První protizednářský spisovatel v Čechách J. Th. A. Berghauer užívá ve své Bibliomacheia, 1746, výrazu Freymaurer. Když vyšel známý dvorní dekret císaře Josefa II., ze dne 14. prosince 1785, jenž způsobil takový rozruch a z počátku i rozdvojení mezi zednáři v Rakousku a zvláště v Čechách, užívá se i v českém znění německého slova, jenž se jen trošku přizpůsobuje ve „frajmaur", kteréžto pojmenování v případném zkrácení „frýmar" se nám ozývá dodnes v románu (třeba u Jiráska), v humoresce (Kuděj) a v pověrách lidu (frajmaur jest člověk, jenž stále boří, co jiní vystavěli). A toto pojmenování má skoro pravidelně zabarvení bezbožného kacíře nebo revolucionáře nebo později v 19. stol. i židovského zaprodance, jímž, jak Hausmann vypravuje, strašívali babičky před r. 1850 svá vnoučata. Obyčejně jde z něho hrůza, již líčí Pražanka r. 1824 v básni Jarošově:

„A mordoval jste též! O Bože, pusťte mne!
Já bojím se Vás teď — Já — Byl jste frajmaurem,
Vím vše! Ježíši! a prolíval jste krev!"

Bezbožnost, krev, dýka, toť patří ve fantasii lidu jaksi ke slovu frajmaur. V Haliči kázal r. 1786 jakýs mnich, že dovedou ti frajmauři vražením nože (jinde: špendlíkem) do podobizny usmrtiti představitele této na sebe větší vzdálenost, což se nám objevuje ostatně i v truchlohře „Obchodní navštíven" 1840. Jednou jest společnost zednářská naznačena v Schönfeldovských Novinách pouhým f***, což jest podle mého soudu dokladem, že redaktor jejich Kramerius stál asi blízko zednářům, poněvadž se i jinak o zednářských záležitostech vůbec často zmiňuje: vykládal o tom, jak vysoce postavené osoby do této společnosti vstupují, aby napomáhaly „k blahoslavenství lidskému"; líčí rád významné události ze života vynikajících zednářů jako byl šl. Born, jeden ze zakladatelů naší Král. Spol. Nauk, nebo antisemita hr. Canal Malabaila, popisuje návštěvu cís. Josefa II. v pražském sirotčinci u sv. Jana Křtitele, založeném zednáři a pod.

Vedle výrazu frajmaur užívá se pro zednáře v literatuře zednářské, určené pro nezednáře, i pojmenování „přátelé lidští", což jest zřejmý překlad německého „Menschenfreunde". Ústav pro hluchoněmé, založený zednáři lože u devíti hvězd, založili (podle Krameria) z podnětu hr. Kinského „přátelé lidští" (srv. řeč Cornovovu o založení sirotčince sv. Jana Křt. z r. 1781) nebo „křesťanští přátelé lidští". Také se vyskytuje výraz „šlechetní přátelé" nebo „společnost, jež pro své lidumilné skutky stála vždy ve veliké slá-

vě" (při ústavu hluchoněmých, jehož ředitelem byl P. K. Berger, Němec z Kadaně, a prvním učitelem P. Dom. Stöhr, Němec z České Lípy). Později pak, zvláště po zákazu zednářství r. 1795, kdy zakázáno i slovo zednářství, je oblíben výraz „lidumilná společnost", „lidomil", „přátelé pravdy" a pod.

Také francouzský tvar „francs-maçon" došel hojného užívání. Literatura francouzská byla u nás tehdy zvláště zásluhou podnikavého knihkupce Gerla velice rozšířena a také znalost francštiny mezi důstojnictvem, jež patřilo ve své převaze k zednářství, byla veliká. Slovníky franc.-německé, u nás oblíbené, jako Trauttnerův Nouveau dictionnaire, vyd. ve Vídni, v Praze a v Brně r. 1780 a j. mají vesměs slovo „francs-maçons" nebo „société des francs-maçons".

V téže době užívá se u nás dále slova „liberi muratori", „muratori" zvláště v duchovenských kruzích, kteréžto slovo se i v laických kruzích dlouho udržuje. Prohlídky pražských lóží r. 1765-6 a kronikářské zápisy z let devadesátých 18. stol. (Locatelli) znají dobře toto slovo, jež se nám ozývá i ze zápisků 19. stol. Tak vypravuje na př. skriptor universitní knihovny v Praze Vaněk k r. 1832, že mu vinárník Vampolo, bývalý hospodářský správce poděbradských děkanů, sdělil, že Rössler, bývalý brandýsský školní ředitel, potom děkan v Jaroměři a konečně „jako člen frajmauerské lože" dosazený r. 1787 do Poděbrad, děkoval to vše jedině společnosti „liberorum muratorum". A hned prý tu, aby svou příslušnost zednářskou projevil, dal osázeti celé probošství akaciemi (podobně jako prý Hr. Chotek nábřeží vltavské), třeba že mu jiní navrhovali kaštany. Patřit prý akát mezi oblíbené stromy zednářské (srv. čas. L'acacia Revue mensuelle d'etudes maçonniques).

Řeckého výrazu „latomi", jehož se užívá v Anglii v 14. stol. také často pro „kameníky" u nás skoro v 18. stol. ani neslyšíme. Hlásí se u nás k životu teprve v 2. pol. 19. stol. (latomica = sbírka zednářských knih a j.). *Josef Volf.*

Z cesty australského bratra kolem světa.

Dne 22. září 1927 navštívil L.·. „Dílo" br.·. E. R. Peacock, býv. předseda exekutivního výboru (Past President of the Board of General Purposes) Veliké L.·. United Grand Lodge of Victoria v Melbourne v Australii, býv. Mist. L.·. (Past Master) L.·. Kent Lodge No 31 a měl přednášku ve způsobu causerie tohoto obsahu:

Nejprve zmínil se o počátcích zednářství v Australii a podotkl, že v těchto prvních dobách byl tam dosti velký zmatek, ježto byly zakládány lože Vel. Ložemi Anglie, Skotska i Irska a členové libovali si v okázalých titulech. Konečně však došlo k založení vlastních územních obediencí a založeny byly V.·. L.·. států New South Wales, South Australia, Victoria, Western Australia, Queensland, Tasmania a New Zealand.

Pokud se týká činovníků V.·. L.·. jest v Australii dvojí zvyk: tak ve V.·. L.·. státu Victoria jmenuje velké činovníky Velmistr, kdežto ve státu New South Wales jsou činovníci voleni, kterýžto způsob dle úsudku přednášejícího nedává vždy dobrých výsledků.

Br.·. Peacock praví pak, že před 25 lety podnikl dlouhou cestu po celé zeměkouli a navštěvoval všude Lože, konal přednášky atd. Dospěl k přesvědčení, že ethické zásady zednářské: bratrství, láska, hledání pravdy, vzájemná podpora, jsou hluboce zakotveny v lidské povaze a odpovídají duševním snahám člověka.

Zúčastnil se též mezinárodního sjezdu zednářského v Ženevě, a nabyl tam přesvědčení, že ve vývinu a uspořádání zednářství v jednotlivých státech zrcadlí se vezdy náboženské, sociální a politické poměry té které země.

Rozhovořiv se pak o Vel.·. L.·. Anglické, pravil, že ona jest vlastně vedoucí obediencí světovou a že též v Australii pohlížejí na ni jako na svou mateřskou veleloži. Její struktura jest naprosto aristokratická, což se zračí již v tom, že nejvyšší funkce v ni zaujímají ode dávna vždy členové panovnické rodiny (nynější velmistr od celé řady let jest Duke of Connaught a 1. vel. dozorcem jest Prince of Wales), jakož i členové vysoké šlechty a že v místnostech jejích lze viděti hojně podobizen těchto šlechtických osobností se spoustou odznaků a ozdob ze zlata a drahokamů.

Naproti tomu byly veleny V. L. v Severní Americe ve svých počátcích duchem demokratickým, což se jeví již v tom, že podobizny vynikajících vedoucích zednářů zejména z řady presidentů Spoj. Států jako Washing-

ton, Lincoln, Mc. Kinley, Harding atd. ukazují tyto hodnostáře oděné prostou bílou zástěrou.

K dotvrzení vlivu sociálních a politických poměrů na zednářství uvádí též, že při shora uvedeném kongresu řečnil též delegát španělský, který pravil, že aby byl s to dostati se bez obtíží přes hranice svého státu, byl nucen nositi zednářské odznaky pod košilí na holém těle, aby ušly pozornosti při tělesné prohlídce.

Dále rozhovořil se o zednářství ve Francii, poukázal na to, že v počátcích 18. století znáti byl vliv katolicismu na zednářství. Po velké revoluci francouzské, kterouž zajisté třeba částečně připisovati vlivům zednářským, snaha po dosažení naprosté svobody a volnosti vedla postupně až k přílišným extrémům, až pak v létech sedmdesátých 19. století věci dospěly tak daleko, že zhroutily i fundamentální základy zednářského věrozákona, na nichž anglosaské zednářství lpí co nejhouževnatěji: zmizela s oltáře bible, zavrženy posvátné symboly, vymýtěno jméno Vel. Stav. Vesmíru. To ovšem mělo za následek se strany Anglické V. L. a Britských V. L. vůbec přerušení všech styků s Grand Orient de France. Jak dalekosáhlé byly tyto následky, jeví se i v naší době. Během světové války přišli američtí vojíni a důstojníci do Francie; v jejich řadách bylo mnoho zednářů a francouzští zednáři ve vlasteneckém zápalu s velkou radostí je zvali do svých lóží. Když pak po válce franc. bratří přijížděli do Ameriky, byli velice překvapeni, že jim byl přístup do amerických lóží zabráněn s poukazem na to, že lože ve Francii nepracují podle stejných pravidel jako v Americe (bible, posvátné symboly atd.). Rozpor rostl stále více a vedl konečně k zakládání francouzských lóží na teritoriu Spojených států severoamerických pod obedience Vel. Or. franc. Tímto porušením teritoriálního práva se strany francouzské povstalo vážné napětí mezi Vel. Ložemi americkými a Grand Orient de France a až dosud nebylo docíleno shody, ježto V. L. americké poukazují vždy na svůj původ z V. L. anglické a skotské, a zachovávají věrně tradici těchto mateřských těles.

Br.·. Peacock zmiňuje se též o tendenci angl. zednářských lóží v koloniích a v zámoří, nepřipouštěti za členy lidi ras mimoevropských. Byl svědkem případu, že Japonec vzdělaný, odchovanec university Oxfordské, přijatý do zednářství v Anglii, byl zamítnut lóží anglickou, založenou v Japonsku.

V anglosaském zednářství má se za to, že vliv zednářství v dnešní době působí na politické poměry způsobem upevňujícím, uklidňujícím a klade odpor směrům podvratným, revolučním, komunismu atd.

Pokud se týká vnitřní organisace lóží, poukázal br.·. Peacock na značný rozdíl mezi ložemi anglickými a americkými.

V Anglii klade se velký důraz na první 3 stupně t. zv. modré (Blue Lodges). Lože nevykazují velký počet členů (70—200). Ctižádostí každého člena jest dospěti k funkci Mistra Lože. Jako takový jest pak účasten prací V. L. a osvědčí-li se svým dílem, stává se činovníkem V. L. Vyšší stupně, (Mark Master, Royal Arch, Knigt Templar), mají význam spíše podružný a jsou jakýmsi pouhým přívěskem.

Zato v některých amerických lóžích (které ostatně mívají někdy i několik tisíc členů) nově přijatý člen probíhá rychle prvními třemi stupni a ctižádost žene jej dále k vysokým stupňům; i tu postupuje poměrně rychle, často vlivem peněz, až dospívá k nejvyšším stupňům a se zalíbením odívá se ve skvostná roucha a odznaky, jichž nádhera, jak pravil přednášející, naplnila by závistí i krále Šalamouna.

Ku konci podává br.·. Peacock několik anekdot ze zážitků svých v různých lóžích.

Stalo se mu na př. v St. Louis, že když čekal v síni ztracených kroků na bratry, kteří jej měli zkoušeti před vstupem do lože, přihnal se muž, pravý to typ Cow-Boy-e (pastýře), vysoké boty, kožená kazajka, červený šátek otočený kolem krku, rozhalená chlupatá prsa. Za krátko otevřely se dvéře chrámu a vstoupili bratří, jež měli bratry zkoušeti, pravili, že hledají onoho australského bratra a zamířili k divně oblečenému muži, což nebylo pro br.·. Peacocka právě poklonou. Ukázalo se však na konec, že milý bratr Cow-Boy znal katechismus lépe než br. Peacock.

Jindy opět žádal o vstup do jisté lože ve Skotsku. Zkoušející bratr dělal obtíže a odešel konečně do chrámu podati zprávu; br.·. Peacock měl dojem, že bude asi odmítnut. Tu jeden z členů lože, který náhodou vstoupil do síně ztracených kroků počal se vyptávati br.·. Peacocka na vše možné, i na jeho rodinu. Když br.·. Peacock mimochodem podotknul, že rodinné jméno jeho matky bylo Mac Taggert, známé skotské jméno, odebrai se bratr tazatel ihned do chrámu a za nedlouho přišlo několik bratří, kteří vítali br.·. Peacocka s otevřenou náručí a jeden z bratrů mu v síni ztracených kroků dokonce zahrál skotský nápěv na skotské dudy (bag pipe). Pěkný to příklad vlivu lokálního vlastenectví.

Za bratrem Jindřichem Čapkem.

(Stručný výpis z kresby bra J. T. v lože Národ.)

Pražan rodem (nar. 15. října 1876), srostl Jindřich Čapek s Prahou a jejím výtvarným bohatstvím navždy. Mnoho na něho působilo domácí prostředí. Otec jeho, také sochař, vzbuzoval v 60tých letech značné naděje. Z rodinných tradic byl mladý Čapek také určen otcem k tomu, aby nastoupil dráhu uměleckou jako sochař. Ačkoli v sobě cítil větší sklon k studiu čistě technickému, přece vstoupil na umělecko-průmyslovou školu a později na akademii umění k Myslbekovi. Ale hned od začátku všímal si oborů dekorativního a architektonického, jež úzce spojoval se svým sochařstvím, nezapomínaje ani na obor užité chemie jakožto na přípravu pro konservaci stavebních hmot, v níž pak tolik vynikl a získal si opravdové proslulosti.

V r. 1902 se Čapek šťastně oženil s vnučkou Bedřicha Smetany.

Když vzplanula válka, musil ihned nastoupiti jako záložní důstojník k domobr. praporu kamsi do Bukoviny na ruské hranice. Mnoho zkusil. V listopadu 1914 utržil silný otřes nervový. Byl převezen do nemocnice ve Vídni, pak se odebral do sanatoria ve Veleslavíně. Prodělaná krise způsobila aspoň to, že byl zproštěn vojny. Pokračoval v práci konservátorské, pokud v té době byla.

V letech 1915—1917 psal svou válečně-rodinnou kroniku, cennou rodinnou památku, pietně chovanou, jež bude potomkům obrazem ovzduší, v němž se za války doma žilo.

Vojenská neodvislost umožnila mu aktivní vydatnou účast v konspirační a revoluční činnosti, která se dnes kumulativně nazývá Maffií. Byl opravdový, rozvážný a statečný, klidný i tam, kde jiní bývali znepokojeni. To ho činilo obzvláště schopným pro činy osobně krajně nebezpečné, jež mu byly svěřovány. Ke konci války byl pak pověřen, aby organisoval domácí vojenské síly.

A ještě jedním směrem se chystal k převratu: jako odborník konservátor, si získal přístup do pražského hradu. A posléz také hned ráno 29. nebo 30. října 1918 provedl jménem Národního výboru zábor hradu a připravoval jej s arch. Hilbertem pro příštího presidenta republiky a některá ministerstva. Pracoval, neptal se po odměně... Dožil se zklamání, které se ho dotklo víc než cokoli jiného. Vrátil se do praktického života, založil se svým příbuzným podnikatelskou firmu a rozvinul širokou, blahodárnou činnost konservátorskou. Miloval svůj obor, žil jím. Sochy, budovy a všechen materiál byly mu jakoby živým organismem, který potřebuje pomoci, odborného ošetření. Byl jak lékař...

Poslední rok, ne-li víc, byl život bra Čapka již ve znamení těžké, skličující choroby. Trpíval, a přece se nepoddával. Z jarního pobytu vrátil se zdánlivě spokojen, avšak potom už většinou polehával a ráno 21. VII. 1927 o půl deváté klidně odešel do Věčného východu, podlehnuv záchvatu mrtvice.

Zednářstvu čs. skýtal své schopnosti umělecké a pokud byl zdráv i všechen svůj volný čas. Spolupůsobil při výzdobě našeho chrámu, pořídil ložový odznak Národa atd. Loži Národ byl po několik let neúnavným pokladníkem a co především: byl vždy věrným, naší myšlence zcela oddaným Dělníkem, příkladným, všemi bratry milovaným zednářem.

Proslov k řetězu bratří.

(Při vnosu světla do L.·. Bernard Bolzano v O.·. Praha.)

Co jest to zednářství — bratří?

Zednářství nejsou jen znamení — není to zvláštní stisk ruky;
Síň není to s dveřníkem — Dům není to, jejž otvírá heslo;
Nejsou to výklady symbolů — Bělostné nejsou to zástěry bratří! —
Zednářství *domov* jest: svobody, bratrství, pravdy,
věrnosti k vlasti, sympathie k mladším. —
Útulek jest to bratří — dýšící tvořivou něhou,
snášelivostí k druhým.
Přístav jest to *bratří*, již hledají *cesty* —
z kud oko otcovské střeží jich pozemské kroky,
Bratří, již vědí, že *život věčný* čeká jich věřící duši.
Zednářství *světlo* jest věků, svítící na času zdi tmavé,
toť žhoucích srdcí jest *tep mužů* spějících ruku v ruce,
klidně a moudře *za jedním vznešeným cílem*.

Zprávy z ciziny.

Úmrtí br·. R. V. Palermiho. Podle zpráv zahraničního i zdejšího tisku zemřel za tragických okolností br·. *Raoul V. Palermi* 33.·. Svrch.·. V.·. Kom.·. Nejvyšší Rady 33.·. a Posl.·. St.·. pro Italii a její osady. Kolem zesnulého kladly se stíny neblahého rozkolu mezi italským zednářstvem. Odsuzován některými skupinami italských zednářů, jinými opětně velice ceněn, těšil se mimo Italii veliké vážnosti, zvláště ve Spojených Státech Severoamerických. Zesnulý se zajímal o rozvoj československého zednářstva a byl nám vždy dobrým přítelem. Naposledy se s ním podepsaný sešel jako delegát Njv.·. Rady při slavnostech bukurešťských, r. 1926. Již tehdy byla jeho choroba velice pokročilá, nikdo však netušil, že v době o málo více než jednoho roku bude jí dohnán k mužnému odchodu. Československé zednářstvo jej zachová v dobré vzpomínce, neboť i za nepříznivých okolností se snažil přispěti mu v jeho počátcích radou i pomocí. *Dvorský.*

Zednářské bolesti. Mají zednáři bolesti, a to bolesti specielně zednářské? Ano. Zednářstvo anglosaské neuznává zednářstva francouzského od roku 1874, kdy ve Francii sňali s oltáře Písmo, když přestali zahajovati práci „ke cti a chvále nejvyššího stavitele věčného všehomíra" a když přestali užívati starých symbolů, jež se opírají o Písmo. Američtí brbr.·. nedovolují francouzským vstupovati do L. a býti účastni práce z těchže důvodů, pro něž vzniklo odcizení se mezi Z.·. anglickým a francouzským. — Anglosaské zednářství se liší pro tradici. Britské zdůrazňuje ráz aristokratický a řádový. Skotské Lože liší se od londýnských pro starou tradici whygů a toriů, liberálů a konservativců. Irští zednáři liší se od anglických a skotských pro rozdíly konfesní. Irští jsou katolíci, skotští a angličtí jsou protestanté. — Velkobritští liší se od amerických. V Americe zdůrazňují demokratické smýšlení, jež projevují úpravou zástěry. — Nizozemští zednáři jsou dílem skotského řádu, dílem jsou přívrženci Velkého Orientu v Paříži. — Němečtí jsou rozděleni na německé zednáře, na humanitní lože a od nich se liší Lože eklektická. — V Italii bylo zednářství rozbito prutem železným. *R. J. V.*

A. M. I znamená Association Maçonnique Internacionale. Je to název kvartálníku, vycházejícího v Belgii. Roční předplatné 15 fr. (adresa 127 A Avenue Woluwé, Bruxelles).

Ve Španělích . . . Co je možno ve Španělích, lze souditi ze zprávy, kterou otiskly Kostnické Jiskry z 20. října 1927: Jistá paní byla odsouzena na dva roky do vězení, protože se dovolávala slov evangelia, že Ježíš měl bratry a sestry. Byla to katolička, o sourozencích Ježíšových uslyšela mezi cizinci evangelíky. Mluvila o svém poznání mezi katolíky. Když to zaslechl kněz katolický, zavolal ji k výslechu. Vyslýchaná poukazovala, že neběží o její tvrzení, ale o slova evangelisty Matouše a Lukáše. Kněz učinil o ní trestní oznámení, byla obžalována a odsouzena. Proti rozsudku bylo podáno odvolání, ale Madridský soud potvrdil rozsudek s odůvodněním, že tyto výroky jsou horší nežli rouhání a že urážejí státní náboženství.

R. J. V.

Svobodné zednářstvo v Polsku — citujeme Slovanský Přehled 8. číslo z letošního roku a lipský Kalender für Freimaurer statistisches Jahrbuch für 1927 — má velkou loží od 1. srpna 1920. Velmistrem jest spisovatel Andrzej Strug, velkým sekretářem M. Bartoszkiewicz. Loží jest 13, jsou to patrně lože polského jazyka, protože nejsou jmenovány. Lože německé jsou uvedeny jménem, jejich sídla jsou v území bývalého německého záboru, tedy v Pomoří, Velkopolsku a v Slezsku Horním. Podle uvedených jmen lze souditi, že lože jsou v Poznani, Bydgoszci, Chelmnu, Tczewu, Gnieznu, Grudziadzi, Inowrocławi Katowicích, Krotoszyně, Lezsnu, Ostrowě, Rawiczi, Starogradu, Toruni, Pszczyně. — Čecha bude nejvíce zajímati z jmenovaných loží Lešenská. V Lešně začal Komenský rozváděti Ideu vševědění, a všesmíření všeho lidstva, jak ji vyslovil na konci svého života v díle *Jednoho jest potřebí:* „Bratry svými nazývám všechny lidi téže krve, celé pokolení Adamovo, obývající po celém povrchu země." — Téhož roku 1668 napsal v úvodu k Cestě světla: „Jest tomu asi čtyřicet let, co Bůh chtěl, že jsem volal: sešli světlo své a pravdu svou. Bože, ať mne vodí a zprovodí na horu svatou tvou." — Čteme tam, že Komenský byl podnícen „k hledání světla pádem vlasti, církve — totiž Jednoty — a školství českého, když plamen válek zachvátil potom také sousední země českého království." Připomeňme si krátce: Válka česká trvala od roku 1618 do roku 1620, Falcká od roku 1621 do roku 1623, dánská od roku 1625 do roku 1629, švédská

od roku 1630 do roku 1635, švédsko-francouzská od let 1635 do roku 1648. Vynořuje se otázka, zda bratří v loži lešenské jsou si toho vědomi, že ve zdech města jejich zrodila se k jasným formám ona veliká idea, která vede zednáře ještě dnes?

R. J. V.

Dr. Stresemann a zednáři. Ze spolku německých nakladatelů denního tisku byla vydána zpráva pod tímto nadpisem. Stresemann užil prý dle této zprávy nejen slovního obratu o nejvyšším staviteli všehomíra, ale také obratů a znamení, jež jsou známy jenom zednářům vyšších stupňů. O Stresemannovi je v Německu známo, že je členem staropruské křesťanské Lože. — Od účastníka dověděli se vydavatelé, že není zbla pravdy na tvrzení, že by Stressemann byl dával nějaká znamení. Při té příležitosti bylo zjištěno, že pánové Briand a Chamberlain nejsou a nebyli zednáři. K tomu dodáváme: Výraz nejvyšší stavitel všehomíra není výrazem biblickým, jak tvrdí „Die drei Ringen" v č. 10. z měsíce října 1927. Citované místo z epištoly Pavlovy k Židům, V. kapitola, 10. verš v Kralické bibli se čte: (Kristus) nazván jest od Boha nejvyšším knězem podle řádu Melchisedechova; toto znění čte se také v žalmu 110, ve verši 4.: „Ty jsi kněz na věky podle řádu Melchisedechova" a není tam řeči o nejvyšším staviteli. „Die drei Ringen" ve zkomoleném citátu uvádějí pro hledané místo epištolu k Židům 11. V. 10. — Ve verši 11:10 se čte: Neboť (Abraham) očekával města základy mající, jehož řemeslník a stavitel jest Bůh. — Tomuto verši sluší rozuměti tak, že Abraham bydlil do té doby v stanech bez základů, *R. J. V.*

Z obsahu zednářských časopisů.

Časopis *„Le Symbolisme"*, sešit srpen—září: Oswald Wirth: Okultní symbolismus zednářství. Světelné delta. Armand Bedarride: Písmeno G. Génération (Plození). Leo Hejl: Velké tajemství kabalistů. — Sešit říjen: Oswald Wirth: Okultní symbolismus zednářství. II. Dva sloupy. J. Cornelqup: Umějme trpěti. Armand Bedarride: Písmeno G. Gravitace. Diogone Gondeau: Jednotnost zednářství. —

Časopis *„The Masonic Record"*, sešit září: G. S. Knocker: Význačné předměty ze sbírky Vonbergovy. Arthur Gorham: Hlas přírody. P. Q.: Zednářské problémy. Zednářské pohřby. H. F. Goodfellow: Otevření lože. — Sešit říjen: Rev. D. Bryant: Parabole pro zednáře: „Sny a vidiny". P. Q.: Zednářské problémy. W. G. Simpson: Modrá a žlutá, symbolické barvy zednářství. Touchstom: Rady mladým zednářům.

Při cestě do Paříže Vyhledejte Buffe-Restaurant 16 rue Cadet, Paris IXe. Diner, déjeuner 10 frs.

Z domácích dílen.

Z agendy bra.·. Vel.·. Tajemníka.

Letních prázdnin užito bylo k založení přesného soupisu veškerých členů Dílen, pod Nár.·. Vel.·. Loží Československou pracujících. Za tím účelem rozeslány byly dotazníky, jež však dosud ode všech bří.·. nebyly zodpovědeny. Vyzývají se tudíž bří.·., aby s urychlením vyplněné dotazníky Vel.·. Tajemníku zaslali, aby soupis mohl býti ukončen.

Po uplynulých letních prázdninách zahájeny byly práce ve všech Dílnách. Činnost zahájena ponejvíce pracemi volebními, také projednávány byly mnohé žádosti o přijetí do Svazu, jež během léta Dílen došly. — Až dosud hlášeno bylo Vel.·. Orientu 15 nových hledajících. Recepční práce konaly Lože Pavel Josef Šafařík v Or.·. Košice, Cestou Světla v Or.·. Brno a Ján Kollár v Or.·. Bratislava, při nichž zasvěceno bylo šest bratří.

Některé Dílny stanovily si kalendaria svých prací; tak Lože Josef Dobrovský v Or.·. Plzeň koná řádné práce každý první čtvrtek v měsíci, ostatní čtvrtky jsou vyhraženy pro práce konferenční. Lože Cestou Světla v Or.·. Brno schází se ku řádným pracím první a třetí pátek každého měsíce a Lože Jan Amos Komenský v Or.·. Praha pracuje každé první a třetí úterý v měsíci.

Naše Dílna Bratislavská používá stálého pohostinství tamních Loží Zur Verschwiegenheit a Testvériség, s nimiž žije v poměru co nejpřátelštějším. Aby dán byl i zevně výraz přátelství, úcty a lásky představitelům obou Loží, jmenovala Lože Ján Kollár ctihodné Mistry Julia Sch. a Jana D. svými čestnými mistry.

Ku vnosu Světla do naší nejmladší Dílny Bernard Bolzáno Or.·. Praha konají se přípravy. Zasvěcení její bude ještě v tomto roce.

Výroční řádné Valné Shromáždění Národní

Vel.·. Lože Československé, jež v posledních letech konáno bývalo na podzim, zasedati bude až na jaře, aby vyhověno bylo Prozatímním Stanovám Veliké Lože, jež určují, aby bylo konáno v době jarní rovnodennosti.

Agenda Nár.·. Vel.·. Lože Československé byla rozdělena: br.·. Vel.·. Tajemník vede záležitosti, týkající se vnitřní administrativy, kdežto br.·. Náměstek Vel.·. Tajemníka věnuje se pěstování styků zahraničních.

Národní V.·. L.·. čsl sděluje tento *pořad prací* loží českých v *prosinci 1927:*

1. prosince. L.·. Dílo, Or.·. Praha, ve 20 hodin pr.·. I. st.·. L. L. S.: Cesta kolem světa Svrch.·. Komandéra bra.·. Cowlse, I. díl.

1. prosince. L.·. Josef Dobrovský, Or.:. Plzeň, v 19 hodin recepční práce.

2. prosince. L.·. Cestou světla, Or.:. Brno, v 19½ hodin pr.·. I. st.·. Fr, K.: Paneuropa.

7. prosince. L.·. Pav. Jos. Šafařík, Or.·. Košice, v 19 hodin instalační práce.

8. prosince. L.·. Josef Dobrovský, Or.·. Plzeň, ve 20 hodin konferenční práce.

9. prosince. L.:. Národ, Or.:. Praha, v 19 hodin konfer. práce, P.: O reformě školské správy.

14. prosince: L.·. Pav. Jos. Šafařík, Or.:. Košice, v 19 hodin recepční práce.

15. prosince. L.:. Dílo, Or.·. Praha, v 19½ hodin recepční práce.

15. prosince. L.·. Josef Dobrovský, Or.:. Plzeň, v 19 hodin pr.·. I. st.·. G.: Nástin historie lóže Josef Dobrovský. U bílé tab.·. K.: O způsobu zakládání starých chrámů.

16. prosince. L.·. Národ, Or.·. Praha, v 19 hodin pr.·. II. st.·. Povýšení bbří.·. učňů. Kresba bra.·. K.

16. prosince. L.·. Cestou světla, Or.·. Brno, v 19½ hodin pr.·. I. st.·. K.: Nová reforma trestního řádu.

21. prosince. L.·. Pav. Jos. Šafařík, Or.·. Košice, pr.·. I. st.·. F.: Ethika stavu lékařského.

22. prosince. L.·. Josef Dobrovský, Or.:. Plzeň, v 20 hodin konferenční práce.

29. prosince. L.·. Josef Dobrovský, Or.·. Plzeň, v 19 hodin sesterská práce, B. T.: Sestřiny bílé rukavice.

Projev Velmistra německých L.·. v čsl. republice br.·. K.·. při vnosu světla do l.·. Bernard Bolzano v Or.·. Praha, 26. listopadu 1927: „Jménem velelože „Lessing zu den drei Ringen" a jejich 4 pražských loží dostavili jsme se ku Vaší slavnosti, abychom nově založené loži „Bernard Bolzano" a Národní Veliké loži Českosl. tlumočili naše nejvřelejší blahopřání. V době, kdy, jak náš bývalý br.·. Coudenhove Calergi ve své poslední knize dovozuje, rozdíl mezi soukromou morálkou a morálkou mezistátní pominul jen proto, že i v životě soukromém panuje všeobecně jen mravní zákon i immorality a pouhý ohled na donucovací předpisy práva, v době, kdy zednářský život a zednářská myšlenka potlačeny jsou násilně v celé řadě států, musí každému příteli lidského pokroku býti největším potěšením, rozkvétá-li někde zájem o zednářské ideály, a to nejen rozmnožením počtu pravých přívrženců, nýbrž zejména založením nových loží, tvořících střediska pro další vývoj. Takový radostný okamžik slavíte Vy, dr.·. brbr.·. dnes, slavnost, vynikající dále tím, že znamená zároveň první pokus ku sblížení se obou zednářských korporací této naší společné vlasti na stejné cestě k témuž cíli. Přejeme proto nově založené loži B. B., aby zvítězila v tomto znamení pravého zednářského smýšlení, aby rostla a kvetla k vlastnímu blahu a k blahu všech brbr.·. v ní sdružených, ku cti a slávě Veliké Národní lože Českosl.·. a ke zdaru celého svazu zednářského." — Projev tento, prvý toho druhu u nás, byl velikým shromážděním našich bratří velmi pozorně vyslechnut a přijat dlouhotrvajícím potleskem.

Lože „Bernard Bolzano v O.·. Praha Slavnostní vnesení světla do prozatímní L.·. Bernard Bolzano v Or.·. Pražském vykonal úřadující Vel.·. M.·. br.·. T. s Vel.·. Doz.·. bry.·. V. a J. K této významné práci sjeli se bratři všech československých Orientů a přivezli nejmladší své sestře bohaté dary. Lože „J. A. K." věnovala po staré své tradici krásné kladivo mistrovské, lože Národ bohatě stříbrem vyšívanou korouhev, Dílo plamenný ciselovaný meč, jehož jilec je vzácnou prací řezbářskou, lože Josef Dobrovský v Or.·. Plzeňském bibli v modré kůži, nádherně vázanou, lože Cestou světla v Or.·. brněnském, drahocennou, umělecky vykládanou skříňku na zlatou knihu, lože „Jan Kollár" v Or.·. bratislavském mošnu vdovy a lože „28. Říjen" zvětšenou reprodukci Hořčičkova portrétu Bolzanova. Svrch.·. kom.·. br.·. M. věnoval loži dojemný proslov na jiném místě otištěný, a br.·. J. M. za redakci časopisu svázaný první ročník této zednářské publikace. Všechny dary provázeli dárci vřelými slovy. Mistr nové L.·. br.·. Z. G. poděkoval všem za tolik důkazů bratrské lásky a uvítal s radostí bratry německých loží, sdružených ve V.·. L.·. „Lessing zu den drei Ringen", jejíž deputovaný Mistr br.·. J. K.

pronesl upřímná přání nové lože na cestu do života.

Lože „Národ" O.· Praha, zahájila. žel, nové období smuteční vzpomínkou dne 7. října 1927 na † bra Pokladníka Jindřicha Čapka. Bratr Řečník podal tklivý obraz Čapkova čistého nitra, jeho povahového bohatství, jeho jemnosti, a vystihl vše, čím nám zvěčnělý byl tak drahým. (Stručný výpis z kresby otiskujeme na jiném místě.)

Téhož dne rozloučil se v lože americký bratr H., Čech původem, a prostými slovy pověděl, co ve chvíli loučení cítí: jak je rád, že přes zrazování čininy dal se zapsati na českou universitu, jak vysoko vzhledem k poměrům v Americe oceňuje naše vysokoškolské učitele a učence, a jak váží si přijetí, jehož se mu dostalo v L.·. Národ, která jej zednářsky vychovala a v níž našel vynikající muže Československa. Dosáhnuv doktorátu lékařství, vrací se do své vlasti, slibuje však, že za mořem nezapomene na zedn.·. práci a na naši republiku, již hodlá opět brzo navštíviti.

Radostna byla letošní oslava dvacátého osmého října v loži. Při bílé tabuli se blíže poznáváme, úžeji spínají se bratrské svazky a přátelský hovor prohřívá naše srdce, skřehlá chladem všedního života. To cítili všichni účastníci oslavy a povzbuzeni na mysli povznášejícími projevy, odcházeli ze shromáždění se zvýšenou radostí ze zdaru díla z.·.

Dne 21. října byla volební práce, při níž znovu zvolen dosavadní M. L., který s bremi Exvenerabilem řídí práce v L.·. Národ v duchu, který jí dává zvláštní ráz, v němž vládnou cit. a br.·. láska. Zvolena znovu i většina ostatních dosavadních Hodnostářů a Činovníků.

Dne 11. listopadu bratr N. podal svou kresbu „Něco o Londýně". Promluvil zejména o universitě a jejích 40 kolejích. Na jedné z nich — Kings college — kde je škola slovanských jazyků, přednášel za války Masaryk; na jiné jsou večerní přednášky pro lidi, ve dne zaměstnané; jiná kolej jest pro ženy atd. Zvlášť zajímavě vylíčil br.·. N. své styky s akademickými kruhy nepolitickými. Všude našel znalosti o našem státě, jenž je všeobecně považován za nejlepší část býv. Rakouska. Také naši někteří politikové jsou známi a několik spisovatelů. Zájezdy našich vědců do Anglie mohly by dobře působiti, rozhodně lépe než publikace. Angličané jsou srdeční a pohostinní k tomu, koho dobře poznali. Na konec zmínil se přednášející o životě české kolonie londýnské,, již za války poznal i Masaryk a z jejíchž 700 členů bylo 400 vojáků; 33 z těchto vojínů padlo.

Následovala kresba b·a K. „O otázce znovuzřízení církevního státu". Bratr K. předeslal několik slov o historii papežského státu a naznačil pak nynější stav otázky. Papež se nechce dovolávat cizí pomoci, jsa toho mínění, že „kdo loupil, může vrátit". Papežská nezávislost by musila být zjevna celému světu; to by vyžadovalo, aby se církevnímu státu dostalo aspoň části území. Mluvčí vlády vyslovují potěšení, že papež uznává, že řešení otázky je věcí vlády a že cizí zakročení je vyloučeno. Avšak technické překážky jsou veliké a dáti církevnímu státu nějaké území není možno.

Pro příští práce připravují se desky: O Bolzanovi. O myšlenkovém hnutí ve vysokoškolském studentstvu. O organisaci vysoké školy politické. O pozemkové reformě v cizích státech. O regulaci Velké Prahy. Tělovýchovný film. Atd.

Poznamenáno budiž ještě, že br. T. daroval loži vzácný zednářský spis, vydaný r. 1820 v knihkupectví Arnoldiho v Drážďanech. Je to Krauseho kniha „Die drei ältesten Kunsturkunden der Freimaurerbrüderschaft". Dárci budiž bratrský dík!

Lože Josef Dobrovský v Or.· Plzeň vydala tento pořad nových prací: *1927. — 6. října* Instalace. *3. listopadu* Pr.·. 1. St.·. — Kresba br.·. Josefa V., M.·. L.·. Jan Amos Komenský: „Z dějin zednářství plzeňského a klatovského". — *1. prosince* Re·e·ce. *15. prosince* Pr.·. 1. St.·. — Inspekce Nám.·. Vel.·. Zn.·. — Kresba br.·. Dr. Ervína G.: „Nástin historie L.·. Z.·. D.·." U B.·. T.·. kresba br.·. Dr. Frant. K., L.·. 28 Říjen: „O způsobu zakládání starých chrámů". (S projekcí.) — *29. prosince* Sest.·. Pr.·. — Kresba br.·. Dr. B. T.: „Sestřiny bílé rukavice". — *1928. — 5. ledna* Pr.·. 1. St.·. — Kresba br.·. L. S., M.·. L.·. Dílo: „Mravouka a věrozákon zednářský. — 2. *února* Pr.·. 1. St.·. — Kresba br.·. Dr.·. V. G., L.·. Cestou Světla: „Pojem chrámu v představách lidstva." — *16. února* Konf. Pr.·. — Kresba br.·. Dr. Frant. K., L.·. 28. Říjen: „O perspektivách starých obrazů." (S projekcí.) — *1. března* Pr.·. 2. St.·. — Kresba br.·. Dr. Ervína G.: „Instrukce". — *5. dubna* Pr.·. 3. S.·. — Kresba br.·. Josefa S.: „Instrukce". — *3. května* Pr.·. 1. St.·. Kresba br.·. C. P.: „Zednářská věda". —

7. *června* Pr.·. 1. St.·. — Kresba br.·. Ing. Frant. D., *L.*·. Jan Amos Komenský: „O třech přenosných klenotech". — 21. *června* Slavnost výročí založení L.·. — „Slavnostní proslov", br.·. Řeč.·. — Všechny ostatní čtvrtky konf. Pr.·. Začátek Obř.·. Pr.·. o 19. hod., konf. Pr.·. o 20. hod.

Lože „28 Říjen" v O.·. Praha zahájila svoji podzimní činnost konferenční prací dne 7. září 1927 s programem: Útok lorda Rothermera na náš stát. V dalších pracích jednáno: 21. září 1927: Debata o časových otázkách, 5. října 1927: Deska o 60. narozeninách br.·. F. V. K., 19. října 1927: Deska br.·. Sch.: Úkoly budoucí V. Prahy, a 21. listopadu 1927 Řádná práce I. st.·. Přijati 2 bratři. — Pravidelné práce konají se vždy ve středu o 20. hodině.

Lože „Dílo" v O.·. Praha zahájila po prázdninách svoji činnost, z níž především dlužno uvésti nadmíru zajímavou přednášku br.·. E. R. Peacocka z Melbourne v Australii. Desku tuto v podstatě zaznamenáváme v samostatném článku. Dále přednášel velmi zajímavě br.·. V. z L.·. Komenský o svém zájezdu do Paříže.

Přehled činnosti L.·. J. A. Komenský (1926/1927). Lože konala celkem 19 prací, z nich 17 stupně 1., jedna stupně 2., a jedna stupně 3., po jedné konferenci st. 2. a 3. a šest schůzí činovnických. Přijato bylo 8 nových bratří, affiliováni dva členové jiných LL.·. zvýšení mzdy dostalo se 12 bratřím, na Mistry povýšeno 7 bratří. Jedna práce byla věnována debatě o dom. řádu, jak jej navrhl V.·. Or.·. a jedna debatě o propagaci zed.·. ideí. Themata kreseb přednesených byla: „Zednářství — voda živá". — „Duch našich čítanek." — „Co má psáti o pacifismu český vzdělanec." — „Osobní dojmy ze Ženevy." — „Desáté výročí manifestu českých spisovatelů." — „Všelicos o nás — pro nás." — „Tři skvosty". — „O ideovém podkladě svob.·. zed. XVIII. st." — „Dojmy z Paříže." — „Alberta Lantoina Dějiny francouzského zednářství." Se sestrami byla uspořádána schůzka.

Různé.

Nový úkol? Neúnavný pacifista br.·. J. C. Barolin proslul v posledních letech mezi pedagogy, kteří propagují heslo „Školou k míru". Hledí uvésti v čistou praksi výměnu mládeže za účelem naučiti se cizím jazykům. Neběží o „přelévání", ale výměna má býti zároveň příležitostí, aby „vyměněný" rozšířil také svůj duševní obor. Br.·. Barolin myslí v první řadě na děti bratří.·.

Výměna dětí je starý zvyk, nejdříve a nejvydatněji užívali ho ve Švýcarsku rodiny jazyka německého a francouzského. Br.·. Barolin konstatuje, že i v Čechách nebyla výměna nic neobyčejného. Byli to především obchodníci a řemeslníci, kteří si vyměňovali děti.

Br.·. Barolin vyslovuje přesvědčení, že výměna dětí může přispěti k smíření a sblížení určitých vrstev, ba i národů. Běží ovšem o výměnu posuzovanou a praktikovanou s vyššího zřetele. Bez lásky k dětem, bez lásky k ideji, bez bližší známosti rodičů nelze ovšem mnoho předpokládati.

Nadhozené otázce je ku prospěchu zvýšený komunikační ruch. Není to výměna jako za času, když chodil do Broumovské školy německé Alois Jirásek. Máme rychlou poštu, hustou síť železnic, a co více hustý řád jízdní pro autobusy.

Br.·. Barolin upozorňuje, že by si měli všimnouti otázky výměny Češi a Poláci, Češi a Srbi, Srbi a Bulhaři. Smíření národů a sblížení především národů jmenovaných je požadavkem eminentním, nesporným a svrchovaně žádoucím. Br.·. Barolin vystřeluje šíp svého ideálu vysoko. Běží mu o smíření Němců s Francouzi, Němců s Angličany, Němců s Rusy, Němců s Poláky.

Br.·. Barolin je přesvědčen, že není potřebí zvyšovati úsilí propagační v této otázce, neboť běží o otázku ležící na snadě.

R. V.

Pozn.: Redakce ráda otiskne o této otázce úsudek bratří.

Jan Amos Komenský a Naarden je knížka, věnovaná otázce, kde je hrob Komenského a co o něm víme. Vyšlo nákladem Dědictví Komenského v Praze, Masarykovo nábř. 6. — Cena 24 Kč.

Souhrn symbolů, pokud můžeme dosud uvésti, byl poprvé otištěn roku 1668 na titulním listě Veškerých spisů Jana Amosa Komenského. — Nizozemský odborný list knihtiskařský De Tampon otiskl o tomto vzácném díle článek, jejž napsal R. J. Vonka. De Tampon otiskl proti titulu z díla Komenského reprodukci nejstarších medailií zednářských, známých z Anglie. *R. J. V.*

Klasobraní z časopisu německých bratří. Veliká Lože *„Deutsche Bruder Kette“* měla v roce díla 1926—27 celkem osm Loží a v nich 2209 bří.·. Lože Minerva v Lipsku měla z toho počtu 619 brbr.·., Lože Balduin 507, Archimedes v městě Gera 216. — *Zednářské rody.* Br.·. P. W. J. Sunidge byl M.·. ve třech různých Loží. A kdykoliv byl uveden v Orient, uvedl také jednoho ze synů do Lože. Dnes jsou tedy čtyři br.·. jména toho. — Br. Adolphe Mensch uviděl světlo roku 1892. Když mu byla podána stříbrem lemovaná zástěra, uvedl do Lože šest synů. Sedmý z jeho synů byl již roku 1910 s otcem svým v řetězu bratří. — *V Irsku* užívali do nedávna — třeba je jen někteří brbr.·. — na obchodních papírech zednářských znamení. Velká Lože irská zakázala užívání takových papírů v korespondenci, jež není výlučně věnována záležitostem zednářským. — *K pronásledování zednářství v Italii.* R. 1925 byli zavražděni ve Florencii brbr.·. Pilati a Consolo; fašisté, na nichž ulpělo podezření z vraždy, byli ve vyšetřování od listopadu roku 1925. Letos bylo jich šest propuštěno, protože nebylo nalezeno důkazů proti nim. — *Eklektická Lože v Německu* má 4000 brbr.·. Všech zednářů v Německu — i s eklektickými dohromady — jest 108.000. Z toho připadá 80.000 na t. zv. německé zednáře a 24.000 na t. zv. zednáře humanitní. Eklektická Lože přijala pozvání jednati s Velkou Lozí francouzskou, ostatní odmítly. Ale jednání (v únoru 1927) zůstalo bez úspěchu pro politické otázky. — *Les amis de Rabelais.* Français Rabelais byl francouzský lékař (1483—1553), proslul jako srdečný smíšek; podle jeho jména a zvyku utvořeno rčení „smáti se gallským smíchem jako Rabelais“. Brbr.·. lékaři vytvořili Loži lékařskou, jména Les amis de Rabelais. Tato Lože má členy nejen ve Francii, kde jest její mateřský Orient, ale i ve Vídni, v království SHS. a ČSR. — *Nový chrám zednářský,* v němž bude hlavní sál pro 2000 sedadel a patnáct malých chrámů s potřebnými síněmi, jako jest síň rozjímání, a mimo to potřebné místnosti pro sekretariát, archiv, knihovny a pracovny budou stavěti v Londýně. — Zvláštní kladivo bylo věnováno Loži Londinium. Bylo zhotoveno z úlomku kamene, jehož bylo použito při stavbě nejstaršího mostu londýnského a ten byl stavěn v době 100 let po K. *D. d. R. —RJV.*

Smrt albánského vyslance v Praze. Přítel Slovanstva, albánský vyslanec pan Zeno beg byl zastřelen fanatickým odpůrcem srbské politiky. Listy v království SHS., tisk francouzský a Vossische Zeitung ukazovaly na vliv politiky italské v tragedii pražské. Italský list Popolo d'Italia z 20. října nazval tisk takto píšící „hebrejsko-zednářským tiskem“. Tribuna italská nazvala Vossische Zeitung „hebrejsko-zednářským a frankofilským listem“.

R. J. V.

Svobodný zednář Zach. V „Otavanu“, sdružených ve V.·. L.·. „Lessing zu den drei následování svob. zednářů v době Bachova absolutismu. V červnu r. 1853 vracel se do Čech strojník Zach, jenž po různých osudech zakotvil v Londýně, kde vynalezl různé nové stroje pro cukrovary, které byly pak zavedeny i ve Zbraslavi, kde majetníci cukrovaru — Richter a Bachafen — byli zednáři. — V Londýně se stal také členem lože a do Čech se vracel s nářadím a odznaky. Při pohraniční prohlídce v Podmoklech mu na to přišli a poslali ho postrkem do Prahy jako podezřelého emisaře. Vyšetřující soudce Václav Mach, přidělený tehdy vojenskému soudu na Hradčanech jako auditor, nenalezl na něm viny a navrhl, aby se mu jeho útrapy při postrku a jeho vyšetřovací vazba započítala za trest, že patřil za svého pobytu v cizině jako příslušník rakouského státu k zakázané zednářské organisaci. Velící generál návrh tento potvrdil a Zach byl propuštěn na svobodu.

Jos. Volf.

Svobodní zednáři a rukopis Královédvorský. Zábavnou historku vypravuje nyní Marie Gebauerová v Rodinných vzpomínkách na Jana Gebauera, vycházejících nákladem J. Šnajdra v Kladně (seš. 9., str. 281-2). Popírači pravosti rukopisů prof. Gebauer a prof. Masaryk byli podezříváni z úplatků a bylo jim vytýkáno, že stojí v cizích službách, majíce rozkaz zničiti pravost starých českých památek, aby se český národ nemohl chlubiti tou vysokou kulturní úrovní, jakou Rukopisové předpokládají. Placeni prý byli za to německými svobodnými zednáři a úplatky šly do statisíců. Pověst vyšla prý z jisté pražské uzavřené společnosti a byla v kavárnách a vinárnách pražských živě přetřásána. Gebauerová vypravuje o tom takto: „Když se vynořilo ono podezření, že tatínka s Masarykem podplatili svobodní zednáři, rokoval o tom také kroužek hostů v moravské vinárně Ludvíka Masaryka ve Vodičkově ulici. Profesor Masaryk cestou do přednášky se u bratra zastavil, a debatujícímu kroužku neznámý, poslouchal hovor hostí. „Co s tím budou dělat, tolik peněz,“ divil se jeden z

hostů, Ferdinand Náprstek. Tvrdilo se, že svobodní zednáři na to podplacení dali miliony! „Co s těmi penězi Gebauer počne, to nevím," vmísil se neznámý Masaryk do hovoru. „Ale o Masarykovi jsem slyšel, co se svým dílem udělá." Zvědavost se zmocnila hostí. „Prý ty peníze obrátí na humanní účel." Všichni se tuze divili. Ano, chce v Praze vystavět prý nový blázinec, už prý kupuje místo na něj, prý na Karlově náměstí Černý pivovar — — —" a maje na spěch, neznámý odešel. Teprve od Ludvíka Masaryka se společnost dozvěděla, kdo to tak tuze dobře ví, co T. G. Masaryk podnikne za svůj díl „úplatku" od frajmaurů...!" — K tomu na vysvětlenou: Tazatel Ferd. Náprstek, bratr Vojty Náprstka, byl majitelem Černého pivovaru na Karlově náměstí. Historie sama je autentická, vypravovaná účastníkem nejvěrohodnějším. *Jos. Volf.*

Odhalení pomníku Frant. Ant. hr. Sporka v Kuksu r. 1901. Jeden z našich nejstarších a nejzasloužilejších Mistrů doby předpřevratové, kdy bylo často hrdinstvím, hlásiti se do řad zednářských, br.·. Jaroslav E. zapůjčil mi dvě drobnůstky, které se týkají episodky při odhalení pomníku domnělého zakladatele svob. zednářství v Čechách Frant. Ant. hr. Sporka, 7. července 1901 a které mohou i dnes bratry zajímati. Tehdejší noviny: „Reichenberger Zeitung", Organ für die deutschnationale Partei in Böhmen (42, 1901, příl. k č. 161 z 8. července) přinesly obšírnou zprávu o odhalení pomníku Sporkova v Choustníkově Hradišti. Pomník ten byl postaven protektorem okrašlovacího spolku hr. Gust. Sweerts-Sporkem, fideikom. majitelem a spoluinspektorem, za pomoci soukromníků i sousedních obcí. Bronzové poprsí, zhotovené podle obrazu Sporkova na zámku Frýdlandském, prof. Gerhartem, bylo obklopeno přes špatné počasí četným obecenstvem. Slavnostním řečníkem byl spisovatel a kustos Severoněm. musea v Liberci Dr. Pazourek, jenž napsal o Sporkovi monografii. Vedle hr. Gustava Sweerts-Sporka byl tu jako zástupce úřadů okresní hejtman z Králové Dvora Jašek s chotí.

Mezi zástupci různých spolků byla tu také tříčlenná deputace zednářská z Liberce, která sem přišla na rozkaz všech v Čechách žijících zednářů, aby položila věnec u pomníku otce a zakladatele lože „u tří hvězd" (1726), byla hraběti představena a od něho velmi srdečně uvítána", píší liberecké noviny.

Slavnostní řečník Pazourek velebil Sporka mimo jiné i po stránce národnostní. Pravil o něm, že byl „ein unerschrockener, nackensteifer Deutscher, andererseits keineswegs ein Römling". Na to vystoupil nejmenovaný zednářský zástupce — byl to Gustav Rorarius z Liberce — a položil u pomníku nádherný obrovský věnec z růží a akátových větví, prohlásiv při tom pohnutým hlasem: „Verklärter Bruder! Möge die von Dir ausgestreute Saat tausendfältige Frucht tragen für und für! So unvergesslich wie Dein Wirken, so heilig ist uns Dein Andenken das ein gesegnetes sein und bleiben wird in der Bruderschaft altezeit. Im Angesicht Deines Denkmales geloben wir in Deinen Geiste, welcher der Geist der wahren Freimaurerei ist, fortzubauen fleissig, ernst, zielbewusst! Amen!" A veliký potlesk prý se ozval...

Byla to jistě odvaha promlouvati takto před četným shromážděním, v přítomnosti okresního hejtmana a mělo to také svou dohru, jak bylo lze čekati. Ve tři čtvrtě na devět, píše br. Gustav Rorarius 31. VII. 1901 večer bratrovi Jaroslavu E., že okresní hejtman Jašek udal řečníka u státního návladnictví v Král. Hradci a že toto pověřilo krajský úřad v Liberci vyšetřováním této příhody. Vyšetřování děje se na základě § 285 (tajné spolčování). Pazaurek byl prý již vyslýchán. Liberecký bratr žádá tudíž br. E. o zakročení u prof. Dr. Hanela, Dr. Elbogena a adv. Dr. Duschenesa a prosí zároveň o sdělení, jak se má hájit. Vyslání deputace se stalo „im Saazer Auftrage", jak podotýká. A v doušce připomíná, že při odhalení pomníku Goetheova ve Vídni položili 4 stoličtí mistři před očima samého císaře na pomník nádherný věnec, jenž měl stuhu s nápisem: Ihrem gr.·. Br.·. Goethe die Fraumaurerei Wiens. A končí: „Dort so, hier so." Vláda rakouská měřila v Čechách vždy jiným loktem než ve Vídni a to platí i pro zednářstvo. A bratr Jaroslav E. skutečně u jmenovaných Mistrů zakročil a pomocí tehdejšího soudce libereckého br.·. M. bylo vše urovnáno. *Jos. Volf.*

Sloupy. (Věnováno Loži Jan Amos Komenský.) Sloupy, Knihy a Oltář tvoří trojici, které nesmí chrám postrádati. V některých řádech staví také sloup zlomený, přeražený násilím; ten upomíná na řád templářský; na zlomeném sloupu bývá nápis: *Adhuc stat* (stojí dosud). V symbolice znamená: mohu býti zlomen, ale v základech zůstanu neotřesen.

Sloup *Jakin a Boaz* jsou sloupy hlavní. Upomínají na sloupy v předdomí chrámu Šalomounova. Pravý (stavěný na stranu jižní) — posuzováno podle pravice vstupujících. —

sluje Jakin podle 1. knihy Královské„ verš 15—21. „*A postaviv sloup na pravé straně*, nazval jméno jeho Jakin.“ A když postavil sloup na levé straně, nazval jméno jeho Boaz. Hlubší smysl byl vytvořen podle slov Písma formou: *Pán tě postavil*. Apoštol Pavel to řekl poddaněji: Z milosti boží jsem, co jsem. — Pro slovo Boaz máme symbolický výklad: *Silný jest Pán*, anebo *Bůh tě pozdrav* anebo *Posiliž tě Pán*. Písmo má ještě tyto zmínky o sloupech: U Pavla, v listě Galatském, se čte: Jakub, Petr a Jan zdají se sloupy býti, podali mně a Barnabáši pravic na *tovaryšství*. (2, 9.) V Zjevení 3, 12 se čte: *Kdo zvítězí*, učiním jej sloupem v chrámě. — U Jeremiáše pak čteme: *Jako sloup železný budeš* postavený (1, 18). Z těchto citátů je patrno, proč jeden sloup platí učňům, totiž Jakin; *postaviti sloup* značí postaviti hledajícího mezi zednáře. Boaz značí utvrzení, podle Jeremiáše i Pavla, i platí sloup toho jména tovaryšům. Podle tradice čekávali učňové u sloupu prvého; ukazuje se tu k sloupu z katedrály ve Würzburku, kde je zachován sloup učňů, by tovaryšům byla zvyšována mzda u sloupu severního. — Slovem sloupy nazýváme také kandelábry, svícny, na nichž planou světla krásy, síly a moudrosti. Sloup krásy stojí po pravici Mistrově, kde sedí učňové (totiž na severní straně), v tomto případě posuzujeme místo učňů a krásy podle pravice Mistra, jenž už práci zahájil a práci řídí. V češtině mluví se častěji o světlech než o sloupech, když myslíme na kandelábry. (18. října 1927 nebylo jasno, stojí-li sloupy v chrámě správně či ne.)

R. J. Vonka.

Slovo redakce.

Slovo redakce k zahájení II. ročníku. Počínajíce tímto sešitem II. roč. našeho časopisu, žádáme všechny bratry o spolupráci. Vítány jsou nejen samostatné články, ale i drobnější zprávy o všech záležitostech, jež jsou se svob.·. zedn.·. v přímém neb nepřímém vztahu. Zejména prosíme bratry o zasílání výstřižků z novin se zprávami o našem svazu, ať příznivými, ať nepříznivými. Při tom ovšem nutno vždy připojiti název časopisu a datum dotyčného čísla. — Všechny br.·. tajemníky všech čsl.·. loží pak žádáme o pravidelné zasílání zpráv o činnosti jich dílny v uplynulém období, jakož i o chystaných pracích. Pěkným příkladem, jak takové zprávy sestavovati, je zpráva br.:. I.·. „Národ“ v tomto sešitě otištěná. Takové zprávy by měly býti ze všech loží pro každý sešit zasílány *a to vždy do 5. dne* každého lichého měsíce. Potom bude moci i náš list vycházeti pravidelně. Dosud hlavně potíže se získáváním těchto zpráv, bez kterých by byl časopis náš kusým, způsobovaly opoždění ve vydávání jednotlivých čísel. Kde br.·. tajemník nemůže takové dopisovatelství obstarávati, nechť M.·. lože laskavě ustanoví k tomu jednoho bratra, jehož by to bylo povinností.

Oznámení administrační. Tímto číslem zahajuje náš časopis „Svobodný Zednář“ *druhý ročník* svého vycházení. Jak jsme již oznámili, vyjde v 2. ročníku 5 čísel a to vždy v lichých měsících, vyjímaje prázdninového měsíce července. Předplatné zůstane nezměněné Kč 20.— ročně. Způsob odebírání zůstane jako dosud: časopis dodává se hromadně přímo jednotlivým br.:. ložím v počtu objednaném a lože samy dodají jej svým členům. Předplatné platí se rovněž pokladníkům loží a tito je pak odvádí a súčtují se správou časopisu. Doporučuje se vybírati předplatné současně s roč. příspěvkem, neboť dle usnesení V.·. O.·. má každý člen Svazu časopis odebírati.

K tomuto 1. číslu II. ročníku přiložen jest pro odběratele I. ročníku *titulní list s obsahem I. ročníku*, který nechť si každý vyjme a přiřadí k svým výtiskům I. ročníku, čímž získá uzavřený ročník.

Celý první ročník i s titulním listem a obsahem možno ještě obdržeti, pokud zásoba stačí, a to *brožovaný* (v obálce jakou mají sešity) za 20 Kč; *vázaný v celoplátěných deskách* za 33 Kč.

Celoplátěné desky k 1. ročníku vyšly již a možno je objednati prostřednictvím br.·. loží za obnos Kč 9.— za kus. Desky jsou opatřeny týmiž vyobrazeními jako obálka jednotlivých sešitů.

A t ž i j e r e p u b l i k a !

„Svobodný Zednář“ vychází prozatím pětkráte ročně a tiskne se jako rukopis pouze pro přihlášené zájemce za předplatné 20 Kč ročně. Toto číslo vyšlo dne 30. listopadu 1927. Za vydavatelstvo František Kadeřávek. Redakce: Jan Kapras, Julius Myslík, Josef Volf. Rukopisy přijímá a za redakci odpovídá Julius Myslík, Praha-Dejvice 532. Tiskl Ant. Reis, Praha-Vyšehrad, č. 55.

SVOBODNÝ ZEDNÁŘ

ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉHO ZEDNÁŘSTVA

II. ROČNÍK VOLNOST - ROVNOST - BRATRSTVÍ SEŠIT 2—3.

Svědomí.

Orná půda v srdcích čeká na zásev — zásev myšlenky. Zde, v čele našeho listu vidím místo nejpovolanější, kde by ukládána byla semínka, aby vzklíčila a přinesla úrodu našemu zednářství a našemu milovanému lidu.

Myšlenky rostou, jak roste sazenička: rodí se paprskem slunečním a přibírá z půdy a ze vzduchu svou potravu.

Tak naše myšlenka: duchem zplozena ať pije své šťávy z půdy naší rodné a ovzduší duchovní ať sytí ji mravností a moudrostí. Ať vzrůstá krásná a dobrá pro požehnání každému úsilí za pokrokem k dokonalosti.

Nespokojuje se zednář pouze úsilím za svým vlastním pokrokem, ale cílem jeho vždycky zůstane, aby působil povznášivě na pokrok a vývin všech lidí.

Za chrámovými dveřmi chce z bratrského společného nadšení čerpati sílu a moudrost a chystati zbraně pro souboj se Tmou ve všech jejích podobách.

Překážek se neleká, ani nevděčnosti a nepopulárnosti své úlohy.

Hle lid, dnešní náš lid! Kudy se potácí!? Pohodlnost, hamižnost, smyslné požitkářství. „Společnost", rodiče — děti — školní mládež — školy samy stojící bezradny a takřka bezmocny v zápase o mravnost a kulturu. Jaký dorost připravuje se národu — lidstvu? Jací to budou soudcové, kterým bude zítra řešiti otázky včerejška?

Známá kletba poválečných dob? poválečných proudů? Přečká národ tyto doby? Přeplave ty rozlité a rozlícené proudy? Kolik věky posvěcených korábů leží na dně a kolik jich volá o pomoc?

Nemusí se hluboká voda bát žáru slunečního — který ji snad jen blahodárně prohřeje — avšak jinak je s mělkou kalužinou — tu i mírnější teplo jednoduše vysuší — a národ náš není voda hluboká.

Aby hesla naše zednářská nezněla hluše, bude v první řadě na nás, zednářích, abychom se chopili práce — které je hojnost v každém směru.

Mám za účelné, ba v těchto dobách za nutné, aby v našem listě, na tomto místě, pravidelně ozval se hlas našeho zednářského a národního svědomí, který by před každým nebezpečím zaznèl a hledal ozvěnu v duších všech našich bratří.

Jsou lidé z části duchovně činní, z části duchovně výbojní a z části duchovně zakrslí, leniví.

Z těchto druhů sestává celé lidstvo.

Musíme hleděti k tomu, abychom sebe postavili do řad lidí duchovně výbojných, abychom posilovali ty, kteří jsou duchovně činni, ale abychom se vystříhali duchovně lenivých — zakrslých — neboť tito jsou přítěží na vývinu lidstva.

Neplýtvejme světlem, na něž má právo jen ten, kdo vidí a ne slepý. Chtějme, aby lidstvo celé postoupilo a aby bylo zahříváno společným ohněm a láskou ve společné duševní touze po dokonalosti — ale nemůžeme spoutati své kroky s kroky těch, kteří posud chodit neumí.

Chceme štěstí všech, ale chceme také ponechat každému jeho zásluhu na jeho vlastním vývinu. Až nás dojde, podáme mu ruku a pomůžeme mu stoupat.

Můžeme ovšem probouzet spící, ale ne prostředky, které jsou určeny pouze bdícím: nechápali by jich a zbytečně znesvětili bychom, co nám je nejdražším!

Učme a učme se pouze lásce.

Láska sestoupila s nebeských výšin do lidských srdcí ne jako smutek, ale jako radost, štěstí — a všecko, co se raduje a co je šťastno, chová ve svém nitru prvky lásky.

Štěstí možno strojiti z lásky, ale nikoliv z nenávisti a zloby. Nenávist a zloba jest nutná tma — láska — všemohoucí světlo.

Bratří, rozsvěcujeme na oltářích svých chrámů, nehasnoucí světlo lásky, neboť jen ona může býti pravým základem pro budování pravého štěstí na této zemi.

Země naše — nepatrný prášek ve vesmíru — však láska, která na ní se rodí, může být bezmezná — nekonečná, věčná.

Láska v sobě chová všecky síly a všecky krásy — ona jest také posledním slovem vší moudrosti. *A. M.*

K dějinám slova „Svobodný zednář".

II.

První, kdo u nás slovo „frajmauer" překládá, jest *Karel Hynek Tham*. Činí tak ve 2. vyd. svého něm.-českého národního slovníku z r. 1799, tedy již po zrušení zednářstva u nás. První vydání z r. 1788, jež vyšlo u zednáře Schönfelda v době největšího rozkvětu zednářstva u nás, slova toho nezná, ačkoli přináležel asi Tham také do lože „Pravdy a Jednoty", poněvadž si jej vzal zednář Ungar, bibliotékář pražské universitní knihovny, po zrušení klášterů do této, aby mu tu pomáhal sestaviti katalog tak zv. Národní knihovny, což se mu také podařilo, jak sám ujišťuje. Teprve 2. vyd. jeho slovníku z r. 1799 a 3. vyd. z r. 1814, jež vyšel nákladem knihkupce Mart. Neureutra, z něhož udělal vydavatel korespondence Purkyňovy ilustrátora německých Nibelung, překládají slovo Freimaurerei jako *zednictví (svobodné)* nebo *svobodo-zednictví* a Freimauerer jako *zedníček* (svobody) nebo *svobodozedník*. Tohoto překladu užívá i jeho kapesní slovník z r. 1837.

Nový překlad utvořil *Dobrovský*, sám as příslušník zednářský. Kdežto slovník Tomsův s úvodem Dobrovského z r. 1791 toho slova ještě nezná, užívá Dobrovského něm.-český slovník z r. 1802 (a i z r. 1821) překladu „svobodný zedník", který přejímá Jungmann (s odvoláním na Dobrovského) a který se stává do let 80tých 19. stol. výhradním výrazem pro svobodné zednářství u nás jak ve statích příležitostných (Neruda), historicko-informativních (Hausmann, Štorch, Adámek, Kalousek a j.), nebo v románech (Světlé a j.). Vedle něho hlásí se ovšem dále slovo frajmaur (dopis Seb. Hněvkovského příteli Vojt. Nejedlému, z 11. list. 1824, báseň Jarošova, Havlíčkovy Národní Noviny, Chocholouškovy Templáři, Hausmann v Koledě, Neruda ve Květech, veselohra Kotzebueova „Freimauři" a j.). Podle Meyrinkova Golemu označovalo prý toto slovo v mluvě pražského ghetta někoho, kdo vyhledává nedospělá děvčata, kdo však svými důvěrnými styky s policií jest jist před každým trestem.

R. 1851 vyskytuje se, z počátku nesměle, nový výraz, který, ač nazván „nestvůrným", dobyl si od let 80tých výhradního práva, takže bychom dnes užívání jiného výrazu považovali za nemístné. Jest to slovo *„zednář"* nebo *„svobodný zednář"*, pro jehož rozšíření učinil nejvíce Svátek ve svém známém historickém pojednání a ve svých románech.

Štorch praví v Musejníku r. 1851, že navrhl u nás „nedávno" „někdo" slovo zednář místo zedník. Stalo se tak původně v německo-českém slovníku Josefa Franty Šumavského (Deutsch-böhmisches Wörterbuch I, 1844, str. 842), kde se při heslo Freimaurer uvádí překlad: *svobodný zedňář*, Freimaurerei: svobodné zedňářství, freimaurerisch: svobodozedňárský, Freimaurerloge: lože zedňářů, Freimaurersorden: svobodné zedňářstvo, Freimaurerwesen: svobodné zedňářství. Ještě Rank (Nový kapesní slovník 1864) vyhýbá se však tomuto překladu a přidržuje se výrazu staršího (svobodný zedník, svobodné zednictvo). Když se však u nás v r. 1848-49 dály pokusy obnoviti zednářství a utvořiti zednářské názvosloví, byť někdy i velice nepodařeně (místo lože: bouda nebo stan), neslyšíme ani o zedníku ani o zednáři. A když u Štorcha toho slova bylo použito, setkáváme se s ním ve formě *„zednář"*. Znovu oživlo teprve u Svátka v Zlaté Praze r. 1888 v jeho kulturně-historické studii: Zednáři (Freimauři) v Praze v 18. stol. Sladomel užívá již ve svých protizednářských pracích z let 90tých tohoto výrazu jako zcela obvyklého; podobně činí Gabler (O vlivu svob. zednářů na průběh veliké revoluce francouzské 1892 a j.), Schulz, Boh. Rieger (Zřízení krajské), Podlaha (Život Ant. Koniáše 1893, Čas 1897), Kryštůfek, Hauner, Ma-

saryk (Naše Doba 1905), Isis 1905 (Svobodní zednáři a Masaryk), Vlček, Hanuš a j. Slovo to přešlo i do nových našich slovníků (na př. Herzer, Českoněm. slovník).

Vedle slova „svob. zednář" nabývá u nás po r. 1850 rozšíření i francouzský výraz „maçon". Z počátku nechtěl se u nás ujmouti, neboť v něm vězela upomínka na pověstného vraha v Brusce Masona v r. 1815, jehož zobrazení s nápisem „Vrah Maçon" nám zachoval sám ze zednářství podezřelý malíř Luitgendorf v Praze. Štorch se přimlouval za výraz „mason", chvále jeho ohebnost, „ač pokud nám toho bude potřeba". A skutečně setkáváme se s ním na př. u Adámka (Komenský a masonství 1878), u Zoubka (v různých statích o Komenském) a j. Toto slovo nalézá pak obliby zvláště po době převratové. Užívá se však skoro všeobecně anglického tvaru (mason) a nikoli francouzského (maçon).

Ojediněle vyskytuje se u Amerlinga (v dopise učiteli Dufkovi z 17. pros. 1877) výraz „svobodní staviteté babylonské věže = les franches maçoniers", když si stěžuje příteli, že se tito zřekli Boha i duše a že jsou čiří materialisté.

Starého slova frajmaur se dnes skoro neužívá. Pouze v historických románech a povídkách, kde má své historické oprávnění (Jirásek, Hais Týnecký), se s ním ještě dnes setkáváme. Bývalé přihanlivé zabarvení (bezbožnost, židovství) přeneslo se na slovo „zednář" vůbec. Slyšíme o tom zvláště v letech 80tých 19. stol., kdy Masaryk přichází do Prahy a kdy se začíná o tom uvažovati, nemělo-li by se i zednářství u nás šířiti. Vyslovily se tehdy naše nejlepší hlavy proti tomu, odvolávajíce se na toto domnělé zabarvení zednářstva, které nerozptýlily ani různé abstinentní proudy (jako lože Gut-Templer), jež k nám přicházely z Ameriky. Toto zabarvení ozývá se nám dodnes na př. v Čapkově Absolutnu, kde se líčí sezení či práce lože, jejímž stol. mistrem je pokřtěný žid Bondy, a jejímž odznakem je pěticípá hvězda. A tato pěticípá hvězda upomíná na vše, co se v literatuře ruské, polské a německé vypravuje o zednářství ruských bolševiků. K vyvrácení toho stačí poukaz na Trockého stať v „Izvěstijach", kde horlí proti vstupování komunistů do zednářských lóží, neboť takovým způsobem prý by se smlouvali komunisté nedůstojně s lidmi, kteří chtějí diktaturu proletariátu nahraditi jakousi ideou sbratření celého lidstva. „Zednářství," praví doslova, „toť morová nákaza ve francouzském komunismu, kterou je potřebí vypáliti rozžhaveným železem". A proto usnesení moskevské, aby všichni členové strany, pokud jsou členy zednářských lóží nebo ligy na ochranu práv lidských, do 31. prosince 1922 veřejně své vystoupení z lóží oznámili.

Toť ukázka z dějin slova svobodný zednář, kterého Národní Listy, když referovaly příznivě o návrhu poslance Foreggera na říšské radě 7. list. 1874, jenž žádal změnu spolkového zákona s ohledem na zednářství, t. j. povolení svob. zednářství v Rakousku, ještě neznaly, užívajíce Dobrovského-Jungmannova překladu „svobodný zedník". Je z tohoto vývoje zároveň patrno, že se o zednářství dosti mnoho uvažovalo, třeba ovšem často ve smyslu Masarykových slov (Naše Doba 1906,30), že českému liberálu naskakuje husí kůže, když se naň hodí žába, že je zednářem aneb aspoň pomocníkem zednářů.

Počátky lidské kultury a duch zednářský.

Původ či praprůvod zednářství bývá odvozován od vynikajících osob starověku nebo se o nich tvrdívá, že byli členy společenstev, která měla se zednářstvím mnoho společného, na př. Pythagora; bývá hledán v hierokratických mysteriích egyptských, assyrských, řeckých a jiných. Ethnologie ukazuje nám však cesty ještě vzdálenější. Národové, které jsme si navykli označovati za primitivní, mají, a to bez rozdílu raçy, znaky, obřady a útvary společenské, připomínající živě řády zednářské a někdy s nimi docela shodné. Poněvadž je nemyslitelno, že by to byl reflex zednářství novodobého, nemůžeme se uzavříti předpokladu, že tu stojíme před nápadnými stopami zednářské prehistorie.

Na otázku, jsou-li tajné společnosti v Oceanii organisacemi zednářskými, odpovídáme právem: nikoli. Netoliko že nejsou uznávány řádnými zednářskými mocemi doby současné, nýbrž též proto, že jim chybí ethický základ, bez něhož se zednářství nedá pochopiti, či lépe, že se k němu dosud nepropracovaly, ba ani propracovati nemohly — ač náběhy tu jsou — poněvadž se dostaly na cesty zcela jiné.

Zednářskou prehistorii nesmíme si tudíž představovati jako základnu, z níž organicky vyrůstalo zednářství historické a zednářství

dnešní. Zednářská prehistorie ukazuje pouze tolik, že od prvních počátků lidského bytí na zemi, pokud o nich něco víme, objevují se naléhavé popudy k úkonům, řádům, heslům a symbolům způsobu zednářského, kde za vnější podobností se skrývá skorem vždy alespoň zlomek podobnosti vnitřní.

Příkladem je chrám. Proč zasedáme v chrámě? Je to pouze reminiscence na chrám Šalamounův, či na gothické kathedrály, nebo jen důsledek posvátných slov a obřadných úkonů, které se nehodí na jiné místo? Zajděme si do dávnověkosti a co uzříme? Člověk, který nemá ještě obytných stavení, buduje přístřešky — nikoli bůžkům v pohrdlivém smyslu slova — nýbrž symbolům, znakům, jak je zříme u totemismu, znakům spojujícím nějaké společenstvo. Chrám je starší než dům — zní ethnologická poučka z toho vyvozená. Poučka velice významná, neboť ukazuje, že to není materialismus, který dává popudy k pokroku, nýbrž touha po čemsi vyšším, byť nedokonale vyjádřená.

Náš chrám stejně jako většina chrámů církevních dbá světových stran. Než i v životě profanním cítíme dosud cosi mystického, kdykoli mluvíme o východu a západu, o severu a jihu. Uvažme však, jakým skokem do předu bylo, když se člověk naučil rozeznávati čtyři světové strany. Váha, jakou na ně klade půdorys chrámu a řád zasedání (br. řády severní, br. řády jižní, Východ atd.), je nepochybnou vzpomínkou na tento veliký posun za poznáním.

Po těchto dvou příkladech přistupme k otázce nejožehavější, jaký význam měly v počátcích lidské kultury stránky, které bývají zednářstvu nejvíce zazlívány a to tajnost organisace a symboly, slova a úkony známé pouze zasvěceným? Pouť, kterou lidstvo koná za zlepšením, je tvrdá. Ještě tvrdší však byla, dokud zápasilo o své bytí a kdy proti nebezpečím, hrozícím se všech stran, nemělo jiné zbraně leč sdružiti se. Říkává se, že byla doba, kdy bylo na vážkách, kdo se stane pánem zemského povrchu, zda člověk nebo veliké kočky. Snad je to přehnáno. Jistě však nestačily fysické síly jedincovy ani jeho důmysl k obraně proti šelmám, zvláště kočkovitým, nestačily ani k boji proti hladu.

Dnes víme, že nejpřísnější právní řády jsou právě u kmenů nejprimitivnějších technicky nejméně vyzbrojeným. Báchorkou je „svoboda divochů". Kde je málo potravin, kde se zdroje pro břicho vyčerpají, kde by silný jedinec ohrozil svým úkojem bytí ostatní, tam všude nacházíme vlastnictví společné a přísný právní řád, který rozděluje výtěžek činnosti, ba stanoví i čas, kdy je povinností zemříti (zabíjení starců), neb i numerus clausus dorostu (zabíjení dětí). Tyto nám hrozné, avšak v počátcích vývoje nezbytné řády musily býti střeženy a vynucovány někým mocným, skrytým, tajuplným. Tímto orgánem prvotního právního řádu byla tajná společnost. Ať drsná, ať krutá, ať sbíhajíc na zcestí, přece jen hlásala zásadu melimentální? spravedlnosti kázně (nesmíš snajísti sám, musíš pamatovati na jiné; dosti jsi žil, ustup novým; a promiň, té chvíle není pro tebe místa).

Než jde ne dále. Pokrok je spojen s prací Primitivní člověk rád se věnuje zábavě, hračkám a dokáže tu věci umělecké a nevědomky i užitečné, obvčejné práci se vyhne i opře. Práce však je třeba. V kritických chvílích šedé dávnověkosti někdo k ní musil býti donucen. Byla to žena. Tajné společnosti, alespoň všechny starší, jsou výhradně mužské. Adopcí cizích mediků nabývají i rázu mezinárodního. Svými znameními a obřady zakládají první smírné zahraniční styky a tvoří první diplomacii. Než práce je třeba. Žena sama nestačí. Přidají se mužští otroci, přidají se jiné typy nevolníků pracujících. Někdy je to kruté, otrocké. Není však pomoci, lidské společnosti musí projíti tímto stupněm.

Tu již vidíme jasně, v čem se stará, tajná společnost podobá zednářstvu a v čem se s ním rozchází. Především je to výběr osob a je tu odstupňování podle hodnoty i skutečnosti je tu otevřený pohled na věci, „tak, jak jsou", avšak s úsilím zlepšiti je, s úsilím činorodým. Zednářství se však počíná teprve tehdy, kdy se působnost tajné společnosti nemusí již obraceti výhradně k věcem nezbytným pro zachování lidské skupiny, kterou řídí. Tento krok za fysickou hranici moci je rozhodujícím, neboť ke dvěma heslům, které zná i stará, tajná společnost: „moudrost řiď práci naši" a „síla ji proveď", přistupuje třetí zednářsky nezbytné: „krása je zdob!" Není to ovšem krása fysická, na kterou tu myslíme, na místě prvém. *V. Dvorský.*

Svobodné zednářství francouzské.

Kresba bra.·. Brauna v L.·. J. A. Komenský, dne 28. března 1928 konaná.

Historický vývoj.

Látka, kterou Vám ve vší skromnosti dnes předložím, není vlastně stavbou mojí vlastní, nýbrž uslyšíte z mých úst zkratku velkého díla, které zajisté znáte: „Dějiny svobodného zednářství" aneb „Svobodné zednářství" od br.·. Alberta Lantoina.

Není možno mluviti o přítomném, aniž bychom znali minulost, a uvidíte také zajisté, že minulost vyplňuje skoro zcela moji práci.

Vznik zednářství vůbec.

O vzniku zednářství jest málo důkazů a pravd a tyto jsou po většině obklopeny bajkami právě tak, jako vznik lidstva, který jest rovněž obestřen bajkami a předpoklady velmi si odporujícími, takže samotné dějiny nemohou se dopracovati základní pravdy. Nejskrytější taje starého Egypta, povídky o prvém člověku Adamovi, fantastická tvoření různých náboženství — z toho všeho hlavní osobnosti, shledáváme v legendách zednářství. Mojžíš, Ježíš, Solón, Zoroastr, Thalès atd. uváděni jsou jako první zednáři světa. Staré zednářské tradice praví dokonce, že naše bratrstvo existovalo již před stvořením naší zeměkoule na různých systémech slunečních... Bůh (dle knihy Enoch — Pravé zedn.·. Ligèe 1773) byl prý prvým Velkým Mistrem prvé Lože zednářské...

Kde jsou tedy prvé pravděpodobné počátky? Dějinným badáním o zednářství se našlo, že ve 13. století byli zedníci zaměstnáním (povoláním), kteří cestovali po Evropě a stavěli nádherné kostely. Shledáváme ku příkladu, že zedníci, kteří stavěli chrám ve Strasburgu v roce 1277 užívali znamení, doteků a jiných tajných znaků k poznání, aby jejich umění zůstalo chráněno — a shledáváme později, že vysoké osobnosti navštěvovaly jejich schůze. Zajímavé zprávy v tomto ohledu dočítáme se v „Illustration of masonry" od Prestoria, který praví, že Lože Sv. Pavla v Londýně rozhodla se v roce 1703 na následujícím: „Výhody zedníků nebudou napříště určeny výhradně opravdovým zedníkům z povolání, ale jak se již děje, muži různých zaměstnání mohou z těchto výhod těžiti, budou-li řádně do řádu přijati..."

O reelním vzniku uvědomují nás dějiny zednářství tím způsobem, že roku 1717 čtyři anglické lože shromáždily se v Londýně, zvolily Velkého Mistra a ustavily se ve Velkou Loži.

Zedníci z povolání ponechávají jejich místo novému svobodnému zednářství a jejich nářadí, tak charakteristické symboly rovnováhy a harmonie, stávají se znaky při zbudování ideálního, myšlenkového chrámu. Velká Lože Londýnská přijímá za svoji konstituci, napsanou v práci ze dne 17. ledna 1723 pode jménem „Nová kniha konstituce" a ta stává se základem moderního zákoníku svobodného zednářství.

Vývoj zednářství ve Francii.

Jest nepochybno, že svobodné zednářství vzniklo v Anglii a sledujme pozorněji vzrůst ve Francii v prvé řadě.

První Lože byla tam založena roku 1725 a nemáme žádného svědectví, že by před tímto rokem ve Francii svobodné zednářství existovalo. Jmenovala se „Au Louis d' argen", „U stříbrného Ludvíka", dle názvu restaurace Angličana Hure, kde se nacházela v ulici des Boucheries na předměstí St. Germain. Dle Emila Daruty, byla založena 12. června 1726 Lordem Derwetwaterem, rytířem Hectorem Macléanem a bratrem d' Haguerty, spolu s několika jinými váženými Angličany, pronásledovanými jako oni a uchýlivšími se jakožto jacobitští vzbouřenci do Francie. Datum přesné známo není, ale jisto jest, že první Lože francouzská otevřena byla mezi rokem 1725—1732.

První Velký Mistr byl zvolen roku 1738 dne 24. června a byl jím vévoda z Antin, 31 roků starý, „Generální Velký Mistr a stálý zednářů království Francouzského". Byli tento Velký Mistr zvolen více ložemi venkovských měst, anebo pouze loží Pařížskou, není známo. Jisto jest, že byly Angličany založeny Lože v Bordeaux, Marseilli, Lyonu, Havru, Bonenu. Co se dálo od roku 1743 do roku 1766, o tom dějiny nic neříkají. Následkem obvinění z obchodu s diplomy a následkem zakročení policie ve výtržnostech, způsobených zednáři vyhoštěnými ze řádové slavnosti dne 27. prosince 1766, byly zednářské schůze zakázány. Teprve roku 1772 po smrti hraběte z Clermont nabídnuto jest některými Ložemi, ale ne všemi, Velké Mistrovství vévodovi z Chartres, jinými vévodovi z Luxemburku. Utvořily se tedy dva směry, z nichž prvý pod Velkým Mistrov-

stvím vévody z Chartres prohlásil Velkou Loži Francouzskou za zrušenu a nahraženu Velkou Loží národní, která od 26. června 1773 přijímá název „Velký Orient Francouzský". Přes to zůstalo mnoho bratří věrných Velké Loži a ona zůstává nadále nejmocnější. Ačkoliv mnoho jejích Loží přešlo k Velkému Orientu, má tento v Paříži pouze 39 loží, kdežto Velká Lože jich má 129. Francouzskou revolucí zanikla Velká Lože i Velký Orient, až na několik Loží bdících a na administrativu, málo činnou až do roku 1796, kdy Roettiers z Montaleau, zvolený Velkým Mistrem, zahajuje práce Velkého Orientu.

Ty stávají se účinnými až po 24. únoru 1798, kdy se zednářství dostává úředního schválení. Velká Lože utrpěla více a také těžce povstává. Velký Orient chce ji odstraniti a veden velmi zručnou politikou, navrhuje splynutí obou obediencí. K tomu dochází ve valné hromadě obou obediencí dne 28. června 1799. To jest vítězstvím dvojím pro Velký Orient. Předně tím zesiluje — a za druhé a hlavně: ježto až doposud nebyl uznán zednářskou mocností — tímto splynutím s mocností uznanou jest sankcionován. Členové obou mocností stávají se rovnými. Na počátku 19. století Velký Notori — nebo Velký Orient byl skorem jedinou mocností zednářskou ve Francii.

Než budu pokračovati na vývoji francouzského svobodného zednářství, zmíním se o svobodném zednářství skotském. Jest zajímavé sledovati, jak se dostalo do Francie, jakého velkého soupeře Velkému Orientu vytvoří — a jak Velký Orient uchová svoji mocnost, že se poddá týmž zákonům jako jeho soupeř.

O zednářství skotském a o jeho vzniku nemáme pevných dokladů, právě tak jako o svobodném zednářství vůbec. Goudy, který napsal 5 svazků o světovém zednářství, praví sám, že jsou stálé pochybnosti o tom, jak se vyráběly a rozdávaly velké stupně, o nichž se tvrdilo, že pochází ze Skotska, ačkoliv neměli s touto zemí nic společného — a šířily se po celé Evropě. Připomeňme si, že co se počtu stupňů týče, nebylo mezi Zednářstvím skotským a Jorským rozdílu — u obou byly stupně tři.

V dopise, poslaném Velkým Mistrem anglickým (Manighamem) roku 1757 Velké Loži Holandské jako odpověď na její dotaz o zednářství skotském, uvádí Maningham, že neví nic o tom, že by zednářství skotské mělo 33 stupňů — a uvádí podobnou obedienci za nepravidelnou (neuznanou). Uvádí dále, že zednáři skotští musili by dle jejich názvu obdržeti ústavu od Velké Lože Skotské, ale že Velký Mistr Skotský nic o jejich existenci neví.

Vznik vysokých stupňů zednářství jest tedy zahalen ve tmu. Shledáváme je v 18. století v Italii, v Belgii, ve Francii, aniž bychom znali kolébky jejich.

Lantoine snaží se dokázati, že vysoké stupně byly zavedeny zednáři francouzskými, kteří byli vysláni šířiti svobodné zednářství v Americe. Uvádí případ Etienna Morina, který splnomocněn Velkým Orientem Francouzským, odjíždí jako Velký Inspektor Řádu založiti Lože do Nového Světa. Amerika nechává se ve své mladé neodvislosti svésti krásnými tituly a jakožto „demokratická" má instinktivní úctu k zrušeným titulům. Etienne Morin rozdává plnýma rukama vysoké řády. Zkrátka tento zednářský vyslanec, vyzbrojený vysokými výsadami od bratří dobrého jména, putuje na sever, na Jamaiku, na ostrovy Větru, všude kde jest obyvatelstvo dosti vzdělané, aby mohlo přijmouti dobré zrno Zednářství.

Bratr Lebold tvrdí, že to byli Židé a Findel, antisemita a odpůrce vysokých stupňů, nazývá i Morina Židem. To jest, není správné, neboť i kdyby bývali Francouzové přijali mezi sebe v 18. století Žida, nebyli by mu udělili vyslaneckou hodnost s patentem. Neztrácejme času vyjmenováním všech těch, kdo šířili zednářství po celé Americe, spokojme se jen sděliti, že roku 1783, jeden z nich, de Costa, zakládá v Charlestonu Velkou Loži dokonalosti a Radu Knížat Jerusalémských, ku kterým se přidává roku 1788 „Chapiti de Royal Arch", vzniká v Dublinu. Titul Princů z Jeruzaléma, inspirovaný Morinovým patentem, brzy na to nepostačoval, připojily se další stupně, zavedena hierarchie a stanoveno 33 stupňů, Velká Rada s Generálními inspektory 33. stupně, kteří měli moc, zakládati zednářské buňky. Tak ku př. bratr Grasse Tilly, který byl již inspektorem Řádu dokonalosti Sv. Dominika, obdržel od Charlestona 21. února 1802 patent, zmocňující ho k ustavení na tomto ostrově Velké Rady 33. stupně.

Hleďme nyní, jak se tyto vysoké stupně stále se udržující, dostaly do Francie. Když byl zase Grasse Tilly vykonal svoje vojenské poslání na ostrovech Sv. Dominika, vrátil se do Francie. Jakožto Generální Inspektor má právo udělati ze zednářství manny každému, komu se mu zlíbí, jak praví Lantoine. Přichází v pravý okamžik, neboť 4. stupeň, udílený Generální Kapitolou Velký Orient, neuspokojuje více aristokratické požadavky

skotských. Rok před tím přivezl sice bývalý notář z ostrovů Sv. Dominika, jménem Hacquet, pro pařížskou Loži od „Sedmi Skotských". 25 stupňů dokonalosti, ale Velký Orient zabránil okamžitě jejich rozšíření. Vyjednával s Hacquetem a výměnou za jeho řád z Heredomu (který prý Velká Lože z Kilurmingu zavedla r. 1776 v Bostonu), dal mu úřad „Předsedy velké konsistoře řádů".

Grasse Tilly přináší 33 stupňů a přichází obklopen legendou, kterou třeba pouze přizpůsobiti domácím poměrům. Dovídáme se tedy bez překvapení, že Knížata Královského Tajemství zavedla roku 1762 v Bordeaux konstituci o 25 vysokých stupních, kteréžto stupně byly Friedrichem II. v Berlíně zvýšeny na 33 r. 1786 (nezapomeňme, že Friedrich II. zemřel 17. VIII. r. 1786 a že byl po 11 měsíců těžce nemocen. Sotva se tedy asi zabýval 3 měsíce před smrtí těmito vzdálenými věcmi, ježto měl důležitých mnoho věcí na práci). Nezachovalo se také nic psaného, co by tuto domněnku potvrzovalo.

Dne 22. X. 1804 založena byla Velká Generální Lože Skotská řádu starého a přijatého, dnešní Velká Lože Francouzská. Osm dní na to, 1. XI. 1804 oznamuje oběžník všem Ložím a Kapitulám Francouzským vznik této nové mocnosti. To překvapilo ohromně Velký Orient. Jelikož se vše do poslední chvíle tajilo, bylo překvapení veliké. Poplach tím větší, že některé Lože chtěly se k novému řádu přidati. Jak zabrániti, aby toto ohnivé středisko se nerozšířilo na území Velkého Orientu? Obrátiti jeho účinek ve svůj prospěch. Jali se v osobě Roettierse, zastupujícího Josepha Bonaparta, Velkého Mistra Velkého Orientu, vyjednávati a již za tři týdny, dne 5. prosince, podepsána byla úmluva vyslanci obou řádů. Grasse Tilly učinil slib věrnosti jménem Skotských Velkých Orientů a důstojníci Velkého Orientu zasvěceni ve vysoké stupně skotské učinili slib věrnosti Nejvyšší Radě. Tak vznikla 22. IX. 1804 Nejvyšší Rada pro Francii, skládající se z Nejvyšších Velkých Inspektorů 33. stupně Řádu Skotského starého a přijatého. Proč *starého* a proč *přijatého*? Pravděpodobně z nápodobení zednářů anglických Velké Lože z Jorku, kteří nazvali se starými (oproti moderním Velkým Ložím) a „přijatého", protože byli uznáni Velkou Loží Skotskou a Irskou.

Tím okamžikem počíná zápas mezi oběma zednářskými mocnostmi a to hlavně Velkým Orientem, který se snaží dosíci za každou cenu úplné samostatnosti. A také „svornost" dlouho nepotrvá, neboť Velký Orient, který se zdráhá uvésti v život vzniklou konstituci, zakládá 21. VII. 1805 „Ředitelství řádů", které zbavuje „Nejvyšší Radu" dogmatické její moci a zbavuje ji i práva udílení vysokých stupňů. Za to, že Velký Orient, který nechtěl z počátku slyšeti ničeho o vysokých stupních, přijímá s důvěrou historii Grasse Tillyho s jeho 25 stupni Princů Král. Tajemství, založené v Bordeaux, ačkoliv se v tomto městě před rokem 1789 nevyskytla žádná „kapitola", a uvádí sám ve svém oběžníku z roku 1819, že „Konstituce, kterou Řád Skotský starý a přijatý uznává za přijatou roku 1786 od svého vznešeného vůdce krále Friedricha II.". Pro Nejvyšší Radu to stačilo, aby uvedla ve svých ústavních listinách toto: „Ústavy, statuty a pravidla učiněná a schválená „Nejvyšší Radou" 33. stupně trvale a legálně ustanovená ve Velký Orient v Berlíně 1. máje 1785 a křest. letopočtu 1786, kteréžto radě byl přítomen osobně jeho Nejjasnější Veličenstvo Friedrich II., král. Pruský, Nejjasnější Vel.·. Komandér".

Celá prvá polovice 19. století jest vyplněna bezvýslednými pokusy o sblížení dvou mocností. Až do revoluce z roku 1848, kdy bylo svobodné zednářství francouzské čistě feudalistickým, kdy od nejvyšších princů krevních až do posledních šlechticů pouze vysoké třídy společenské jsou v něm zastoupeny, a kdy marnivost a tituly vše v něm ovládají, provokuje tento stav kritiky rozvážnějších mužů, kteří místo směšných titulů hledají jiný účel ve svobodném zednářstvu. Tak ku př. Chemin-Dupontés ve svých „Vzpomínkách na skotské zednářství z r. 1823", Bésuchet r. 1829, des Etanges z r. 1833 a Boileau, jenž píše v Zednářských Analech: „Ramsey! Vy sám zavedl jste zmatek, vy sám jste zničil jeho základní zásady, šťastnou rovnost...!!"

Co se tedy stane v roce 1848. Někteří z bratří opouštějí Velký Orient a Nejvyšší Radu, žádají svobodné zednářství na demokratičtějším podkladu a zakládají Velkou Národní Loži Francouzskou, inspirovanou revolučními myšlenkami, opírající se o princip svobody a rovnosti — a odstraňují vysoké stupně. Ale dlouho tato Velká Lože nepotrvá, neboť následkem svojí demokratičnosti jest pomlouvána a útočeno na ni hlavně oběma mocnostmi Zednářskými. A nařízením policejního prefekta jest dne 2. ledna 1851 rozpuštěna. Ve své poslední schůzi dne 14. ledna 1851 byla prodchnuta nejčastším duchem Zednářským. K bratřím, kteří se sešli naposledy, promlouvá předseda bratr MUDr.

Du Plauty, starosta St. Quen a prohlašuje, že Velká Národní Lože odpouští svým nepřátelům, kteří jí pomlouvali, jakož i svým pronásledovatelům a trojnásobným potleskem ku cti Velkého Orientu a Nejvyšší Rady zakončují schůzi. Všichni přítomní v počtu 600 utvořili řetěz a rozloučili se navždy bratrským políbkem. Sama Republika zničila jediný řád republikánský!

Přichází druhé císařství a Velký Orient projevuje svoji odevzdanost nové vládě tím, že nabídne Velmistrovství princi Muratovi, bratranci císařovu. Byl zasvěcen ve svém dřívějším vyhnanství ve Vídni. Obdrží v jediném sezení dne 27. ledna 1825 všech 33 stupňů. Této důvěry stává se hodným, touže po tom, aby byl postaven chrám pro Velký Orient, který zosobňuje francouzské zednářství a dává sám půl druhého milionu franků k zakoupení budovy v ulici Cadet roku 1859. Roku 1862 jmenuje sám císař Velkým Mistrem Velkého Orientu maršálka Magnana, výtečného vojáka, který však zednářem nebyl. Tímto okamžikem přichází řád do rukou vlády. Mezi Velkým Orientem a Nejvyšší Radou vzniká nový boj, neboť Velký Orient chce zabrati Nejvyšší Radu. Napíná všechny síly, takže se již zdá, že Nejvyšší Rada musí buď podlehnout a splynout s Velkým Orientem, anebo zavřít svoje chrámy. Díky houževnatému odporu „Velmocného a svrchovaného Velikého Komandéra Viennet", Nejvyšší Rada uhájí svoji posici.

Po pádu monarchie používá Velký Orient této příležitosti a zbavuje se nadvlády Velikého mistra a zavádí nové vedení.

Zrušuje ve svém valném shromáždění dne 6. IX. 1871 Velmistrovství a přenáší jeho moc na Radu Řádu, jmenovanou jednotlivými loženi. Tato rada volí svého předsedu, který však nemá žádné moci osobní. Tak jest tomu stále ve Velikém Orientu Francouzském.

Od zednářství náboženského k zednářství bez Boha.

Zrušení Velkého Stavitele a víry v nesmrtelnost duše. — Proč francouzské zednářství nemohlo zachovati tytéž zásady jako zednářství anglické? Víme, že stanovy anglického zednářství vyžadují víru v Boha, praví se v konstituci: Zednářství nesmí být hloupým neznabohem... Chce-li být nějaká organisace všesvětovou, musí být do určité míry ohebnou, aby se přizpůsobila všem zemím a všem duchům. Žádná organisace profánní nemůže se dnes rozšířiti mezi všechny národy. A ani instituce zednářská neuskutečňuje tento ideál a vlastní vinou naráží na velké překážky. Amerikáni odhání Černochy — zapomínají na povinnost, přijmouti každého muže svobodného (volného) a dobré pověsti, bez ohledu na společenské postavení, na jeho národnost, náboženství a raçu.

V Prusku přijímáni jsou pouze křesťané. Ve Francii Velký Orient odstranil Velmistrovství a vchází v úzký styk dokonce s obediencí, která přijímá ženy. Velký Orient v Italii, Belgii a Portugalech dovolují svým lóžím v chrámu diskuse politické. Zakladatelé lóží hleděli, pod rouškou zdánlivého liberalismu, podržeti charakter náboženský. Důkazem toho jest, že Velká Lože Anglická, ačkoliv neuznala politické diskuse vedené v chrámech a hrozila proto rozejítím se s oněmi loženi, učinila tak tehdy formou velmi zdvořilou. Jakmile však se jednalo o odstranění Velikého Skálověčného Všehomíra pařížským Velkým Orientem roku 1877, jakož i o odstranění víry v nesmrtelnost duše, pozvedli se angličtí se vším odporem a rozhodností, což ukázalo, že náboženský princip jest jim tím nejsvětějším.

Jak se vyvinula Volná Myšlenka v zednářství Francouzském.

Za posledních 50 let? Ještě dne 15. června 1875 byl italský chemik Napoli David odmítnut pro následující motiv v Loži „Les Coeurs Unis Grand Loge de France": „Žadatel jest atheista a nemůže tedy být připuštěn ku přísaze pod záštitou Velikého Stavitele, ježto v něj nevěří."

Od těch dob razí si však rychle cestu mezi zednáři volný duch, který nepřipouští omezování svobody svědomí. Minulost nemůže býti trvalou vůdkyní budoucnosti. Vnější stránka Řádu se nemění, přijímání s jeho obřady zůstává — a jest to žádoucno, aby tyto formality zůstaly zde jakožto pojítko mezi minulostí a přítomností, ale duch postupuje s časem a mění se s duchem času. Anglické Zednářství zůstává věrno starým zásadám úplně, neboť vzniklo jako spojenec církve protestantské. Jejich spojení trvá nezměněno ode dvou století.

Jak může chápati také postup latinských zednářů, můžeme říci katolických, které od počátku vedou boj s Vatikánem? A může týž duch vésti dvě mocnosti, z nichž každá vyvíjí se pod různými vládami? V Anglii jsou zednáři ve službách církve a státu. Všude jinde stát i církev je pronásledují. To musilo přirozeně vytvořiti rozdílné smýšlení.

Francouzská Velká Lože zaujímá postavení odlišné od Velké Lože Anglické. Nejvyšší Rada, která získává vliv v cizině, stává se mocností universální. Nejvyšší Rada švýcarská svolává na den 6. září 1875 sjezd škotských mocností, aby se usnesly na společném postupu. Devět Nejvyšších Rad se tam sešlo: Anglická, Belgická, z Colon Kuby, Francie, Uher, Italie, Portugal, Pérou a Švýcar. Podepsaly 22. září Smlouvu allianční, obsahující 22 článků a počínající tímto prohlášením: „Svobodné Zednářstvo prohlašuje, jakož činilo od počátku, existenci tvůrčího principu pode jménem Velikého Stavitele Všehomíra."

Velký Stavitel Všehomíra zůstal symbolem Boha až do dneška pro Velkou Loži Francouzskou, ačkoliv pro většinu Lóží jest to pouhou formou.

Svobodné zednářství ženské ve Francii.

Velký Orient schvaluje v červnu roku 1774 Lože ženské, které se jmenuje Lože adoptované.

Hned po jejich založení vyvíjí se s velkým úspěchem, díky oddanosti a bohatství svých členů. Vznešené dámy jsou členkami. Vévoda z Chartre, Velmistr Velkého Orientu, učinil Velkou Mistryní vévodkyni z Bourbonu. Princezna z Lamballe a vévodkyně z Chartres, žena Velkého Mistra, jsou zvoleny Velkými Mistryněmi Lože „Contrat Social".

Velká revoluce nešetřila loží adoptovaných, ani její členky, z nichž mnohé musily do vyhnanství nebo na popraviště. Za císařství pokračovalo však mnoho dam v členství, a mnozí z dějepisců tvrdí, že císařovna Josefina poctila svou přítomností recepční práci Lože Svobodných Rytířů ze Štrassbourgu u příležitosti přijetí jedné z jejich čestných dam.

Od té doby zmizely lože sesterské úplně, až roku 1907 založena byla loží „Nový Jerusalém" lože nová, pod záštitou Velké Lože Francouzské. Roku 1914 vznikla jiná, dále jedna v Périgueux a 6. července 1925 další, založená loží „Jednota a Dobročinnost" (Union et Bienfaisauce). Čtyři tyto lože patří svobodnému zednářství francouzskému, a co zvláštního, Řádu Skotskému.

Není třeba zvláště podotýkati, že dnešní lože sesterské nemají nic společného s oněmi z 18. století a z počátku století 19. Dnešní sesterské lože neslouží k pořádání parád a plesů, nýbrž jsou svými pracemi úplně podobné Ložím mužským. Pouze symbolika a poznávací znamení se od těchto liší. Práce sesterských těchto Lóží mohou býti navštěvovány všemi bratry obediencí uznaných Velkou Loží Francie, vyjma učni.

Zednářstvo smíšené.

V čele proudu snažícího se o spolupráci sester ve Svobodném Zednářství stojí Georges Martin, jenž hájí zásadu, že Lože má právo utvořiti při sobě Loži jinou, kam by měly přístup sestry. Přes velký odpor všech obediencí zakládá s. Maria Deraismes obedienci smíšenou a v lednu roku 1894 otevírá Loži „Právo člověka". Mohl si to dovoliti, neboť měl velký vliv společenský, jsa členem městské rady a senátorem za kraj Seiny. Vedl tak účinnou propagandu, že v conventu Velikého Orientu roku 1900 hlasovalo pro 93 vyslanců, proti 140, a roku 1901 104 pro a 134 proti.

Několik slov o Mezinárodní Associaci Zednářské.

Po válce, která byla hroznou lekcí pro Zednářstvo, jemuž ukázaly události, že nedovede zabrániti tak hrozné katastrofě, hleděly se mocnosti staré pevniny a Ameriky spojiti k práci společné. Dne 23. října roku 1921 sešli se delegáti z Francie, Nového Yorku, Vídně, Švýcar, Belgie, Bulhar, Španěl, Italie, Holandska, Portugal a Turecka a podepsaly prohlášení, obsahující základní pravidla Svobodného zednářství.

Tento pokus o spojení všech mocností nedaří se úplně. Základ jest sice položen, ale jest třeba pokračovati, uvést v život tuto organisaci společnou.

*

Po tom všem, co jsem Vám sdělil, vidíme před sebou vývoj francouzského Zednářství, jeho vnitřní život, nebo jak říká Lantoine, Zednářství doma. Vidíme, že Zednářství Francouzské jest v neustálém pohybu a vývoji.

Soupeřství obou velkých mocností ve Francii jest Svobodnému Zednářství tamějšímu jenom ku prospěchu, neboť se bojuje přátelsky, bez nenávisti.

V historii Francouzského Zednářství jest něco, čeho jinde postrádáme: *Jde stále s duchem času, jemuž se přizpůsobuje, jde cestou pravdy a opravdové demokratičnosti, snášenlivosti, jest racionelní a dává se cestou vědeckou.* Zvedá se nad zastaralý konservatismus, opouští staré předsudky nevědecké a v hledání pravých pravd obrací se k jedinému neomylnému činiteli, k vědě.

Končím krásnou větou slavného ruského vědce Mečnikova, jenž zemřel ve Francii, vě-

tou, kterou napsal ve svém díle „Studie o přirozenosti člověka“ (Étude sur la nature Crumaine): „Je-li nějaký ideál schopný, sbratřiti všechny lidi v jakémsi druhu společného náboženství, jest jím jedině věda“...

Odvažuji se tvrditi, že Francouzské Zednářství jde touto reelní, pevnou cestou, prostou všech abstrakcí.

Kořeny královského umění.

... věříme, že kráčejíce cestou, jíž nám zákony ty vytyčují a rozšiřujíce poznatky jejich, kráčíme tam, kde lidstvu kyne krásno, dobro a věčný mír a třeba že cíl tento se jeví nedosažitelným, my věříme, že spáse lidstva stačí cesta k cíli tomu.

I.

Věříme, že k spáse lidstva stačí cesta za krásnem, dobrem a věčným mírem. Touto větou vyjádřilo kredo československých zednářů prostě a jasně bez dogmatické mysteriosnosti, že cílem snah zednářských má býti přiblížení lidstva ideálům, po nichž odedávna toužilo a touží. Jinak chápáno stalo by se královské umění mrtvým bludem, prázdným slovem a pouhou modloslužbou. Jen věky nezměněné a nezměnitelné, všelidské ideály jsou cílem snah jeho vyznavačů, nikoliv ono samo. Královské umění ukazuje pouze cestu k tomuto cíli. Tuto tak jasnou pravdu, nepotřebující důkazu, nutno dnes považovati za největší tajemství, ne-li zednářství vůbec, tedy určitě jeho prvých tří stupňů. A tato pravda jest také duchovním a nejdůležitějším kořenem královského umění, neboť ona nebyla tímto uměním vytvořena; naopak jedině jí jest děkovati, že svobodné zednářství nejen vzniklo, nýbrž že se udrželo při životě, ba že přes všechna protivenstva stále a stále rostlo a vzrůstá.

Ovšem, jak již řečeno, a jak tomu zpravidla i bývá, chová v sobě tento kořen síly a vzrůstu i zárodek rozkladu tehdy, zvrhne-li se svobodné zednářství v zednaření, neboť mezi zednářstvím a zednařením zeje nepřeklenutelná propast, jako ku př. mezi bitvou a manevrem. V bitvě rozhoduje čin a mluví se málo; v manevrech se mnoho mluví a vykládá, ale skutek utek'. Proto také vidíme, že královské umění v stejných dobách a za poměrů celkem stejných tu se vyvíjelo, onde jen živořilo. Tolik po stránce duchovní.

II.

Ve vývinu snahy seznámiti přítomnost s minulostí, lze shledati v podstatě tři epochy, které vtiskují methodický ráz své době. — První z nich sahá do počátku kronikářství. V této epoše není podstatného rozdílu mezi básníkem a badatelem. Nerozeznává se mezi mythem a skutečností. Vypravovatel předkládá zde současníkům báje a legendy k věření, jako skutečné sběhlé příběhy. Nezná pragmatické souvislosti mezi příčinou a účinkem, ba neuvažuje ani o její možnosti. Světové děje neb jejich úseky nevyvinují se přirozeným působením lidské vůle a síly, nýbrž jsou ovládány rozmary vyšších bytostí. Aby pak vypravovatelé vyhnuli se rozporu mezi dobou mythů a přítomností neb minulostí, pro kterou tu byli pamětníci, hleděli úmyslně tato údobí přizpůsobiti oné době mythické. Mocní současníci nebyli proto líčeni jako lidé obyčejní, nýbrž jako bytosti vyšší. Původ současných vladařů a vůdců byl odvozován od bohů nebo jejich zplozenců a bylo-li to nemožno proto, že jejich původ byl obecně znám, byli alespoň dodatečně zbožňováni. To vidíme v počátcích historie všech národů od sebe oddělených místem, dobou i časem.

První překážku tomuto způsobu badání položila arciť církev, z jejíž řad se rekrutovalo nejvíce intelektuálů. Neučinila tak ovšem z touhy po pravdě, nýbrž proto, že se božský původ neb zbožňování vládnoucích příčil jejímu učení. Snažila se proto s obratností jí vlastní na jedné straně nahraditi toto pojímání něčím, co by jí neškodilo, na druhé straně však hleděla je pro sebe využíti. Tak vzniklo ono známé „z boží milosti“ a řada legend sloužících cílům církve, kterými byli mnozí vladaři blahoslaveni. Obrat podstatný způsobilo ovšem šíření se vzdělání mimo cely klášterní, jemuž se příčilo věřiti, že svět ležící mimo paměť lidskou, točil se a byl spravován jinak. To mělo za následek podstatnou změnu methody badatelské. Nastává epocha druhá. V této epoše byl mythos zavržen. Litera scripta manet — quod non est in actis non est in mundo, stalo se heslem: Jedině to jednou bylo a to se stalo, pro co byly doklady písemné. Kronikáři této epochy pátrali tudíž po písemných zprávách z minulosti a zaznamenávali jejich obsah. Kritické zkoumání pragmatické souvislosti jednotlivých

dějů nebylo známo a o jednotlivých událostech byly tu věrně zaznamenány zprávy si odporující podle toho, jak ten který je zaznamenával, na věc pohlížel. Nedostatek písemných zpráv byl zhusta uměle nahražován podvrženými listinami, které se v této době přímo ve velkém vyráběly. Znáhající se vzdělání nemohla přirozeně tato methoda uspokojiti, ježto i doby, z nichž písemných zpráv nebylo, zachovaly němé svědky své kultury, jmenovitě ve stavbách, skulpturách a jiných výtvarných památkách. Vzdělanec nemohl se také spokojiti se zprávami o minulosti sobě odporujícími a tak se počala roditi touha po dopátrání se materielní historické pravdy. Tuto snahu podporovaly pozvolna se vzmáhající exaktní vědy, jako matematika, geometrie, fysika, chemie, hvězdářství a jiné. Historické badání vstupuje tu do třetí epochy. Charakteristickým znakem vědy v této době jest počátek methodické práce. Kritickému úsudku bylo podrobeno vše, co předchozí epochy nahromadily, od mythu až po práce kronikářů. Odporující si zprávy byly srovnávány a hledáno v nich jádro pravdy zkoumáním pragmatické souvislosti mezi příčinou a účinkem. Avšak ani mythos nezůstal nepovšimnut. Bylo z něho eliminováno vše nadpřirozené a hledáno i v bájích a legendách zrno historické pravdy. Tak moderní historik nevěří sice, že příčina Trojské války byl únos krásné Heleny, způsobený rozmarem bohů, soudí však, že obléhání a vyvrácení Troje bylo jednou z epoch bojů, které provázely řeckou expansi do malé Asie. Moderní historik nevěří, že Aeneas unikl z hořící Troje a že po dlouhém bloudění přistál v Latiu, nýbrž soudí, že tato legenda skrývá zrno pravdy historické, že pramenem kultury římské byla starší vzdělanost řecká. Nevěří historik v legendární bloudění Odyseovo, jest však přesvědčen, že podnikaví Řekové vykonali za obchodem daleké cesty po celém středomoří, na kterých asi vlivem bouří a jiných okolností bloudili a tím že si získali již dávno velmi cenné znalosti geografické. Podobných příkladů bylo by lze uvésti mnoho.

III.

I královské umění má svoji historii. — I v badání o ní lze rozeznati v podstatě právě zmíněná tři údobí: mezníkem mezi dobou mythů a kronikařením jest asi abbé Anderson, jenž po kronikářsku sebral prameny, které mu byly přístupny, nezkoumaje, jsou-li pravé či podvržené a utvořil z nich konstituci. Moderní badání znamená doba asi okolo Findla. Zde však shledáváme v podstatě dva směry.

První z nich, jehož přívržencem jest i Lantoin a četní badatelé němečtí, hájí názor, že dnešní zednářství vzniklo ze stavitelských hutí. O tom jsou historické doklady. Jsou i historické doklady o dějinách těchto hutí. Vznikly prý ve středověku z potřeby provésti monumentální stavby. Architekti, stavitelé, kameníci, sochaři, kovopracovníci a členové příbuzných umění a řemesel, kteří tyto stavby prováděli, spojili se prý časem ve sdružení, která šla světem a střehla tajemství svého umění z konkurenčních důvodů velmi žárlivě. Před těmito hutěmi nebylo zednářů. Vyskytují-li se přes to tu a tam zprávy neb legendární zkazky o sdruženích podobných těmto hutím neb dnešním zednářům, ať v době minulé nebo současné, svědčí to prý jen tomu, že povaha lidská byla vždy stejná a že se intelektuálové již dávno sdružovali a sdružují a žárlivě střeží prameny své vzdělanosti před vulgus profanum. Není dokladů pro jakoukoli souvislost mezi těmito sdruženími, starými hutěmi a řádem zednářů a proto zde této souvislosti není.

Proti tomuto takořka realistickému systému, který lze nazvati směrem kontinentálním, badatelé angličtí nezavrhují zásadně legendu a zednářský mythos. Zbavují ho arcif všeho nadpřirozeného. Spatřují však přes to ve sdruženích dávných věků zednářům podobných rovněž pěstitele královského umění v dnešním slova smyslu.

Který z obou směrů jest blíže pravdě? Směr první, jak řečeno, hlásal: Není dokladů pro souvislost hutí stavitelských se stavbou chrámu Šalamounova nebo dokonce se stavbami starých Egypťanů. Jest to skutečně pravda? Třeba uvážiti, což nelze popříti, že staré hutě stavitelské vznikly převážnou většinou ze sdružení stavitelů a příbuzných řemesel, utvořivších se při stavbách kathedrál a jiných význačných chrámů. Tato sdružení stála zpravidla pod ochranou biskupů neb mocných klášterů, byla ryze křesťanská a většinou i katolická. Duchovní bdící nad nimi byli zpravidla jejich členy, často i hlavami. Jak vysvětliti tedy, že sáhla tato sdružení k symbolům starožidovským v době, kdy žid byl občanem druhého řádu? Odkud přišla hvězda Davidova, sloup Jakin a Boas? Odkud hesla poznávací, posvátné slovo a legendy starožidovské? Bylo toho třeba? Křesťanská mystika poskytovala přece dostatek legend, které se daly přizpůsobiti účelům stavitelských hutí. Vzpomeňme Josefa, pěstouna Pá-

ně, jenž byl tesařem. Uvažme, že společnost apoštolů, shromážděných kol mistra Krista, byla přímým obrazem mystické lože. Vzpomeňme dále Ježíše, který prohlásil, že zboří chrám Šalamounův a ve třech dnech že jej opět postaví. Nezapomínejme, že první křesťané byli dojista i dovední stavitelé a výtvarníci, kteří podryli Řím a jiná velká města bludištěm katakomb, které výtvarně vyzdobili. Nemohla býti Marie jako nedotknutá panna a matka bohočlověka symbolem rovnocenným vdově po Hiramovi? A což Kristus sám, který zemřel pro pravdu, přístupnou jen vyvoleným? Křesťanská mystika dala též vzniknouti ohromnému množství symbolů, jichž se dalo dobře použíti pro společnost mužů víry a křesťanských ctností. A přece nepřevzaly hutě stavitelské z toho všeho zhola ničeho. Tyto symboly, které jsou součástí dějin zednářských, nutí k závěru, že musely býti odkud-si do oněch sdružení křesťanských stavitelů již převzaty a že byly převzaty jedině z posvátné úcty a tradice, která je předávala po leta a století z jednoho pokolení druhému.

Zde jest první doklad toho, že byla-li společenstva mužů dnešním zednářům podobná již před vznikem hutí stavitelských, že to nesvědčí jen tomu, že intelektuálové všech dob se sdružovali ve společenstva druhdy tajná, nýbrž že tato společenstva jsou v souvislosti s hutěmi stavitelů, z nichž dnešní zednářství vzniklo, ba že snad byly tomuto zednářství duchovně blíže, nežli ony hutě. Namítá-li se pak, že ještě dnes v tajuplných krajích Afriky a Ameriky objevují cestovatelé sdružení neb stopy sdružením dnešním zednářům podobných, lze z této skutečnosti vyvoditi také, že tato sdružení mohla se zcela dobře jinde a za jiných podmínek vyvinouti z oněch prastarých mythických sdružení intelektuálů paralelně s evropskými hutěmi stavitelskými a to tím spíše, když výsledky badání archeologických nás svými, téměř každodenními objevy, poučují o tom, že domnění, že Evropa a Asie byly vždy kulturně nejdále, není veskrze správné. Vzpomeňme ohromných staveb Inků a Asteků.

Lze namítnouti, byla-li zde společenstva intelektuálů, z nichž vznikly stavitelské hutě, proč není o tom písemných zpráv a proč právě hutě stavitelské převzaly poslání společenstev těchto. Nedostatek písemných zpráv lze vysvětliti poměrně snadno tajností a mysteriosností oněch společenstev. Proč pak právě hutě stavitelské se staly u nás dědici jejich poslání, lze rovněž bez násilí vysvětliti. Snahu postaviti božstvu chrám od nejprimitivnějšího až k závratným záhadám statiky shledáváme celkem u všech národů všech věků a ve všech stupních vzdělanosti. Umění stavitelské a umění výtvarné vůbec byly a jsou dodnes u národů primitivních prvním projevem intelektu. K nim se záhy připojila geometrie, matematika a hvězdářství. První písmo — vzpomeňme Egypťanů a Assyrů — jest rovněž v úzkém spojení s uměním stavitelským a kamenickým. Sdružení stavitelů a výtvarníků obsahovala druhdy výkvět inteligence. Není proto nikterak divným, nýbrž naopak zcela pochopitelným, jestliže staré hutě stavitelů staly se přímými dědici odkazů těchto intelektuálů a není nikterak nepravděpodobno, že toto dědictví pěstovali podle staré tradice dále a že je žárlivě střehli před zraky profanního davu. To mělo účel a účinek dvojí: jednak bránilo se tím zproletarisování vědy, jehož se vždy vedoucí kruhy obávaly, jednak zaručovalo to její vývin na pevných základech položených v dávnověku.

S těmito dojista pozoruhodnými momenty nelze se prostě vypořádati tím, že se odkáží do říše legend a bájí a nelze se proto bez dalšího spokojiti s pouhým tvrzením, že dnešní zednářstvo jako takové má svůj původ jedině v hutích středověkých stavitelů. Naopak nutí tyto skutečnosti věřiti, že světlá stezka, kterou kráčejí dnešní zednáři, prokmitá již v temnotách šerého dávnověku a že středověké stavitelské hutě jsou jen jednou z proměn, které zednářstvo prodělalo, přizpůsobujíc se jako pružný element, soustřeďující v sobě výkvět intelektu, svému okolí a své době. —A. Z.—

Zednářství mezi čtyřma očima.

Albert Lantoine z Velké Lóže francouzské vydal roku 1925 v Paříži dílo „La franc. Maconnerie française chez elle", v němž přísnou metodou historickou probral se až na výšiny, kde nezapadá slunce poznání.

Dílo Lantoineovo bude dlouho platiti za mezník poznání. S dílem br.·. Gaston Martina bude dlouho tvořiti dvojitou desku dějin zednářstva. O díle Martinově píši v druhém článku. Obě díla, jak Lantoineovo, tak

Martinovo, jsou dokladem, že lidé správně myslící dospějí v lese historie na tutéž mýtinu, na tutéž světlou pláň, kde není omylů. První čtyři kapitoly z díla Lantoineova by zasloužily, aby byly vydány nezkráceně. Br dou na dlouhou dobu evangeliem všeobecných dějin zednářství.

V první z nich, nadepsané *Fantasie*, Lantoine probírá široké a jasné cesty v lese dějin. Razí jasnou cestu ve spleti nekultivovaného pralesa. Odmítá staré legendy o původu zednářství, probírá jednu za druhou ne v zlobě, ne v pohrdání; ale jako brusič drahokamů odkládá roztříděné polodrahokamy od drahokamů pravých, tak Lantione dopracuje se ke kapitole, nazvané *Pravděpodobnosti*. Na podkladě dochovaných listin a dochovaného knižního materiálu ze století třináctého a dalších věků připravuje si základní kapitoly třetí, nadepsané *Skutečná fakta*.

Tak se octl v dějinách z roku 1717 a 1723, kdy vznikla Veliká Lože londýnská, první pokus o trvalou a soustředěnou organisaci jedné — anglické — obedience. Po čtyřech letech pokusů — konstatuje Lantione — veliký organisační vůdce Anderson předkládá čtrnáctičlennému výboru návrh Konstituce, z něhož se zrodila 17. ledna roku 1723 Nová kniha ústavní, jež obsahuje první pokus o dějinné vylíčení vývoje, první pokus o řád stanovy a předpisy *nejstaršího, řádného a ctihodného bratrstva svobodných zednářů*.

Tak vznikla kázeň zavazující a závažně platná pro dílny a vrchní vedení, jež si zvolili bratří všech Loží.

Vývoj nebyl bez kataklismat, nebyl bez bouří, bez zápasů. Vítězství Andersonovo a Desaugulierovo bylo vykoupeno po tuhém zápolení, v němž padala i tvrdá slova. Organisační práce Andersonova je dodnes příkladem, jak bez boje hmotného, bez prolévání krve a bez maření jiskry života lze ovládnouti a obroditi instituci nad pomyšlení koženou a zkornatělou, jako byly staré Lože stavitelské.

Sto let trval zápas, teprve roku 1813 spojily se obě větve zednářství anglického — modří s rudými — v zednářství jednotné, jehož název zní Sjednocená Veliká Lože Anglická.

Ale původní ustanovení Konstituce z roku 1723 zůstává v platnosti i po roce 1813:

Zednář je zavázán už přirozeností svou, aby poslouchal zákonů mravních, a jestliže bedlivě naslouchá hlasu královského umění, nikdy nebude atheistou z nevědomosti ani nenáboženským, netečným a pohrdavým libertinem. Ale hlavní věcí bude, aby byli správnými, loyálními, čestnými a řádnými lidmi bez ohledu k vyznání, k němuž se hlásí. Jenom tak stanou se zednáři zárodkem Jednoty a nástrojem utvrzeného lidského přátelství, jemuž by jinak zůstali vzdáleni a odcizeni.

Jak nádherný to program! Jak nádherné ovoce zplodil hned v počátcích svých: Reformace zvítězila a ustálila se snášelivostí zednářů z počátku osmnáctého století. Růst theokratických snah řádu Jesuitského byl zastaven navždy! Ano! Navždy!

Padl rozdíl mezi vládci a poddanými: „Všichni jsme bratří. Všichni jsme lidé, všichni jsme jedním duchem naplněni. V řadách zednářských setkávají se jednotlivci ze všech vrstev. Prohlašujeme se pro rovnoprávnost a bratrství všech," ozývá se z řad zednářských při každé práci. „Pravda je pravý a jediný zákon, pravda je zář a světlo moudrosti. Abychom byli dobře živi, stačí dbáti ctnosti. Život v ctnosti je hojnou odměnou," tak mluví rituál z roku 1720. „Poddáváme se zákonům, abychom mohli žíti svobodně. Je marností neužitečnou příti se o záhady náboženské, když život v pravdě lidský, když očištěné člověčenství jest nejlepším přiblížením se Nejvyššímu Staviteli Všehomíra."

Obnovitelem zednářských idejí nebyl bojovník dobyvatel, usínající s mečem po boku, ale nábožensky zanícený duch, Anderson, kněz z větve odštěpenců, dissidentů.

Obnovitelé zednářství pokusili se o vytvoření neutrálního území, kde se o náboženství nemluví, protože účastníci jsou proniknuti přesvědčením, že první landmarkou zednářskou je život v pravdě lidský. Nepotvrdí-li hledající tohoto požadavku, nemohou mu býti otevřeny dveře chrámové.

Ústava z roku 1723 byla očištěna vydáním z roku 1738.

Jak pokročil vývoj od té doby! V Anglii, kde tolik dbají tradice, ani nevzpomněli Andersona. Hledí na starou ústavu z vysoka.

Rodí se nové úsilí, aby totiž do jubilejního roku 1938 bylo usmířeno zednářství francouzské s anglickým. Anglické zednářství uložilo se do náručí protestantismu. Francouzské odstranilo Písmo s oltáře a nepracuje Pro Slávu Velikého Stavitele Věčného Všehomíra.

„Vývoj zednářství francouzského ubíral se směrem zpětným. Dosud zůstalo na druhém místě. Anglii sluší považovati dodnes za Rodičku moderního zednářství. Tím, že dala

Francii zednářství roku 1725, začala připravovati osvoboditelské dílo, dílo k osvobození národa francouzského. Anglie stala se matkou osvoboditelského hnutí, z něhož se zrodilo osvobození ducha a národa francouzského."

Čechu, znalému díla Komenského, třepetá se srdce vzrušením při těchto slovech: Konstituce z roku 1723 je parafrází Velikého povzbuzení, Panegersie, jež Komenský vydal r. 1666 v Amsterodamě, jak prokázal F. Ch. Krause roku 1810. Idea zednářství je uložena v díle Předchůdce Vševědění, jež Komenský začal v hlavě osnovati v lednu roku 1628, když opouštěl Čechy.

Jsme tedy v roce jubilejním: Před třemi sty léty byly uměleckou a strhující i vzněcující formou vysloveny zásady moderního zednářství. Sto let poté byly zásady ty znovu přineseny do země, kde vznikly. Roku 1728 byla založena první moderní lože zednářská v Čechách. Po dvou stech letech dovršila Ctihodná Lože Řádu Starého Skotského a Přijatého, dvoustou práci pod záštitou Veliké Národní Lože Československé. *R. J. Vonka.*

Zrcadlo.

Zednářství francouzské a přípravy k revoluci. La Franc.-Maçonerie française et la préparation de la Révolution. Druhé vydání. Napsal *Gaston Martin z Grand Orient de France.* Předmluvu připojil *Philippe Sagnac*, profesor dějin revoluce na Sorboně. Vyšlo ve sbírce „Les Presses universitaires de France." — 1926.

Martin dokazuje, že zednářství nezasáhlo oficielně do příprav k revoluci, nýbrž že to byli jednotlivci zednáři, a z nich každý na vlastní vrub a podle vlastních schopností se zasadil, aby zvítězil duch volnosti, rovnosti a bratrství.

Moderní demokracie, moderní uvědomění národní vyrostlo z hnutí, jehož kořeny jsou v zednářství anglickém a mají jméno: uvědomělá, ze síly vyrůstající snášenlivost politická i náboženská, a touha po vědění co nejširším i nejhlubším. Zednářství vyrostlo z ducha reformace a humanismu a zrodilo názor, jemuž u nás říkáme běžně „humanitní hnutí". Zednářství mělo celou řadu „otců menších a větších", (a k velkým patří Komenský), dodává podepsaný.

Zednářství znamená definitivní vítězství reformace a humanismu nad hrubým, materialistickým a theokratickým názorem, jehož štěpitelem a nositelem byl řád Jesuitský.

Roku 1725 bylo přeneseno zednářství z Anglie do Paříže. Přinesli je Angličané, mezi nimiž nejváženější byl lord Dervent Waters. Neuplynulo ani deset let a sláva lože pařížské vyrostla do netušené výše, k první loži přibyly dvě další; jedné z nich byl velmistrem vévoda d'Aumont, člen nejváženější šlechtické rodiny francouzské. V prvních deseti letech zednářství francouzského nedalo se vůbec mluviti o nějakém ústředí zednářském. V prvním desetiletí nemělo zednářství moci ani za mák. Titul velmistra byl pouhou zdvořilostí; teprve během další doby přibývalo zednářské moci a zednářského významu. Teprve, když byl zvolen na dožití Velkým Mistrem vévoda d'Antin, a když Velmistr tento zemřel roku 1743, bylo v Paříži dvacet Loží a na venkově jich bylo tolikéž. V Rouen jich bylo sedm! Nezapomeňme, že se zednářství muselo vyrovnávati s absolutismem královským a s kletbou papežskou! Sotva že zednářství zapustilo tak tak kořínky, nastaly v něm spory o Velmistrovství: činili si na ně nárok hrabě Clermont, kníže de Conti a maršálek saský. Po hraběti Clermontovi byl zvolen Velmistr z řad měšťanských, bankéř Bauer a po tomhle taneční učitel Lacorne. To bylo v letech 1743 až 1769.

V té době byly patrny v zednářství tři směry: nejstarší vyplýval z přinesené tradice anglické. V něm — v zednářství anglickém — uznávali jen tři stupně: učňovský, tovaryšský a mistrovský. Bylo to zednářství vysokého světa, zednářství velkých dobrodinců a dobrodějů. V něm vyrostla vůle k svobodě právní, k svobodě právně podepřené; v jeho lůně se zrodilo všesvětové bratrství s představou o republikánském zřízení států v rámci republiky všesvětové. (1.)

Okolo roku 1735 utvořilo se několik Loží řádu Skotského s tradicí templářskou. Zednáři tohoto směru usilovali o řádovou kázeň, byli nositeli tradice rytířského řádu templářského a největší důraz kladli na pravověrnost v Nejvyššího Neznámého. Měli řádů celou stupnici, celý žebřík stupňů; označení učeň, to-

varyš a mistr byly nejnižší hodnosti, hodnosti téměř jenom přípravné. (2.)

Třetí směr bylo zednářství skryté, odlišné, určené pro práci vybraných a vyvolených, mezi nimiž vládl okultism, zednářství skrytých hodností vyšších, pro něž bylo označení z dvou písem S. I. Jedni je vykládali jako Supérieur Inconnu, druzí jako Societatis Jesu, Společnost Jesuitů. Užívání těchto písmen dalo podnět k předpokladu, že řád Jesuitský hleděl se vlouditi do řad zednářských. Zednáři toho směru — nehledíme-li k podřadnostem, byli monarchisté, stoupenci dynastie Stuartovské, z nichž vyšel král Jakob; sluli proto Jakobisté; byli to oddaní stoupenci sesazené dynastie královské v Anglii; stoupenci nedospělého následníka, jehož nároky chránila královna vdova, odtud nazývali se „synové vdovy".

Bylo tedy zednářství skotské dvojího rázu: templářského a řád Jakubský.

Zednářské směry skotské přineslo do zednářství francouzského další štěpení, otevřelo dvéře schismatikům. Obedience nové a nové rostly jako houby po dešti. Do zednářství vnikaly legendy a pověsti, dějiny zednářstva se zatemňovaly a řady přibíraly barev, stuh, odznaků, dekorací a náhrdelníků.

Všechny směry uznávaly zásadně rovnost obojího pohlaví. Tato zásada patřila v zednářství k základním, ta tvořila zákon i proroky; ale stačilo několik příhod a práce v Lóži stala se přístupnou jenom mužům. Chápeme ten vývoj: Bylo to v době vyvrcholené galantnosti, v době romantismu, jenž běhal ještě v dětských střevíčkách a byl tedy slabý a nezdravý. Odtud přicházeli v Lóžích jednotlivci se sklonem k legendám druidským, babylonským, se sklonem ke kultu Mithry, se sklony kabbalickými. Je to doba zednářství hermetického, Illuminátů bavorských s tendencemi politickými, jež se projevily v Praze odporem k dynastii habsburské; stoupenci tohoto směru neuznali za císařovnu Marii Theresii a volili Alberta Bavorského, jehož vojsku byla vydána Praha roku 1740.

Rozvrat v zednářství vyvrcholil roku 1760. Během dalších pěti let vypracovali zednáři plán k nápravě a k sjednocení všeho zednářstva. Až do roku 1765 byly Lože majetkem Mistrů Vůdců. Až do toho roku dbali v Lóžích jenom zábavy a společenských zdvořilostí. Bratři byli svoláváni k práci nepravidelně, bez programu, život v lóžích bylo většinou jenom dětinství anebo přinášel dílo bez hodnot, bez vážnosti.

Přišla „Tři bolestná léta" 1769 až 1772. Chabí, bezvýznamní, a mnohdy málo čestní Mistři Vůdcové byli odstraněni. Rodilo se zednářství reformované, obrozené. R. 1771 zvoleno dvaadvacet dozorců, aby bděli nad všemi Ložemi, nad zachováním řádu a kázně, aby nabádali k správnému vedení zápisů a aby podali zprávu Veliké Lóži. Dozorcové tvořili sbor poradců, jemuž byly podřízeny všechny Lože celé Francie. Činnost jejich vyvrcholila zřízením Velkého Orientu. Zrodila se *národní obedience* francouzská, jež žila bez vztahů na Velkou Lóži anglickou.

Zednářství ve Francii stalo se *národním činitelem*. Stoupenci královského umění usilovali o vznik rodiny synů královských. Uznávali jenom Lože pravidelné, řádné, jež se řídí stanovami uznanými a Mistrem Vůdcem mohl se státi jen ten, kdo byl zvolen jednomyslně v práci řádně k volbám svolané. Vznikl Velký Orient, jehož členy byli všichni Mistři Vůdcové, z nichž byli vybráni někteří, aby tvořili Velikou Národní Lóži. Jenom této Veliké Národní Lóži náleželo právo zákonodárné.

Vznikla organisace dvojího stupně. Veliká Lože byla výkonným výborem; jemu byly podrobeny všechny Lože. Veliká Lože, to byl Veliký Mistr, s ním generální správce a veliký strážce. Tato trojice byla volitelna, ale nevesaditelná. Jim k ruce bylo patnáct bratří stupně rytířského, čtyřicetpět důstojníků, a neomezený počet čestných hodnostářů. Čtrnácti členný výbor pečoval o zájmy všeho zednářstva. Aby mohli plniti svůj úkol, měli býti dokonale obeznámeni s Lóží, která je vyslala. Roku 1775 vyvrcholila kázeň a ustálila se. „Posloucháme jenom vnitřního hlasu. Ten je vyjádřením vlády nejdokonalejší."

Podal jsem několik stránek knihy, jež rozptyluje tmu a dává jasno. Ukazuje také, kterým směrem mohlo by se ubírati zednářství české za tím účelem, aby záhy dospělo „náhorní roviny", aby vyšlo z údolí příprav na výsluní řádu a pevné cílevědomé organisace.

Na konci prvého desetiletí obnoveného zednářství rodí se povinnost překročiti stupeň příprav, období růstu k stupni, na němž se rozvíjejí síly. *R. J. Vonka.*

Küniglové a jejich knihovna.

I.

Küniglové, též Khüniglové nebo Kiniglové, nejsou českou, nýbrž tyrolskou šlechtou, jejíž jedna větev se dostala v první čtvrtce 18. stol. do Čech. Nebyla to ostatně ani stará šlechta, neboť její předek se stal teprve v druhé pol. 16. stol. sv. pánem z Ehrenburku a na Vartě a jeho potomci se stali po 99 letech (1662) říšskými hrabaty a dědičnými truksasy (dapiferi) v Tyrolsku. Mnoho majetku nikdy neměli. Byla to úřednická šlechta, jež se dostala do Čech roku 1712, když se stal *Leopold hr. Künigl* radou appellačního soudu v Praze. Zemřel tu r. 1724, jako c. k. komoří a rytíř sv. Václava, jímž se stal při korunovaci Karla VI. r. 1723, nemaje ani vlastního domu, ani v Čechách nějakého statku neb zámku.

Zbyl po něm jediný čtyřletý synek *Šebestian František Josef*, jenž vstoupil později ve šlépějích otcových do státní služby a zastával různé úřady, jsa vždy věrným a poslušným poddaným své panovnice. Jeho úřady byly vznešenější, důležitější a i více vynášející než jeho otce. Těšil se při tom přízni své císařovny a stal se za svých 63 let vedle své dědičné hodnosti tyrolského truksasa c. k. komořím i tajným radou, hejtmanem stavu panského v kraji prácheňském a král. hejtmanem v Klatovech. Počátkem r. 1745 (6. I.) oženil se ve svých 25 letech s Terezou, roz. říšskou hrab. Černínovou z Chudenic a ještě téhož roku narodil se mu syn *Kašpar Heřman*. Z věna své manželky zakoupil si 24. IV. 1746 zadlužený stateček Bezděkov v roztomilém údolí Úhlavky v kraji klatovském, a žil tu ve chvílích oddechu ve šťastném manželství, ale ve skrovných poměrech 38 let, maje 3 syny: Kašpara, Heřmana Petra a Filipa Václava. Dva mladší synové narodili se mu, když bylo nejstaršímu skoro 20 let. Choť jeho jej přežila a statek Bezděkov, na němž prožil mnoho nešťastných dnů známý německý spisovatel strašidelných románů Spiess, přešel pro dluhy do veřejné dražby; koupil jej nejstarší syn Kašpar Heřman, zemř. r. 1814 v září 69 let. Byl gub. radou, správcem purkrabství chebského a krajským hejtmanem v Lokti. Projevoval veliký zájem o divadlo — a o choť Spiessovu, bývalou herečku . . .

V osobách otce i syna jest u nás zosobněno naše svobodné zednářství za Marie Teresie a za Josefa II. a možno říci, že jest to zednářství světlé, jasné a zářící, prosté postranných úmyslů, bez rezu i kazu, bez falše a hany, hledající cestu k Bohu i k člověku, k vybudování chrámu moudrosti povznesením ušlechtilosti srdcí lidských, takže byli oba Küniglové nazváni zakladately českého zednářstva vůbec. Ovšem klopýtá i jejich zednářství na trnité cestě sebepoznání, i ono zakolísá, zvláště u otce, v bázni lidského srdce před neporozuměním vyšších kruhů a představených a nevede vždy k rozvoji, nýbrž spíše k rozpadu, ale to zaviňuje příliš velká dobrota srdce, víra v ryzost povahy jiných a ne v poslední řadě také nepochopení nových proudů osvícenských a s tím spojených snah k probuzení české minulosti a vzkříšení tehdejší přítomnosti. U Küniglů vystupuje a uplatňuje se všelidská touha po míru a smíru všech národů a po radostném sbratření a soužití všeho lidstva, třeba měli asi sotva pochopení pro červánky, jež věštily radostné dny českým vlastencům. Dožili se ovšem také hojných sklamání, než jim smrt odhalila pravé tajemství života. Vadila jim totiž jistá zhoubná nerozhodnost v rozhodném okamžiku zednářského života, kdy šlo o bytí a nebytí zděděných tradic v boji s představitelem státu, neboť neměli ve své zděděné loyálnosti dosti síly, aby se postavili mužně za minulost a neměli s druhé strany zase pochopující odvahy, aby se postavili do služeb budoucnosti. A tato nerozhodnost nebo chceme-li tento jich sklon ke kompromisnímu řešení zásadních otázek a často i zbytečná ústupnost, vyplývající z jejich nebojovné povahy a z jisté nevyrovnatelnosti života, způsobily, že odchod jejich z představenstva tehdejšího zednářstva nebyl takový, jaký zvláště synovi za jeho zásluhy o dobrou věc zednářskou v Čechách náležel. Opozice smetla je s jejich výše bez jejich vědomí, a bez jejich vůle, ba i proti ní. A Künigl syn přestal býti zednářem i po mravní stránce: zpronevěřil se myšlence zednářské, zatouživ po ženě německého romanopisce Spiesse,[1]) ujel s ní z Bezděkova, opustiv tu ne-

[1]) Spiess (* 1755), — napsal na 150 románů —, původně herec, potom neobyčejně plodný něm. romanopisec, konečně podle tradice hospodářský správce u hr. Künigla v Bezděkově; příznivkyní jeho byla prý hr. Küniglová. Po odchodu Küniglově z Prahy r. 1794 žil na zámku v Lokti, kde byl jeho chlebodárce krajským hejtmanem. Jeho cho-

mocného spisovatele a užíval, skoro padesátník, na druhém svém statečku Lnářích rovkoší lásky s mladou chotí oblíbeného modního romanopisce. Snad jej proto odstranil císař Leopold II. z Prahy, ač byl tvůrce a hlavní představený ústavu hluchoněmých v Praze.

Po r. 1770 nastává u nás v zednářských ložích, jež byly sice formálně 1768 Marií Teresií zakázány, ale mlčky s vědomím jejím trpěny, nový bujarý život, vyčerpávající se v hledání tajemství života a přírody. A duší nového života v jedné z těchto lóží, totiž „u tří korunovaných hvězd" měl se státi prvorozený syn Šebestiana Frant. Künigla Kašpar Heřman, vychovaný a vyrostlý na statku bezděkovském. Otec jeho, po oddělení Klatovska od Plzeňska, král. hejtman v Klatovech, vychovával svého syna v zednářských ideách, maje prý dosti bohatou knihovnu, již se zvláštním uměleckým vkusem i pro vnější vzhled knihy rozmnožoval. Tehdy neplatila o šlechtě v Čechách ještě zatrpklá slova Palackého z 25. pros. 1875: Naši kavalírové nyní nestarají se o biblioteky své, jichž namnoze ani nemají.

V tomto prvém období svob. zednářství u nás nalézáme také na zámcích šlechty v Čechách i na Moravě zednářskou literaturu, kterou v Čechách šířilo hlavně nakladatelství a knihkupectví Volfganga Gerleho (* 1744 ve Frankfurtě n. Moh.). Přišel do Prahy pln nadšení a věnoval se s velikou horlivostí svému obchodu, jsa vlastně prvním vědeckým knihkupcem v Praze:[2]) svým rozhledem, svými vědomostmi a svým snažením stojí skoro až do svého pádu nejvýše mezi pražskými knihkupci, jsa ovládán ušlechtilou myšlenkou, sloužiti osvětě a pokroku a nikoli jen hříšnému mamonu, jak to činil knihkupec a knihtiskař Schönfeld, jemuž Gerle v jeho počátcích nezištně pomáhal. Také guberniální zpráva z 23. dubna 1782 řadí Gerlovo knihkupectví ideově mezi nejlepší a nejrozsáhlejší závody, jehož majitel svou vzdělaností, obratností a správností předčí všechny pražské knihkupce. Scházely prý mu podle této zprávy jen peněžité prostředky, aby se vyrovnal jiným zahraničním velkozávodům toho druhu. Vedl vždy jen reelní obchody, zabývaje se nějaký čas více prodejem francouzské než literatury německé, což jest pro vnikání francouzských předrevolučních idejí k nám velice důležitý, a jak se zdá, nepovšimnutý a opomíjený moment. Později mu bylo vytýkáno, že právě toto šíření francouzské literatury na újmu literatury německé bylo příčinou jeho úpadku v letech devadesátých. Měl nejlepší styky s cizinou a obstarával zahraniční knihy za nejlevnější cenu, ba zahraniční obchod vlastně teprve v Praze zařídil, neboť až do té doby přiváželi zahraniční literaturu do Čech ponejvíce jen zahraniční knihkupci norimberští, drážďanští, lipští a j. V jeho knihkupectví se našla vždy soudobá důležitá díla na skladě a jeho nákladem vycházely důležité práce mužů, jež ručí svým jménem za poctivé snažení Gerlovo. Pokus knihtiskaře, nakladatele a knihkupce Fr. Aug. Höchenbergra, který současně s Gerlem totéž chtěl učiniti, ztroskotal úplně. Založil v Praze první čtenářskou společnost, t. zv. Learned Club r. 1771, pomáhal svému bratru Ondřejovi při založení první půjčovní knihovny v Praze, vydal r. 1779 obsáhlý, na tu dobu nejmodernější u nás katalog knih, vyšlých do r. 1778, v němž zavedl nové třídění věd, v kterémž nezaujímá již theologie, jako tomu bylo až dosud, první, ale poslední místo, a jenž předčí dosavadní katalogy Handeovy, Spenerovy a Waltherovy, poněvadž staví na vědeckých výsledcích Gessnerových, Ernestových, Sulzerových, Denisových a Kissmannových. Pokusil se také o založení prvního měsíčního knihkupeckého oznamovatele, rozdával po lipském veletrhu pravidelně zdarma katalogy lipských knižních nakladatele za dílo svého nákladu, což mu bylo veřejně vytčeno. Mundus vult decipi — Svět chce býti klamán, mohlo by prý státi jako heslo nad krámem mnohého nakladatele-knihkupce, praví jeho karatel. Blumovo vydání básní s titulním listem, jenž jedině je tištěn v Praze, kdežto ostatní text je tištěn v Berlíně, patří mezi bibliografické zvláštnosti, poněvadž tu nejde o patisk v obvyklém slova smyslu, t. j. o přetisk celého spisku v Praze, nýbrž o pouhou náhradu berlínského titulního listu pražským.

roba učinila prý z něho přímo kostlivce. Zemřel r. 1799 jako duševně chorý muž v stáří 44 roků. Bylo to právě v době, kdy se chystal hr. Künigl ukázati svou dceru Metternichovi.

[2]) Na počátku své činnosti dopustil se ovšem také sem tam menšího poklesku proti knihkupecké nebo nakladatelské poctivosti. Tak hlásal a oznamoval r. 1771, že u něho vyšly básně Blumovy (Vermischte Gedichte von J. C. Blum). Zatím byly ve skutečnosti tištěny v Berlíně, kde byl i jejich nakladatel. Gerle vydával tudíž dílo cizího tiskaře a cizího na-

vinek, což činil i při trzích a jarmarcích pražských, ba jednu dobu i každou sobotu, nelituje nákladu na tyto tiskopisy. Vydával v letech 1771—88 i řadu různých časopisů, ovšem s nevalným úspěchem. Stál vůbec všude v čele pokroku a osvěty, poučoval, vykládal a šířil později ideje josefinské a pomáhal skutkem i radou, kde tohoho bylo třeba. Francouzská literatura přicházela do Prahy hlavně jeho prostřednictvím.

Jest pochopitelno, že knihkupectví takového muže, jenž se pokoušel prodávati i přímo zakázanou literaturu, takže se dostal proto do nepříjemných styků s censurou, mělo pro obnovený život zednářský v Čechách veliký význam. Hned po založení svého knihkupectví vykládal ve svém krámě v Jesuitské (Karlově) ul. č. 496 zednářskou literaturu, aniž by mu úřady v tom bránily, jako Příhody svob. zednáře (Begebenheiten eines Fremaurers), vydáno v Ulmu r. 1769 u knihkupce Alberta Fridr. Bartholomäiho, jenž přijel ostatně r. 1772 sám také na pražský knižní trh, maje sebou většinou knihy vědecké; prodával tu volně „Nejnovější tajnosti zednářské" (Allerneueste Geheimnisse der Freimaurer), vyd. v l. 1766 a 1770/2, vzbuzující svou laudanskou formou velký zájem o řád, jehož tajnosti byly vždy největším kouzlem, jež lidstvo k zednářství lákalo; téhož rázu byla kniha: „Nový výrobce zlata neb pravé tajemství svob. zednářů" (Der neue Goldmacher oder wahres Geheimnis der Freimaurerei, v Berlíně u Ringmachra 1770, za 30 kr.); dostaly se tu oblíbené sbírky zednářských písní s melodiemi (Freimaurerlieder mit Melodien u. Vignett, v Berlíně u Deckera 1771, za 1 zl) nebo úplný zpěvník svob. zednářů s nápěvy pro potřebu loží (Vollständiges Liederbuch der Freimaurer mit Melodien zum Gebrauch der Logen, v Kodani u Profta 1776 za 4 zl.); z jiných uvádím: Svobodné zednářství žen (Die Freimaurerei der Frauenzimmer, v Lipsku u Hilschera, 1774 za 12 k.); Rozmluvy dobrých (Dialoge der Guten, tamže 1776 za 30 kr.), Moser J. J., Osudy svob. zednářů po vestfalském míru (Duldung der Freimaurer nach dem Westphälischen Frieden, v Stuttgartu u Garbea 1776, za 12 kr.); Preston, Vysvětlení svob. zednářství (Herrn Prestons Erläuterung der Fr., v Norimberce u Schwarzkopfa 1776, za 45 kr.); K. H. šl. Plumenöck, Vliv svob. zedn. na blaho států (Einfluss der Fr. auf das Wohl der Staaten, v Amsterodamu (!) u Profta 1777 za 45 kr.); Zednářská bibliotheka (Freimaurerbibliothek, 1. Stück, v Berlíně u Stahlbauma 1778 za 40 kr.); Obrana řádu svob. zedn. (Apologie des Ordens der Fr., nové vyd. v Berlíně u Stahlbauma 1778 za 54 kr.) a j.

Již z tohoto neúplného přehledu literatury pouze u Gerleho prodávané, s níž se většinou dodnes v knihovnách veřejných nebo soukromých setkáváme, lze poznati, že se aspoň rok co rok objevila u Gerleho nová kniha z ovzduší zednářského, buď je potírající, nebo široké vrstvy informující, nebo konečně pro zednáře určená. A můžeme všeobecně říci, že jest to literatura až na nepatrné výjimky dobrá, neboť obchod Gerlův vylučoval většinou veškerý šmejd a různé bejlí z prodeje.

Ale i jiní pražští knihkupci a knihtiskaři zvláště Schönfeld a Hladký, šířili domácí i zahraniční zednářskou literaturu. V jejich katalozích a v četných seznamech zahraničních knihkupců, přijíždějících na pražské trhy, jako v „Catalogues des livres nouveaux français, italiens et anglois" bratří Valtherů z Drážďan, nalézáme tak mnohou zednářskou nebo protizednářskou knihu. Byl tu prostě zastoupen obojí druh literatury, pro i contra: jedněm bylo zednářství vždy rovnou cestou do horoucích pekel (Die Freimaurer, ein Weg zur Hölle, 1768, 8°), druhým do blaženosti nebeské (Die Freimaurer, ein gerader Weg zur Glückseligkeit, 1769, 8°). Měli tudíž i rytíři od zelené želvy a od černé želvy — krycí jméno obou Küniglů jakožto vysokých zednářských hodnostářů — dosti příležitosti, zásobiti se zednářskou i protizednářskou literaturou.

Ač skoro veškerá naše šlechta byla v 18. stol. zednářská — Fürstenberkové s jejich odporem k zednářství, který jest ostatně osobní povahy, jsou výjimkou — přec máme jen málo zednářské literatury v Čechách zachováno. Největší knihovna tištěné i psané zednářské literatury zachovala se asi na zámku v Jetřichovicích na Táborsku, která byla vytvořena rodinou Kaňků, z níž jeden člen budoval jako stavitel pražské Klementinum a druhý byl rektorem právnické fakulty pražské. Krásnou zámeckou kapli dal vybudovati umění milovný doktor veškerých práv Jan Kaňka profesorem Niklasem, jak nám při jejím vysvěcení r. 1859 Lumír (1859, str. 764) vypravuje. Knihovnu objevil tu statkář Milner, když r. 1923 Jetřichovice — až na obrazárnu — zakoupil a zvěčnělý historik Just. V. Prášek ji první prohlédl.[3]) Mnoho zed-

[3]) Podle písemného sdělení statkáře Milnera ze dne 24. října 1923 a podle ústní

nářské literatury bylo i v klášteře — zámku u sv. Jana pod Skalou, když jej zakoupil továrník Maršner: byly to podle sdělení přítele řed. J. Emlera spisy zednářské, illuminátské a rosekrucianské. R. 1919 však, když byl klášter již majetkem školních bratří, nebylo tam již knih žádných.[4]) Leccos měli do nedávné doby Thunové, z jichž majetku se asi ještě na počátku r. 1925 leccos prodávalo, jak ukazuje inserát Národních Listů z 15. II. 1925: „Zednářské památky prodám"; snad je něco i na zámku Kačině; leccos měli i Kollovratové, zvláště Josef „rytíř od Východního slunce", literaturu z let 1780—90. Chanovští z Dlouhé Vsi, Krtičkové, Weitenwebrové, v novější době ředitel D. Gabler (protizednářskou literaturu). — Nejpřednější představitelé zednářství u nás v 18. stol. neměli pravděpodobně velkých knihoven zednářských. Aspoň neslyšíme o knihovnách zednářské literatury třeba u onoho výkvětu zednářské šlechtické, vědecké a měšťanské společnosti, jež se sešla 14. října 1790 v slavnostním hávu ve Vusínovském sálu k bálu, který dávali „ctihodní představení" sirotčince sv. Jana Křtitele z podnětu volby Leopoldovy za římského císaře. Vůdce tehdejšího zednářství, hr. Jos. Canal měl jistě zednářskou literaturu, ale nevíme dnes o ní ničeho; podobně ji měli jistě Bouquoiové, Claryové, Kounicové, Kocové z Dobrše, Lažanští, Hartingové a jiní. Dnes ovšem potomci těchto rodů knihoven vůbec nemají nebo jsou knihovny jejich nepřístupny.

V knihovně Sporckově nenacházíme ku př. podle zachovaných katalogů nic zednářského. Chvalozpěvec Frant. A. Sporcka Knorr pěje sice o něm: Doch unser Graf sucht Ruhm in guten Büchern... (1720), ale ani konfiskace r. 1729 nezjistila nic zednářského. Leda bychom chtěli považovati za zednářství tři hvězdy, které hrají v pojmenování pražských loží tak důležitou úlohu a které se od r. 1720 — a snad i dříve — na jeho spisech pravidelně vyskytují. Přímí potomci Sporckovi ovšem zednářskou knihovnu na zámku v Lysé (Schlossbibliothek im Lissa) měli. Mám tu na mysli hrab. Filipa Sweerts Sporcka, rady apellačního soudu v Praze a potom presidenta soudu v Tarnově, jenž hrál v zednářství pražském značnou úlohu. Zbytky jeho knihovny, asi 150 kusů, uchovaly se v Lysé[5]) odkudž přešly po prodeji tohoto panství v pol. 19. stol. do Kuksu, a odtud do soukromých rukou. Jsou to vzácné kusy mající supralibros, pokud jsou vázané, neznámé největší zednářské bibliografii Aug. Wolfstiega, a zpracované teprve nedávno přítelem B. pro bibliografii Bayerovu. Vlastní archiv zednářských loží pražských je však dnes v archivu hrab. Festeticzů[6]) na zámku Déghu v Uhrách a trosky jeho, pokud v Praze ještě zůstaly, byly darovány[7]) v letech 70tých 19. stol. prostřednictvím pražského zednářského kroužku „Amicicia" do Bavorska, z obavy, aby policie tyto dokumenty, zvané dnes všeobecně „Prager Acte" nezabavila. O knihovnách zednářů z kruhů občanských po r. 1850 jako v rodině Richtrů, majitelů cukrovaru v Zbra-

rozmluvy obsahovala tato knihovna mnoho zcela neznámého rukopisného materiálu pro dějiny pražských loží a tištěnou zednářskou a protizednářskou literaturu od l. 70tých 18. stol. do l. 90tých stol. 19. Náhodou odkládal jsem s prohlédnutím knihovny r. 1923 — a r. 1924 bylo již pozdě. Knihovna je dnes patrně rozvátá do všech koncův světa. Mám dojem, že by pražští antikváři mohli napsati nejlepší dějiny osudů popřevratových knihoven u nás. Pověsti, šířené Práškem, že tu jde o 300 kusů, pokládám za přehnané.

[4]) R. 1923 nabízel antikvář Gustav Fock v Lipsku krásnou literaturu o zednářích, illuminatech, rosekrucianech atd., jejíž cena byla 6,000.000 Mk.; cifra tato činila tehdy našich 10.000 Kč. Možná, že tam bylo leccos také z Čech. Pražské knihovny po této pochoutce nezatoužily, a pochybuji skorem, že si daly zaslati seznam, který firma na krátký čas k nahlédnutí zasílala.

[5]) Sporckové pomýšleli patrně na vydání tištěného seznamu knihovny, neboť se zachoval list s písmeny A a B jako ukázka tisku. (Probeblatt.)

[6]) Pokoušel jsem se před světovou válkou i po ní pomocí mnohých osobností dostati se do knihovny hr. Festeticsů na zámku Dégu (Déghu) v kom. Weszprimském, ale pokusy moje zůstaly marnými. Nemohl jsem dodnes ani zjistiti, jsou-li archovní památky zednářských loží pražských, jež Abafi uvádí, ještě v Dégu. Jedna větev tohoto rodu prodávala po převratu u Gilhofera a Ranschburka ve Vídni značnou sbírku zednářské literatury.

[7]) V čas. Der Freimaurer I., 1876, str. 93—95 vypočítává se seznam těchto archivalií: 1. Tištěný výtisk ústavy provinciální lože v Rakousku, německý. 2. Allgemeine Grundregeln der Freimaurerei, aufgelegt auf Anordnung der gerechten und vollkommenen schottischen Loge zu den drei gekrönten Sternen. 3. Řad atištěných něm. písní zednářských. 4. Původní návrh na pečeť lože u tří korun. hvězd. 5. Obšírné dobrozdání, na-

slavi — Anton Richter byl velikým příznivcem Nár. Musea r. 1825[8]) — nebo z Bachofenu a j., neslyšíme ničeho. Teprve v létech 90tých 19. stol. vyskytují se opět milovníci zednářské literatury.

Mnoho z této zednářské literatury je dnes v Národním Museu, kamž to bylo darováno většinou zednáři nebo jeho odpůrci. O těchto dárcích bude pojednáno zvlášť.

Na Moravě měl zednářskou, hlavně rosekruciánskou literaturu hr. Salm-Salm, příbuzný Dobrovského, jemuž dal, jak známo, postaviti na brněnském hřbitově pomník. Rukopisná její část je dodnes zachována a dobře uložena; také o její vědecké zpracování je postaráno. Značnou zednářskou literaturu měl i veliký sběratel Jos. hrabě Auersperg († 1829), jež se zachovala dodnes v univ. knihovně brněnské.[9]) Něco měl i hr. Quenstenburg v Jaroměřicích († 1752)[10]) a něco zednářský kroužek v Imramovicích.

Jak vypadala v tomto rámci knihovna Küniglů? Víme o ní příliš málo určitého, než abychom si o ní dovedl učiniti jasnou před stavu. Velká as jistě nebyla, poněvadž neoplývali Küniglové nikdy bohatstvím. To, co po smrti Šebestiána Frant. Künigla 20. září 1783 následovalo, zůstává nám vůbec dodnes nevysvětlitelným zjevem. Vdova započala totiž na základě gub. nařízení z 1. září 11. října 1785, s odprodejem knihovny ve veřejné dražbě v Klatovech.[11]) Patrně tu byly dluhy. Zjev ten jest po nejedné stránce pozoruhodný: v odlehlých Klatovech, sídle vojenské lože zednářské, rozpadává se ve veřejné dražbě šlechtická knihovna vynikajícího představitele zednářstva v Čechách v době, kdy v Praze počíná pořádati veřejné dražby majitel veřejné půjčovny knih, Ondřej Gerle. Nebylo tu ani pražských židů, kteří se z počátku při takových dražbách houfně objevovali, ani tu nebylo asi mnoho koupěchtivých, nebo aspoň takových jedinců, kteří by byli knihy draze zaplatili. Nebylo tu prostě předpokladů pro dobrou tržbu, a přec se prodávalo! A proč se nepostavil proti rozprodeji otcovy knihovny syn, jenž byl touto knihovnou při svém dorůstání v Bezděkově odkojen? Nebo to byl prodej celého zámku? Syn, který byl zároveň poručníkem svých dvou bratrů a který týden po zahájení veřejné dražby, t. j. 19. října zakoupil jakožto nejvíce podávající celý Bezděkov, vyplativ bratrům podíly? A konečně: prodala vdova, poručnice dvou mladších synů celou knihovnu nebo zůstal zbytek na Bezděkově? Samá otázka, na kterou se nám prozatím nedostává odpovědi. Jen nedoložená tradice mluví cosi o chytrosti katolických kruhů, které prý nejvíce knih skoupily, aby nebylo lidstvo nakaženo zednářským jedem. Nevěřím však tomu, nebo nevěřím aspoň uvedené příčině, že by je ke koupi byla vedla.

Je přirozeno, že za těchto okolností zbyly z knihovny Küniglovské pouhé trosky, rozmetané a roztroušené po různých majitelích. V knihovně Národního Musea je Franchevilleův spisek v m. 8°: Le siècle de Louis XIV, I., (Berlin 1751) v hnědé kožené vazbě s vyzlacenými titulem na hřbetě a s pěkným

psané Kortumem o kongresu ve Vilhelmbadenu: Projekt d'un Code general de police pour l'ordre de Francs. Maçons. 6. Řeč pro přijetí tovaryše. 7. Několik cirkulářů provinciálního mistra hr. Künigla. 8. Formulář reversu při přijetí provinc. ústavy. 9. Psaná instrukce pro tajemníka, stewarta, prvního a druhého dozorce, pokladníka a řečníka z r. 1776. 10. Různá dobrozdání. 11. Seznamy členů. 12. Zápisky provinc. mistra, velmistra, notičky pro správu loží, účty a p. 13. Mistrovský diplom br. Agn. de Helly, lékárníka v Praze, z 18. VI. 5787 (1787). 14. Devět původních pečetí loží, s nimiž stála lože u tří korunovaných hvězd v písemních stycích. — Druhá skupina zedn. památek pocházela z daru Alexandra Merze z Bratislavě: 1. Listina členů lože „u pravdy a jednoty" z r. 1787. 2. Listina členů lože „u tří korunovaných hvězd" z r. 1789. 3. Diplom br. Frant. Jaroška, lékaře, vyd. 16. VI. 1787. 4. Rukopisné katechismy tří stupňů z r. 1754 (?), patřící původně br. Jaroškovi.

[8]) Srv. Prager Zeitung 1825, č. 11, 20. I.

[9]) Srv. Grolig M., Die Freimaurer-Bibliothek in Brünn. Zeitschrift des mähr. Landesmuseums VIII, 1908, str. 13 ad.

[10]) Srv. Volf, „Zednářská" literatura na zámku hr. Questenberka, Knihomol 1924, str. 201 ad.

[11]) Bylo to 10 let po zrušení řádu jesuitského, jehož klatovská kolej doplňovala svou knihovnu, snad pod vlivem idejí Balbinových, českými spisy nebo spisy o českých dějinách až do svého zániku. Srv. lat. spisek P. Athanasia a s. Josepho: Disquisitio histor.-chron.-critia, quare Bohemia fuerit appellata Czechia, s katalogisační poznámkou: Inscripta Bibliothecae Coll. S. Jes. Glattaviae Anno 1771 (výt. v knih. Nár. Musea zn. 41D 7, z daru Jos. Schürera).

zlatým supralibros v oválu na přední desce; legenda kolem erbu praví: Sebestianus Franc. Jos. S. R. J. Com. Khunigl l. b. in Ehrenb. dapif. haer. Tyrol. S. C. M. Act. Cam. Do knihovny Národního Musea dostal se tento výtisk (zn. 56 J 44) s darem knihovny Fysiokratické Společnosti[12]) 13. IX. 1921, do které byl darován Karlem Slavojem Amerlingem, rodákem klatovským, jak jeho známé exlibris „Jmění Buděe 1843" svědčí. Amerling získal ji patrně v Klatovech, věnoval ji r. 1843 své Buděi a po jejím zániku Fysiokratické Společnosti, jejímž tvůrcem i duší byl a jejíž význam zůstává stále neoceněn. Jiný výtisk v knihovně Národního Musea pochází z majetku Leopolda Josefa hr. Künigla (zn. 41 D 2, staré tisky). Jest to německá apologie cís. Ferdinanda I., v níž obhajoval své jednání r. 1547: Acta aller handlungen, so sich zwischen ... Ferdinand und etlichen Personen ... der Cron Beheim des vergangenen 1547 jars verloffen (Bart. Netolický 1548). Pěkné exlibris má kolem rodového znaku legendu: Leopoldus Josephus S. R. Comes Künigl dapifer haered. Tyrol. S. C. et R. C. M. Camerarius. Výtisk pochází z daru Sedleckého příznivce Nár. Musea, duchovního Jana Devotyho, jak jeho záznam praví: Ex bibliotheca Jos. Devoty, curati Sedlecensis. Devoty Jos. Donavit Musaeo 1819; dokládá to i pečeť Devotyho.

Jos. Wolf.

Figulovi u brány k Východu.

Jan Amos Komenský zanechal jediného syna, Daniele, a ten byl nejmladší z dětí Komenského. Když se Daniel narodil, bylo otci jeho pět a padesát roků. Když zemřel Jan Amos Komenský, bylo Danielovi ne úplných třiadvacet let. Otce svého přežil Daniel o dvacet čtyři léta, zemřel svoboden náhle, na lodi za námořní cesty, ale pohřben byl na souši v Travenmünde roku 1694.

Nevíme, zda se vdala nejstarší a nejmladší dcera Komenského. Víme jenom o Alžbětě, že se provdala, a že porodila dva syny. Manželem jejím byl Petr Figulus, jehož se Komenský ujal někdy v létech 1621 anebo 1622. Té doby setkal se Komenský s matkou Petrovou, jež za oněch let hrůzy ovdověla a zůstala se synkem asi desítiletým bez rady a pomoci. Otec Petra Figula (někteří píší Figuly), byl kněz Jednoty bratrské a zemřel jmenovaného času. Petr Figulus narodil se v Jabloné, vesničce u Hlinska. Odtud psával se také Petrus Figulus Jablonensis, a jindy Jablonski, jednak vlivem latiny (Komenský se psával Nivanus, protože byl vychován v Nivnici), jednak vlivem polského prostředí, v němž pod vedením Komenského prožil mládí, psával se Figulus Jablonski. Byla vyslovena oprávněná domněnka, že původním příjmením Petrovým bylo české Hrnčíř, jež se v okolí Hlinska zachovalo dodnes.

Vnuci Jana Amosa Komenského, synové Petra Figula žili jistý čas u dědečka v Amsterdamě, a potom s otcem odešli do Klajpedy, Memelu, kde Petr Figulus zemřel. Když dorostli, žili ve Skotách mezi Poláky a potom v Berlíně.

Vnuci Petra Figula se rozdělili; jeden z pravnuků Komenského začal se psáti Jablonský. Druhý vnuk Petrův zachoval si příjmení Figulus. Jablonski byl mezi zakladateli berlínské akademie, stýkal se s výkvětem německého národa s Leibnitzem a měl jako dědictví pečeť po Petru Figulovi; kresba na tom pečetidle měla ráz šlechtického erbu. Jaký div, že se psal *Jablonski;* ale vědomí českého původu neztratil, cítil se Slovanem.

Také rodina Figulovská udržela si vědomí českého původu a to až na naše dny. Samuel Figulus, kazatel v Husinci(!) u Střelína, zesnulý roku 1771 — sto let po skonu Jana Amosa Komenského — zachoval příchylnost k zbytkům Jednoty bratrské, kdežto Jablonski stal se dvorským kazatelem krále pruského. Již to, že Samuel působil v Husinci, již jméno *Husinec* upomínalo jej denně na český původ. Potom také styk s drobnými lidmi, s řemeslníky a živnostníky v Husinci utvrzoval jeho vědomí o původu z lidu. Exulanti v Husinci, Poděbradech, Boleslavi a v Novém Kolíně v Pruském Slezsku, uchovali si jazyk český až do století XIX., do doby, kdy probuzené a zesílené uvědomění národa německého — po válkách s Napoleonem — stalo se vlnou, v níž utonuly poslední zbytky jazyka českého. Husinecký Samuel Figulus říkával prý svým dětem: My jsme Češi! My jsme vlastně Češi!

[12]) Fysiokratická společnost měla na titulním listě a někdy i na následujícím listě předmluvy nebo vlastního textu vyraženo majetnictví tímto označením: Societas physiocratica Pragae Bohemorum.

A jeho potomek br. Jiří Viktor Figulus, jenž zemřel 16. srpna 1927 v Praze, zachoval si to vědomí přesto, že do osmnáctého roku svého věku byl vychován jen německy. (Narodil se roku 1858.)

Jiří Figulus uprchl z Německa, aby nemusel konati vojenskou povinnost. Je to pozoruhodné! Vynucuje to otázku, zda staré pacifické přesvědčení bratrské nehnalo jej do ciziny. Plnění vojenské povinnosti Jiřího Figula přišlo přece do doby, kdy Německo bylo plno nadšení z válečného vítězství z roku 1871! A místo nadšení, jež sdílela většina německého národa, vidíme u Figula odvrat od vojáctví.

Je to příznačné, že Figulus neuchýlil se do Ameriky, ale do Jižní Afriky, kde tehdy nebylo armády vůbec.

Buď jak buď. Ale to zůstává pozoruhodným, že se v něm probudilo uvědomění příslušnosti ke krvi české. Bratrovec jeho padl v řadách vojska německého.

Jiří Viktor Figulus neutíkal před vojenskou službou z pohodlnosti, vždyť se pustil na pouť svízelnou a tvrdou. To je také příznačné pro něho, že se stavěl vždycky těm po bok, kdo byli utiskováni. V Kapsku se přidal k Boerům, když se začali brániti Angličanům. Viděl jsem několik fotografií, zachycujících Jiřího Figula v intimním kroužku důvěrníků „starého strýčka" presidenta Pavla Krügra a tehdy měl Jiří uniformu kapitánskou. V zápase Boerů s Angličany utržil zranění, jizva na tváři upomínala jej znova a znova na prožité zápasy. (V ročníku „Zlaté Prahy" 1927—1928 vycházejí paměti Figulovy. Byly zpracovány česky podle diktátu cizojazyčného. Vycházejí nákladem knihkupectví Orbis. Doporučuji!)

V Jižní Africe v Johannisburku těšil se Jiří Viktor Figulus vážnosti. Viděl jsem plány městské, na nichž jedna ulice nesla jméno Figulus-street.

Volání staré krevní příbuznosti, jež přimělo Figula opustiti Afriku a odebrati se do Prahy, vycházelo z hlubokostí neprozkoumatelných. Hlas krve je neprobadatelný.

Na severu se zrodil, na jihu strávil většinu svého života. Od západu přišel do Prahy a v červenci odešel do východu.

R. J. Vonka.

Proslov k řetězu bratří.

To byl by největší zázrak: svůj život, všechen svět
si pro vždy rozřešit věčnem — a tak to uvidět.

Dát vyžít v obzorech věčna svým vášním, chvilkám všem,
a sebe vyslovit věčna či kosmu výrazem.

Svou touhu, jásavou radost, své sny a marnosti
i bolest, únavu, rány žít smyslem věčnosti.

Svůj dnešek rozvinout v dálky a dneškem svým je zřít
a všechna odvěká slunce v svůj dnešek soustředit.

Pak teprv doveď bys mluvit, až zmlkneš docela,
v lesk příštích nocí hvězdných a v jitra přeskvělá.

v bouř nových úchvatných vášní, jež stálou proměnou
zas budou lidmi otřásat a dál se poženou.

a v nové útvary lidstva a v nové krásy vděk
a v nová vítězství, slavná všech příštích myšlenek!

J. K.

Zprávy z ciziny

Francie. V přátelském rozhovoru v paláci Orientu francouzského v červenci 1927 rozpředli jsme s několika bratřími nit velmi významnou, aby totiž byli svoláni, kdo mají co říci k dějinám zednářství, a z porad, aby vzešly Miscelanea, snůška drobných i velkých zpráv, důležitých pro dějiny zednářství. K takové poradě došlo v září v Paříži. Byl to pátý kongres pro badání o dějinách zednářství. Br. Gaston Martin pojednal o vědecké organisaci práce badatelské. Martin je autorem skvělé knížky: *Zednářství a Velká*

revoluce francouzská, jež ve čtyřech měsících se dočkala druhého vydání. Br. Feuillete referoval o dokumentech V. Orientu z let 1773 až 1792: tedy od doby sloučeného a reformovaného francouzského zednářství. Br. Blum a br. Marcy referovali o vojenských ložích (z doby před Velkou Revolucí), br. Rybinski o slavnosti ve Versailles k příležitosti 200letého života francouzského zednářství. (Do Francie dostalo se zednářství roku 1725. Do veřejnosti proniklo r. 1735.) Br. Fraysse podával zprávu o zednářských nálezech v archivech jižní Francie. Bylo by tedy na místě srovnati tyto kongresy francouzských bratří s anglosaským a německým oborem *Quatuor Coronati*, jenž si hledí vědecké činnosti badatelské na poli zednářství. *R. J. V.*

Bolesti francouzkého zednářství. Zednářství francouzské je rozštěpeno na *Grand Orient* a la *Grande Loge* de France. Mimo ně hlásí se do řad zednářských Veliká Lože *Le Droit Humain*. Veliká Lože francouzská oznamuje, že již roku 1923 odmítla součinnost s loží Pro práva lidská. Tehdy vyslovilo 224 hlasů proti a jenom 33 pro. Nyní bude ta otázka řešena znova ve shodě s *Association Maconnique internationale*. Velkým Mistrem de la Grande Loge byl zvolen br. Maurice Monier.

Klasobraní z časopisu německých bratří. *Deska*. V anglických ložích znají desku jenom v případech vyjímečných. O důležitých otázkách se jedná v práci *konferenční*. Je-li *deska* v Lože, jest jí věnováno jenom deset minut. (Freemason z 5. listopadu 1927, dotaz historika Fred. J. W. Crowe, jak si počínají v ostatních Ložích.) — *Jižní Wales* má 558 Loží a 65.000 členů. Mají jmění 270.000 liber šterlinků. V r. 1926 založili vlastní školu (college s internátem), věnovali na ni 80.000 liber (po 168 Kč). — Před deseti léty jmění V. L. v Jižním Walesu nebylo ani tak velké, co věnovali na zmíněnou školu. — *Portugalské zednářství* nezaniklo v posledních bouřích revolučních, jak bylo mylně nezasvěcenými časopisy oznamováno, nýbrž rozkvetlo a utužilo, upevnilo se v Grande Oriente Lusitano Unido. Velmistrem byl znova zvolen Magalhaes Lima (byl svého času v Praze jako host Volné Myšlenky). — *Švýcarské zednářství* dalo na knihkupecký trh informační literaturu o cílech a účelu zednářství. Lože „In Labore Virtus" v Curychu slavila stříbrné jubileum, dožila se pětadvaceti let. — *Kanada* má 1328 Loží s 194.000 br.·. Za poslední rok vzrostl počet br.·. o 7100. Největší Loží je V. L. Ontario, jež má 110.000 členů. — *Černoši-zednáři*. Očekává se, že zednářství vnese snesitelnější soužití do styků bělochů s černochy v Americe. Černoši jsou na postupu: Mají 73 bank, 35 pojišťovacích ústavů (opět bankovně řízených), jež spravují 200 milionů dolarů, 700.000 rodin černošských bydlí ve vlastních domech. V Roch Islandu, v státě Illinois, vystavěli černoši-zednáři nákladem 80.000 dolarů Domovinu pro sestárlé bratry. V Domovině mohou umístiti 63 bratří. Velkým Mistrem je Dr. John C. Ellis. — *Jedenáct set škol* vyrážují zednáři v Mexiku. — *K poznámkam veřejného tisku o zednářích:* Neschvaluji, když se píše podle „New Yorkských Timesů", že dojednání v Locarnu je dílo zednářů; když se podsunuje Stresemannovi, že v shromáždění politiků užil výrazů a znamení zednářských. Ale neschvalují též, když v čísle 11. časopisu „Die drei Ring" odsuzuje se takové psaní a projevy pod titulem Gibt es auch in der Freimaurerei Grubenhunde. — *Zednářství a římsko-katolické kněžství* se nevylučovalo v století osmnáctém, jak dokazují doklady z brněnské lože „Zu den wahren vereinigten Freunden". Členem této lože byl r. 1793 Hyacinth Arnold, kanovník v Rychnově u Liberce; Ignác Cornova, doktor filosofie na universitě v Praze; Raphael Karel Ungar, doktor theologie, děkan theologické fakulty v Praze; František Jorsch, olomoucký knížecí biskupský kancléř; Karel Killar, farář ve Velkých Losenicích, Leonhard Seybold, kandidát theologie v Norimberku; Jan Michel, kaplan ve Velkých Losenicích v Čechách. — Nic nepřekvapuje, že členem řečené Lože byl dr. theologie senior evangelické církve na Moravě Viktor Heinrich Riecke z Brna. — *Zednáři a Ludendorff*, jenž vystoupil proti zednářům, stojí v popředí zájmů v Německu. 80.000 německých zednářů, německy rodu věrných, osvědčených patriotů ohlásilo odsouzení spisu Ludendorffova „Vernichtung der Freimaurerei". V tom spisu označil Ludendorff zednáře za bezectné Němce.

R. J. Vonka.

Zednář jako podnikatel. Americký zednářský list *Masonic Analyst* uveřejnil patero přikázání: Zednář nemůže se hnáti za penězi bez ohledu na morálku; kdo cení peníze výše nežli život, není zednář. — Kdo vidí v bližním jenom nástroj a nikoli spolupracovníka, není zednář. — Kdo hledí na zaměstnance jako na námezdníka, jako na zboží, jež lze kupovati a tím člověka snižuje na zboží, není zednář, popírá zásadu, že všich-

ni lidé jsou děti téhož otce. — Přikázání: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého, ukládá zednáři, aby upravil pracovní a mzdové poměry svých zaměstnanců tak, jak by si přál, aby i jemu anebo jeho dětem byly upraveny. — Mezinárodní úvěr vyplynul ze spolusoučinnosti, proto má býti ku prospěchu všem a nikoliv jenom jednotlivcům.

Z domácích dílen.

Z kanceláře Velikého Tajemníka. O uplynulém období nelze mnoho referovati, poněvadž vyřizovány ponejvíce běžné záležitosti Veliké Lože a obvyklá úřední korespondence mezi Velikou Lóží a jednotlivými Dílnami, jež v této době byla zvláště hojná. Veliký Orient konal, jak Domácím řádem stanoveno, schůze svoje každého měsíce a na popud jeho utvořen z brů.:. Samaritánů pražských Lóží kroužek za příčinou provádění charitativní činnosti, který v době Vánoční velmi dobře se již uplatnil. Při slavnostní práci L.·. Verschwiegenheit v Bratislavě, ve které oslaveno bylo 30leté zednářské jubileum Mistra této Lože, Julia Schmidta, čestného člena naší bratislavské Dílny, byl Vel.·. Orient svými členy zastoupen, aby vzdal úctu tomuto zasloužilému bratru. Poslední doba byla věnována přípravným pracím ku Valnému Shromáždění Nár.·. Vel.·. Lože Československé, jež zasedala dne 25. března 1928.

Národní V.·. L.·. Čsl.·. stanovila pro *únor 1928* tento *pořad prací:*

1. února. L.·. Dvacátý osmý říjen, Or.·. Praha, v 19½ h. pr.·. I. st.·. Zpověď redakt.

1. února. L.·. Pavel Josef Šafařík, Or.·. Košice, pr.·. I. st.·. Obraz sociologický a folkloristický rodiště P. J. Šafaříka.

2. února. L.·. Jos. Dobrovský, Or.·. Plzeň, v 19 h. pr.·. I. st.·. VI.· Pojem chrámu v představách lidstva.

3. února. L.·. Cestou Světla, Or.·. Brno, v 19 h. pr.·. II. st.·. Zvýšení mzdy. Nato konferenční pr.·. Jak se jeví zednářství snahy o reformu trestního práva.

6. února. L.·. Ján Kollár, Or.·. Bratislava: Konferenční pr.·.

7. února: L.·. J. A. Komenský, Or.·. Praha, v 18 h. pr.·. I. st.·. Světová válka a naše revoluce.

8. února. L.·. P. J. Šafařík, Or.·. Košice: Pr.·. II. st.·. Zvýšení mzdy.

9. února. L.·. Jos. Dobrovský, Or.·. Plzeň, v 19 h. konferenční pr.·. Krise Volné myšlenky.

9. února. L.·. Dílo, Or.·. Praha: pr.·. I. st. Jak děláme geologickou mapu.

13. února. L.·. Ján Kollár, Or.·. Bratislava. Konferenční pr.·. O sociálním pojištění.

14. února. L.·. Cestou Světla, Or.·. Brno, v 19 h. konferenční pr.·. Svaz všeho československého učitelstva.

15. února. L.·. Dvacátý osmý říjen, Or.·. Praha, v 19½ h. pr.·. II. st. Zvýšení mzdy.

15. února. L.·. P. J. Šafařík, Or.·. Košice. Konferenční pr.·.

16. února. L.·. Jos. Dobrovský, Or.·. Plzeň, v 19 h. konferenční pr.·. O perspektivách starých obrazů.

18. února. Společná vycházka b.·. i sester do atelieru b.·. M. O 16. h. odpol. (Elektr. č. 11, stanice u Kamen. ul.)

21. února. L.·. J. A. Komenský, Or.·. Praha, v 18 h. pr.·. I. st. Politická marginalia ke knize Firsyte Saga.

22. února. L.·. P. J. Šafařík, Or.·. Košice, pr.·. I. st. Chasidismus dnes a jeho počátky ve středověku.

23. února. L.·. Jos. Dobrovský, Or.·. Plzeň, v 19 h. konferenční pr.·. Gnostikové I. díl.

23. února. L.·. Dílo, Or.·. Praha, pr.·. I. st.·. Zednářství v Čechách v letech 1850 až 1860.

27. února. L.·. Ján Kollár, Or.·. Bratislava, recepční pr.·.

28. února. L.·. Cestou Světla, Or.·. Brno, v 19 h. konferenční pr.·. Idea svatováclavská.

29. února. L.·. Dvacátý osmý říjen, Or.·. Praha, recepční pr.·.

29. února. L.·. P. J. Šafařík, Or.·. Košice. pr.·. III. st.·. Zvýšení mzdy.

Pro březen stanoven *pořad prací:*

1. března. L.·. Josef Dobrovský. Or.·. Plzeň, v 19 hod. pr.·. I. st.·. Mistr L.·. Zu den wahren vereinigten Freunden. Brno (v zastoupení): Harmonie ve Všehomíru.

2. března. L.·. Národ, Or.·. Praha, v 19 hod. konferenční pr.·. Zednářství v Čechách v letech 1850—1860.

5. března. L.·. Jan Kollár, Or.·. Bratislava. Konferenční pr.·. Zkušenosti vojenského lékaře z fronty.

6. *března.* L.·. Jan A. Komenský, Or.·. Praha, v 18 hod. pr.·. I. st.·. Kořeny královského umění.

7. *března.* L.·. Bernard Bolzano, Or.·. Praha. Recepční pr.·. I. st.·.

8. *března.* L.·. Dílo, Or.·. Praha, Instrukční pr.·. I. st.·.

8. *března.* L.·. Josef Dobrovský, Or.·. Plzeň, ve 20 hod. konferenční pr.·. Společnost bratří Růže a Kříže.

9. *března.* L.·. Cestou Světla, Or.·. Brno, v 19.30 hod. konferenční pr.·. Rozhovor o symbolice a rituálu.

9. *března.* L.·. P. J. Šafařík, Or.·. Košice. Slavnostní společná pr.·. s L.·. Resurexit.· Masaryk pacifista.

12. *března.* L.·. Ján Kollár, Or.·. Bratislava. Konferenční pr.·. Homoeopathie. II. díl.

14. *března.* L.·. Dvacátý osmý říjen, Or.·. Praha. Konferenční pr.·. Rozhovor o časových otázkách.

14. *března.* L.·. P. J. Šafařík, Or.·. Košice, pr.·. I. st.·. Sociální a etické základy buddhismu.

15. *března.* L.·. Josef Dobrovský, Or.·. Plzeň, ve 20 hod. konferenční pr.·. Atlantis.

16. *března.* L.·. Národ, Or.·. Praha, v 19 hod. konferenční pr.·.

19. *března.* L.·. Ján Kollár, Or.·. Bratislava, pr.·. I. st.·. O tradici.

20. *března.* L.·. J. A. Komenský, O.·. Praha, v 18 hod. pr.·. Braun: La Maçonerie française (francouzsky).

21. *března.* L.·. Bernard Bolzano, Or.·. Praha. Konferenční pr.·.

21. *března.* L.·. P. J. Šafařík, Or.·. Košice. Katechese I. st.·.

22. *března.* L.·. Dílo, Or.·. Praha, pr.·. II. st.·. Zvýšení mzdy.

23. *března.* L.·. Cestou Světla, Or.·. Brno, v 19.30 hod. konferenční pr.·. Vystoupení našich legií na Sibiři.

23. *března.* L.·. Jo ef Dobrovský, Or.·. Plzeň, v 19 hod. pr.·. III. st.·. Balotáže, nato ve 20 hod. konferenční pr.·. Gnostikové, I. díl.

26. *března.* L.·. Ján Kollár, Or.·. Bratislava. Konferenční pr.·. O sebezapření.

27. *března.* L.·. J. A. Komenský, O.·. Praha, v 18 hod. Vzpomínky z Maffie.

28. *března.* L. . P. J. Šafařík, Or.·. Košice. Sesterský večer.

28. *března.* L.·. Dvacátý osmý říjen, Or.·. Praha. Konferenční pr.·. Zednářství, humanita a trest smrti.

29. *března.* L.·. Josef Dobrovský, Or.·. Plzeň, ve 20 hod. Konferenční pr.·. Z menšinového života.

Bratr Volf dosáhl 7. února plné padesátky. Napřesrok tomu bude pětadvacet let, co nosí titul doktorský. Od roku 1902 pracuje v Museu, tam ho schvátila veliká vášeň studovat dějiny vyhnanců a prokletých. Rok co rok jezdí po celé desítiletí do Německa, přemlouvá a přesvědčuje faráře a kostelníky, že je to veliká věc prostudovat archivy českých vyhnanců. Přes veliké nesnáze se mu daří. Ale dostal se do labyrintu: vyhnanci jej zavedli k studiu tajných společností ethických, zednářských. S těmi se dostal do labyrintu dějin českého novinaření od roku 1750, ke kolébce obrozeného národa, ke Komenskému a Sporckovi. Jenom takhle si vysvětlíte, že podepsaný na Volfovi visí a že k němu lne. Volf věnoval k padesátinám Dějiny českého knihtiskařství do roku 1848. — Má plný stůl materiálu nezpracovaného. Ale má také dobré zdraví a klidnou nezáludnou mysl. To mu umožní, aby ten stůl se všemi poklady zmohl dříve než bude slaviti zlaté jubileum doktorátu. Přejeme mu to ze srdce a rádi! Pro něho sama i pro jeho nejbližší. Milý bratře! Dívej se na vrcholky stromu. Pod větve do stínu nehleď! Ve vrcholku je světlo a sladké plody! Česej, dokud je zdraví a síla! *Vonka.*

Z lože národ. O.·. Praha.

Při instalační práci 25. XI. 1927 podal br. J. S. kresbu „O jednom z úkolů dnešní mládeže", v níž pravil asi toto:

Mládí má jednou krásnou vlastnost, která je vyznačuje více méně ve všech dobách a u všech národů: rychlou neaktivnost na nové podněty. Co jenom znamenala mládež ve všech světových revolucích! A tu se znenáhla jistě každého otázka, zda si dnešní mládež nese nějaký svůj prapor a jaký.

Dnešní mladá generace je v postavení těžkém. Válka ji značně zdeptala hmotně i duševně, zpřetrhala staré tradice a poválečná doba poskytla mládeži málo pevných směrnic. Je tu jeden základní problém: jak vytýčiti z dnešního chaosu pro soukromý i veřejný život mládeže mravní směrnice. Živým svědectvím, že tento problém byl mládeží po válce skutečně pociťován, jest Obrodné hnutí studentské, jež má, myslím, i význam historický. Postavilo se k vytčenému problému nábožensky, ač náboženský vliv na mládež za války a po válce byl se strany škol značně tlumen.

Akademická výchova je přirozeně převážně

rozumová. Všecko vůkol svádí k přesvědčení, že v životě nutno nejvíce ceniti rozum, cit pak že má být pomíjen a tlumen. Objevují se však i vlivy protichůdné. Vzmáhá se pochybnost, lze-li vystačit v životě jen racionálními prostředky; poznání naprostého fiaska rozumu za války tuto pochybnost posiluje. Jména Schopenhauer, Hartmann, Bergson nabývají váhy a všude se obrací pozornost k učiteli všech, ke Kantovi. Kant ukázal k té oblasti naší bytosti, odkud pramení mravní a estetická její povaha, ale upíral nejen rozumu, nýbrž i citu možnost seznámiti se s ní blíže. Kantova věc o sobě je počátkem moderních idealistických směrů. Snaha, splynouti s nadmyslovou oblastí naší bytosti, se jeví u mnohých velkých umělců staré i nové doby (Březina, Tolstoj, Dostojevský, Ruskin, Müllford atd.). U všech je společná jedna podstata: hledání a nalezení absolutna, harmonie, transcendentna, věci o sobě, království božího — jakkoli chceme onu oblast nazvati — v člověku samém.

Myslím, že je možno vytčené body s jejich obsahovou i dějinnou souvislostí pojímati jako myšlenkové hnutí, jako směr myšlenkový, který, byť nebyl dostatečně rozšířen, přece nesmí být vyhražen toliko filosofům. Ovšem, málo účinné bylo by dnes úplné odloučení od zevního světa po způsobu středověké mystiky. Je však snad někdy možno uskutečňovati krásnou radu filosofa Hoppeho a býti třeba v krátkém, avšak každodenním styku s onou tajemnou oblastí našeho já, jakož i navazovati tento styk silnými podněty uměleckými.

V debatě, jež po kresbě následovala, poznamenal přítomný nejctih. V. M.: Je potěšitelné, že ani dnešní zdánlivě materialistická mládež se nevyhýbá idealismu, jenž staré vedl ke všem činům. Naším úkolem jest: omladit lože. Pak snad uvidíme, co mladí lidé mohou pro nás znamenat. A učme se nepodceňovat formální stránku zedn. prací. Zdroje našeho národního znovuzrození jsou kolem „Královské společnosti nauk", která byla v jádru zednářská. Díváme-li se na to s hlediska tradicionálního, nabýváme pochopení pro formální stránku zednářství, symbolika se nám stane vnitřní potřebou. Zednářská minulost je skvělý projev kultury, je něco, nač můžeme býti hrdi.

Dále byly na pořadu prací tyto kresby: 25. XI. 1926 „O reformě školské zprávy". — 6. I. 1928 „O regulačním plánu Velké Prahy". — 20. I. 1928 „Finanční a provozní problém čs. státních drah". — 3. II. 1928 „O vysoké škole politických nauk". — 24. II. 1928 „Naše sociální pojištění" a 2. III. 1928 „Zednářství v Čechách v l. 1850—1860".

Souhlasem provázena v jedné z prací výzva bra B. z lože Cestou světla v Or. Brno k větší spolupráci loží, tak aby hodnotné, užitečné kresby bratří nezůstávaly bez žádoucího a znatelného účinku tím, že se lože příliš isolují.

Se zvláštním zájmem byly sledovány výklady bra Znalce při instrukčních pracích I. a II. stupně (27. I. 1928 a 16. XII. 1927). Bratr první Dozorce podotkl k nim, že poznáme-li dobře zedn. katechismus a vidíme-li, že každé slovo a znamení našeho bohatého rituálu má svůj krásný duchovní smysl, tu mizí jakákoliv pochybnost o ceně obřadu. Bratr Řečník upozornil pak na ethický význam zedn. symbolů a na ten zajímavý zjev, že vývoj čs. zednářství je souběžný s vývojem veškerého národního života našeho: hodnotíme zedn. obřad postupně víc a více, tak jako v čs. životě politickém nabývá postupně vrchu touha po statcích nadosobních, nehmotných, po nejvyšší spravedlnosti a po čistotě zbraní, jimiž se bojuje.

Zaznamenána budiž zde i pobídka bra druhého Dozorce k bratřím činovníkům, jež nazývá kádrem dílny, aby pečlivým nastudováním a prováděním rituálu dali vyniknouti jeho krásám a jeho čistému účinku na všechny účastníky. A bratru Tajemníkovi, který otiskuje tyto řádky, nebudiž zazleno, jestliže připojuje prosbu, aby všichni členové Činovnického sboru vedle Všeob. stanov, jež mají v rukou, nezapomínali Domácího řádu, vyloženého v ložži, a plněním úkolů, jež předpisuje, napomáhali vznešenému dílu, na němž všichni tak rádi pracujeme.

Lože Jan Amos Komenský Or. Praha sděluje všem br.·., že odešel do V.·. O.·. dne 15. března t. r., po krátké chorobě, br.·. Heřman Tausig, jenž nosil zástěru přes 30 let. Stoliční mistr br.·. Volf při žehu br.·. Heřmana pronesl tuto řeč: Jménem Svazu Sv.·. Z.·., kterému Jsi, drahý bře.·. Heřmane přes 30 let přináležel, jménem lože „Hiram zu den drei Sternen", k níž Jsi po svém příchodu do Prahy patřil, a jménem lože Jan Amos Komenský, jejíž stuhu zakladatelů Jsi v poctivosti až do svého úmrtí nosil, loučím se dnes s Tebou, kdy Jsi nás poprve tak bolestně zarmoutil. Když jsme Tě před dvěma roky právě v tomto měsíci opásali stříbrnou zástěrou, abychom uctili Tvou dlouholetou příslušnost k Řádu, tu kojili jsme se blahou

nadějí, že opásáme Tě bohdá i zástěrou zlatou. Než V.·. S.·. V.·. V.·. rozhodl ve Své nevyzpytatelnosti jinak a povolal Tě neočekávaně do V.·. O.·., aby Ti tu odkryl to pravé tajemství a sdělil Ti ztracené slovo... Těžké bylo Tvoje mládí, přetěžké počátky Tvého života. Vlastní silou razil Jsi sobě cestu k vzdělání: od 14 let podporovals prací rukou Svých tu, jež našemu srdci je vždy nejdražší, Svou matičku. Odřekl Jsi se všech radovánek, a okrádal Jsi se o spánek, abys si osvojil vzdělání, jež poměry Ti mohly dáti. Otesávals těžce, ale úspěšně balvan... Obdařen zvláštními vlohami pro naučení se cizím jazykům, putoval Jsi po dálných mořích a zemích, zakotvils na čas v Jižní Americe a v Jižní Africe, kde Jsi poznal Svou drahou družku ze vznešené rodiny anglické, jež Ti potom v Praze stála v radosti po boku až do dnešního dne, který Ji tolik zkrušil... Tam v cizině poznals náš Řád a stal Jsi se horlivým jeho vyznavačem. Seznámils se tam s muži dobrých mravů, kteří si Tě pro Tvou v pravdě zednářskou povahu tak oblíbili, že Ti udělili po třech letech jedno z nejvyšších vyznamenání svých, se kterým Jsi se vrátil do Prahy, jsa jediný zednářem v Československé republice, který cestou vývoje pro své vynikající vlastnosti takto byl poctěn. Naše růže na palmové větvi naznačují skromně Tvoji hodnost... A bratří v dáli mohli Ti beze strachu své uznání dáti, poněvadž věděli, že se Svým slibům nezpronevěříš, že budeš dobrým manželem, dobrým otcem, dobrým občanem, dobrým člověkem. A Tys očekávání jejich nezklamal: miloval's vřele ložový život, spěchal jsi do J. A. K., kdykoli zaznělo kladivo Mistrovo, a účastnil Jsi se živě všeho, co nás těšilo a co nás bolelo... Tolikrát jsme v posledních dnech dlouho v tichých nočních hodinách o našich snahách přemýšleli a zas přemýšleli... Měls zájem o nás i na smrtelné posteli a Tvoje poslední, již s námahou pronesená slova byla: mnohem krásněji se umírá, když se člověk životem hleděl ušlechtit a ne obohatit. A když již ústa Tvá byla zavřena, tu aspoň oči prozrazovaly zájem o Řád, v okamžicích, kdy duše Tvá patřila již do tajemství Věčna...

Smutno, přesmutno by nám bylo, kdybychom měli věřiti, že sžehnutím Tvé tělesné schránky Jsi pro nás navždy ztracen. Nikoli, my věříme, že mohutná síla Tvojí duševní energie zůstane s námi tak, jako zůstáváme ve spojení s těmi tisíci, kteří nás předešli, a s těmi, kteří Tě budou následovati. Až utvoříme pevný řetěz, obepínající celou zeměkouli a spojující zednáře dobrých mravů, jimž myšlenka zednářská jest dražší než vlastní osoba,[1]) budeš Ty státi s námi, a neopustíš Řetěz ten do té doby, do které se nesplní stará báj Řádu Růžového Kříže, že nastane království lásky a blaženosti na tomto světě. Ty, Chevalier Rose-Croix!

Lože P. J. Šafařík, O.·. Košice — vyvíjí v tomto období velmi intensivní činnost. Pracuje v krásných, všim pohodlím opatřených a možno říci, že v našem státu jedinečných místnostech toho druhu, patřících maďarské loži Resurescit, pracující pod záštitou Vel.·. L.·. Lessing zu den Drei Ringen. Součinnost a spolupráce mezi oběma loženi jest opravdu příkladná a jest krásným vzorem mezinárodní součinnosti zednářské. Obě dvě lože zúčastňují se vzájemně všech svých význačnějších prací, setrvávajíce i po práci při bílé tabuli v družné pospolitosti.

Bratři scházejí se pravidelně týdně — ve středu — ku svým pracem, které jsou řízeny tak, že střídají se práce obřadné s pracemi konferenčními. Bratři z maďarské lože konají své práce vždy v pátek, takže dosti často se stává, že scházejí se bratři i dvakráte v týdnu.

Lože zúčastnilo se svým delegátem slavnosti 25letého trvání l.·. Testverisek v Bratislavi, kde zastupoval jí veneralilis.·. St.

Vedle jiných kreseb, jako bylo ku př. kresba br.·. Š. o zájezdu do Polska, pořádaném Maticí Slovenskou, odbor v Košicích, která vyznačovala se nejenom bohatstvím cenných poznatků a zážitků, které si účastníci tohoto zájezdu přinesli, ale hlavně bystrostí postřehů br.·. a nebo kresby veneralila br.·. Dr. S. o zájezdu českých lékařů do Dánska a snad i psychologicky a ethicky cenné kresby br.·. F. „O ethice stavu lékařského", sluší uvésti hlavně tři kresby, týkající se muže, jehož jméno lože nese, P. J. Šafaříka.

Byla to kresba b.·. K. H.·. „Šafařík ve světle své korespondence", vystihující krásně a duchaplně Šafaříka jako člověka a jako vědce, jíž súčastnilo se 30 bratří z lože Resurescit. A byly to kresby br.·. S. P. z rodného kraje P. J. Šafaříka, podávající sociologický a folkloristický profil okolí, z něhož tento veliký Slovan vyšel. Br.·. P. sám původem z tohoto kraje podal ve svých

[1]) Br.·. Heřman mohl dosíci — a měl na to právo — i vyšších stupňů, ale z důvodů nejvýše šlechetných odřekl se toho a nejel do Lausanne.

kresbách značné množství cenného materiálu.

Velice významnou, svým průběhem krásnou a srdečným tónem, jímž se nesla i obzvláště milou byla instalační práce, konaná dne 9. prosince min. roku. Byla to první instalační práce, v níž od vnosu světla do lože P. J. Šafařík vyměněni byli noví hodnostáři a činovníci lože. Poněvadž většině bří.·. l.· P. J. Šafařík dostalo se světla v loži Resurescit, dostavil se do této práce nejenom veliký počet bří.·. této lože, ale jich spolučast byla i v každém ohledu společnou a vnitřně teplou. Pokládajíť právem úspěchy, docílené v naší loži za úspěchy své vlastní a za kus plodné práce na budování královského umění.

Výraz tomuto cítění dal na jevo krásnou řečí veneralilis lože Resurescit br.·. H. a výraz tomuto cítění dán byl na jevo i při řečích pronesených u bílé tabule.

Lože chystá na březen společný večer se sestrami. ri

V Loži J. A. Komenský O·. Praha byly provedeny roční volby 8. listopadu 1927. Instalační práce svolána byla ke dni 22. listopadu 1927. — O týden později, 29. listopadu, provedena byla práce druhého stupně, při níž byla zvýšena mzda sedmi bratřím. — Po této práci měla Lože J. A. Komenský jediného bratra učně. — Dne 17. prosince svoláni byli všichni bratří k práci prvního stupně. Byla to práce 199. od té doby, kdy bylo obnoveno dílo v Orientě Pražském. — Téhož dne vykonána konferenční práce II. stupně. Při ní dovolili bratří, aby byla zvýšena mzda jedinému té doby bratru-učni a to způsobem historickým. — Téhož dne vykonána konferenční práce třetího stupně. Při ní svolili bratří Mistři, aby byla zvýšena mzda pěti bratří tovaryšů na mzdu mistrovskou. — Po té 20. prosince zvýšili Bratří-Světla mzdu bratru učni E. B. řádem historickým. — Dne 3. ledna 1928 svoláni bratří mistři k práci třetího stupně, při níž pět bratří tovaryšů obdrželo poprvé mzdu mistrovskou. — Byla to práce dvoustá. Práce onoho dne byla jubilejní, neboť to byla první práce v jubilejním roce: Před dvěma sty léty, jak se praví podle dochované tradice, byla zahájena první zednářská práce v Orientu Pražském. — Dne 17. ledna 1928 svoláni všichni bratří k práci prvního stupně. Bratr, třímající ložové kladivo, připomenul, že vstupujeme do třetí stavby řádných rituelních prací v O.·. Pražském a vzpomněl vděčně těch, kdo před dávnými léty, před dvěma stoletími přinesli umění královské do našeho Orientu. — Dne 17. ledna rýsoval br.·. E. desku: Pražský kovoprůmysl za války. Byla to práce, jež se dotkla všech srdcí. Neboť obnovila vzpomínky na utrpení v zápasu a upomínku na vítězství, o něž se zasloužil bratr F. K. z Lože J. A. Komenský. — Ke dni 31. ledna svolána práce prvního stupně, při níž br. B. P. rýsoval desku „Naše větev v Americe a její budoucnost".

R. J. Vonka.

Lože Jan Amos Komenský O.·.Praha ohlašuje tyto práce *pro duben a květen 1928:* 17. dubna br. R.·. průmysl po válce. — 15. května br. W.·. Praha a zednářství. — 29. května br. H.: Náboženství a zednářství a 5. června br. V.·. Revoluce v zednářství.

Zednářská revoluce v Praze r. 1786 je název velkého článku v č. 12. časopisu „Die drei Ringen". Autor, br.·. Dr. Ernst Back napsal článek na podkladě starých zpráv a ložových spisů. Čeští čtenáři znají historii této revoluce z prací br.·. Volfa a Gintla. Běží o osobní spory mezi hrabětem Küniglem a hrabětem Lažanským, když císař Josef II. omezil počet zednářských lóží v Praze, a osobní pikle v řadách zednářských, jichž se súčastnil Rafael Ungar.

Různé.

Stavba. K nejstarším pramenům zednářského slovníku patří bible, obojí Zákon. Čteme tam o stavbě, zvedání stavby, přestavbě, o zednících měst, chrámů, domů, zdí, věží, sloupů; o opevňování a o stavbě tvrzí. Nejstarší záznam je z I. knihy Mojžíšovy 4, 17: vystavěl Kain město Enoch; 10, 11: Noe vystavěl město Ninive; 11, 1: potomci Noemovi si řekli: „Vystavěme město a věži, aby se nebe dotýkaly. Z II. knihy Mojžíšovy: Lid židovský stavěl Faraonovi města skladů Fiton a Ramesses. Z IV. knihy Mojžíšovy: 32, 34: I stavěl národ israelský města hrazená a stáje pro dobytek. V knize Josue 6, 26: Zlořečený byl by, kdo by znovu stavěl Jericho. V knize Soudců 1, 26: Josef vystavěl město Lůza v zemi Hetitů. — 21, 23: Synové Benjaminovi stavěli města. V knize II. Samuelově, 5, 9/11: David stavěl Jeruzalem, pomáhal mu král Hiram týrský,

jenž mu poslal tesaře a zedníky umělé, kteří vystavěli dům Davidovi. II. knihy Samuelovy celá kap. 7. mluví o stavbě chrámu a domu Davida krále. V I. knize Královské nakazuje David Šalomounovi stavěti dům 2. 36/37. — I. Král. 3, 1: Šalomoun stavěl dům své ženě. Kap. 5., 6. a 7. popisuje stavbu chrámu Šalomounova s pomocí Hirama, syna vdovy. V kap. 9., 10. mluví se o králi Hiramovi (Chiramovi) a ve verši 24 o stavbě města Meko. V II. knize Královské, 14, 22 je řeč, že Židé vystavěli město Elat. V II. Král. 25, 1: Nabukadnezar obehnal Jeruzalem zdí obléhací. II. Paralipomenon 11, 5: Židé bydleli v městech hrazených. II. Paral. 14, 7. Král Azov vystavěl města s věžemi, hradbami a branami i závorami. 17, 1: Král Jozafat osadil všechna hrazená města. O obnovení chrámu (o stavbě, jak ji líčí prorok Eseliáš, čti 3, 3, kameníci a zedníci dostávali plat, potravu, nápoje, olej. K stavbě byli ustanoveni všichni od 20. roku věku (verš 8.). — Kapitola 4. je věnována vylíčení stavebního sporu. V kapitole 5, 11 čteme: My jsme služebníci Boha nebe a země a stavíme dům. V kap. 6 je líčen způsob stavby. — O stavbě brány čteme u Jeremiáše 3, 1. Řečená kapitola mluví o stavebním ruchu po celé zemi. Žalm 122, 3 zpívá o stavbě Jeruzaléma. V žalmu 147 čteme: Hospodin, stavitel Jeruzaléma, shromažďuje lid rozptýlený. Isaiáš 9, 10 mluví o stavbě z cihel, jež není tak dobrá, jako stavba z kamene tesaného. Isaiáš 58,12: lid israelský bude slouti vzdělavatelem zbořeniny. Abakuk prorok napomíná v kap. 2,12: Běda tomu, kdo staví město krví. U Zachariáše v kap. 10, 4 čtu: Z lidu Judova bude vzat úhel, od něho i hřeb, lučiště válečné a všeliký úředník. O kameni, jejž zavrhli stavitelé, a jenž učiněn kamenem úhelným (klenbovým, závěrečným) čteme v žalmu 118, verš 22. Tato slova opakují se u Isaiáše 28.16, Matouše 21,42, u Marka 12,10, u Pavla k Efézským 2, 20. Moudrost vystaví dům svůj a sloupů sedm — Přísloví 9, 1. — O stěně hliněné dočteme se u Ezechiele 13, 10. — Paběrky tyto dokazují, že *stavitelství* bylo řemeslem a uměním z nejstarších, jehož dílo budila pozornost nejčastěji. *R. J. V.*

Síň ztracených kroků Věnováno L. . Jan Amos Komenský. Vyhledáváme hosty v síni ztracených kroků; dveřník zkoumá, není-li nezasvěcenců „v síni ztracených kroků". Je to správně pověděno? Nikoli. Poraďme se se slovníkem, nemůžeme-li se poraditi s Francouzem, jenž by uměl česky. Herzer-Iblův Slovník francouzský u hesla *Pas* (II. díl, str. 425, odstavec 11) uvádí: *le pas perdu* znamená *předsíň* zrovna tak jako *salle des pas perdus;* znamená to také *chodbu*, vedoucí k jednotlivým kancelářím soudním. Hlavní chodby byly dlážděny, kroky tam bylo slyšeti. V chodbách, jež vedly ke kancelářím, byly koberce anebo rohožky. Chodce, jdoucího hlavní chodbou, bylo slyšet. Jakmile vstoupil na koberec anebo rohožku, kroky jeho se ztratily uchu. Koberce a rohože byly položeny na vedlejší chodby, jednak, aby se bláto a prach ulice nevnášely do kanceláří, jednak aby přecházení čekajících nerušilo těch, kdo pracovali v kanceláři. Běží o obrazné rčení, o frázi, která nesmí býti překládána doslovně. V češtině neběží o síň ztracených kroků, nýbrž jenom o *síň*, (na rozdíl od pokoje anebo sálu, anebo chrámu). Na Polabí (v Křinci) jsme říkali: Půjdu *síncem* do kostela; znamenalo to: jíti vedlejší (postranní) *předsíní*, nikoli hlavním vchodem; znamenalo to tedy tolik, čemu Komenský říkal *Vestibulum*. Zanechme tedy romanticky znějícího výrazu, jemuž by se Francouz, umějící česky, zasmál.

R. J. Vonka.

První zednářská kniha v Americe vyšla roku 1734. Byla to Andersonova Konstituce a vytiskl ji Benjamin Franklin ve 200 výtiscích. Franklinovi bylo tenkrát 28 let a byl tehdy Ct. M. v Lóži ve Filadelfii.

Bratr Sporck. Před dvěma sty léty přinesl zednářské světlo do Prahy z Nizozemska bratr František Antonín Sporck. V Lóži J. A. K. bylo toho vzpomenuto při první práci, konané r. 1928. Byla to práce dvoustá od té doby, kdy zahájena byla opět práce v dílnách českého jazyka (26. října 1928) a v dvou set létech životě zednářství pražského. Neměl jsem a nemám dosud pro Sporka lepšího, krásnějšího a hodnotnějšího pojmenování, než když řeknu: *bratr* Sporck přinesl světlo do Prahy. Otec Sporckův byl válečný zbohatlík a kořistník; v mládí pásával prasata, ale to mi nemůže bránit, abych nepravil: světlo do Prahy přinesl bratr Sporck. (V upomínku na práci z 31. ledna 1928.)

R. J. Vonka.

John Toland (1670 — 1722). Upozornil jsem v L. J. A. Komenský, v Díle z 28. října na velké dílo br. Alberta Lantoinea La Franc-Massonerie chez elles. K tomu dílu, jež otevírá oči a naplňuje nitro sebevědomým zednářským, přibylo roku 1927 dílo John Toland, předchůdce zednářství v Anglii. John Toland byl Angličan, katolík; mo-

narchistická a dynastická politika Karla II. způsobila, že se stal evangelikem. Již v mládí upozornil na sebe velikým nadáním a krásnou odvahou. R. 1708—1711 bylo mu svěřeno zvláštní poslání stejně smýšlejících deistů anglických. Odebral se do Berlína (k Leibnitzovi), do *Vídně*, do Prahy a do Paříže. Když byl v Berlíně, musel se stýkati s vnuky Komenského, z nichž jeden, Jan Thédor byl prvním sekretářem akademie, založené r. 1711 a Daniel vicepresidentem. Zároveň s Leibnitzem. Br. Lantoine psal o něm zřejmě s láskou a obdivem. V jeho dramatické scéně Pantheistikon (psané latinsky) nalezl slovo celý rituál. John Toland je kniha bohatá sděleními. Vřele ji doporučuji. Nakladatel Emile Nourry, Paris. Stojí v Paříži 24 frs.

R. J. Vonka.

Ničeho nedosáhneš najednou, jsou slova Komenského; *kamkoliv se ubíráš, stihneš jenom krokem*. Pamětliv těchto slov, vyhověl jsem pozvání bratří z L.·. Harmonie a L.·. Adonisam a přednášel jsem. V Harmonii o o zednářských pracích u Komenského, Adonisam si vyžádal *Několik poznámek* ke knihám Alberta Lantoine-a a Gaston Martina. Pamětliv slov Komenského, — těch výše uvedených — připomněl jsem si také slova Písma: A prosí-li tě bratr o rybu, zda mu dáš hada; a o chléb když tě požádá, zda mu podáš kámen? — Neměl jsem a nemám na mysli „práci na vlastní pěst". Nemám také malicherné ctižádosti. Osud tomu chtěl, že jsem byl první Čech, přednášející v německé Loži (v Harmonii). — Budu-li mít co povědět a nebude-li zase překážek, budu přednášet opět, kdekoliv budu požádán. Přednáším u evangelíků, v osvětových sborech, v politických klubech, učitelům, u knihtiskařů, v síních nezasvěcených i v chrámech bohoslužebných: zkusil jsem přednášeti česky, německy, nizozemsky, francouzsky a anglicky, veden přesvědčením, že v dobré vůli není krásnější práce, práce vnitřně uspokojující a očišťující nad podání pochodně, jak říkal Komenský. — Zrovna tak jsem neměl postranních úmyslů, když jsem podle zednářských tradic v Loži zazpíval.

R. J. Vonka.

Po bitvě na Bílé Hoře byli vyhnáni „frajmauři" z Čech. Vyšší úředník Wilsonova nádraží p. P. se domnívá, že jeho šlechtičtí předkové byli po bitvě na Bílé Hoře z Čech vyhnáni. Hledal stopy po těchto předcích v Sasku a v Lužici a zašel i do Národního Musea. 27. VI. 1927 mi řekl v důvěrnosti: Moji předkové byli frajmauři a proto musili po r. 1621 z Čech . . .!.

Jos. Volf.

Odd Fellow sluší překládati do češtiny výrazem *podivní bratří tovaryši*. Tak jako zednářství sdružovalo mistry (kreslíře, počtáře, stavitele), tak řád Odd Fellow sdružoval dělníky od zdi a měl v první řadě za úkol podporovati účastníky řádu v případě stáří a nemoci. Pokladny tohoto řádu byly průkopníky starobního a úrazového pojištění. Tak jako zednářství bylo školou společnosti evropské po stránce politické, tak řád Odd Fellow byl školou sociální péče. — Politickým potřebám zednářů vyhoví příslušnost k politickým stranám; sociálnímu cítění může vyhověti pojištění sociální nejen oficielní (státem obstarávané), ale i pojištění soukromé. Přesto však myslím, že by řady naše neměly se spokojovati jenom almužnictvím. Blahoslavená hlava, která naučí zednáře soustavnosti.

R. J. V.

Dobročinná činnost Odd Fellov v Americe prováděna je v míře značně rozsáhlé, jak zřejmo z časopisu „Český Odd Fellow", vycházející v Berwyn. Ill., kde v jedné zprávě mluví se o více než 6 tuctech domovů pro chovance. Tedy asi o 75 domovech. Tyto domovy jsou jednak sirotčince pro sirotky obojího pohlaví a jednak útulky pro starce a stařeny. O jak rozsáhlé ústavy při tom jde, vidno ve zprávě z Lincoln, kde v sirotčinci nalézá se toho času 160 sirotků, z čehož 90 hochů a 70 děvčat. Takový sirotčinec znamená již velmi důstojný podnik. Tito sirotci jsou většinou školní děti, někteří pak studují na vyšší škole. V domovech starců a stařen pořádány jsou též různé povznášející slavnosti, spojené pravidlem se zvláštním pohoštěním. — Jiná činnost Odd Fellow týká se různých časových událostí, jak vidno na př. z toho, že v St. Louisu, když byl postižen cyklonem, bylo poskytnuto přístřeší 600 rodinám.

jm.

Čechoslováci jsou nejdevotnější národ v Evropě, tak nějak prý se vyslovil známý kinoherec br.·. Douglas Fairbanks po svém krátkém pobytu v naší republice (v Karlových Varech s malým odskokem do Lán). Nevíme, co k tomuto trochu silnému výroku pohnulo tohoto amerického bratra, ale nelze popříti, že u nás v republice jest mnoho věcí, které takovýto soud cizince vysvětlují. Na našem veřejném životě je příliš znát, že jsme prošli

staletou otročinou. A jestli my sami, kteří v těch poměrech žijeme, jaksi toho už ani nevnímáme, jinak je tomu u cizince, zvláště přijde-li ze svobodné Ameriky, která sice o mnoho méně mluví o demokracii, ale za to mnohem více ji žije. Takovému cizímu pozorovateli nejde mnohé u nás dobře dohromady s naším formálním republikanismem a demokratismem, ať už se to týká servilnosti občanů vůči úřadům, společenských zvyklostí, plných poníženosti, přepjaté podlízavosti vůči cizincům a pod. A tak tedy pak nás nedobře posuzuje. Co to všude čeká práce muže svobodné a dobrých mravů! *jm.*

Američtí letci přes Atlantický ocean zednáři. Časopisy přinesly zprávu o tom, že známí američtí letci přes Atlantický oceán byli zednáři. Tak Chamberlin, Byrd a Lindbergh. Posledně jmenovaný, jenže prvý naráz a šťastně překonal ohromnost oceánu dokonce prý už na přídi svého létadla „Spirit Sct. Louis" připevnil svůj zedn.·. diplom a místo cestovního pasu měl v kapse jedině své zedn.·. legitimace...

Uvažujme! Zednářství dostalo se do Francie roku 1725. Přinesli je tam angličtí (protestantští) pacifisté, irenikové a filantropové. Nejstarší Lože znaly jenom učně, tovaryše a mistra. Nemělo Velmistrů, nemělo dalších stupňů, ani kadosů ani 30. ani 33. stupně. Nemělo stuh, nýbrž jen zástěru a to bez ozdob. Mělo veliký vliv na vývoj francouzského soudnictví a na vznik mírumilovného ducha. — Roku 1735 vnikla do Francie masonerie skotská, jež sledovala politiku monarchistickou, dynastickou (Stuartovskou) a katolickou. Od nich pochází výraz „synové vdovy", neboť Lože skotské hleděly obhájiti a uplatniti nároky vdovy královny, jež si činila nárok na vladařství jménem nezletilého syna Jakuba. Skotská Lože ve Francii zdůrazňovala svou religiosnost znamením S. I. J. a upadala v podezření, že v jejích řadách uplatňuje se politika jesuitská, protireformační. Mnozí totiž vykládali, že S. I. J. neznamená jenom Superieure Inconnu, ale také Societas Jesu. Francouzští zednáři ritu starého skotského a a přijatého kladli velký důraz na to, že jsou *rytířský řád*, odvozující svůj původ od Templářů, že nejsou ani společnost ani klub, že jsou krve královské, barev královských, mravů královských. Se starými ložemi anglickými nežily na dobré noze. Za sporů těchto dvou směrů vznikl ve Francii ještě směr třetí, romantický, esoterický, libující si v okultismu, spiritismu, theosofisii, tajných vědách, a zavádějící staré mysterie; propagoval zakládání loží sesterských a pořádání bílých tabulí se sestrami. V jejich pracích vznikly scény, zvané „Mops", když psíku předsedající sestry byla věnována mimořádná pozornost. Čti Gaston Martina a Alberta Lantione poslední práce z r. 1925 a 1926. — Zednářství vzniklo r. 1717 v Londýně z odporu k politice skotské, Stuartovské, katolické a absolutismu, uplatňující dynastie. Zednářství skotské si zakládalo na původu členstva, jež bylo toriovské, modré (modrá krev!), povýšenecké a v první řadě politicky a bojovně uchvatitelsky naladěné. Srovnáno s dnešními poměry skotské zednářství bylo katolické, ultramontanní, fašistické. *R. J. Vonka.*

Kteří z presidentů Spojených států Severoamerických byli zednáři? Obyčejně se soudí, že všichni presidenti Spojených států byli zednáři, ale není tomu tak. Br.·. Wm. L. Boyden 33°, knihovník Supreme Council A. & A. S. R. ve Washingtonu zjistil po víceletém pátrání, že zednáři byli tito presidenti:

1. Georges Washington,
2. James Monroe,
3. Andrew Jackson,
4. James K. Polk,
5. James Buchanan
6. Andrew Johnson,
7. James A. Garfield,
8. William Mc. Kinley,
9. Theodore Roosevelt,
10. William H. Taft,
11. Warren G. Harding.

Washington byl jediným presidentem, který byl Mistrem Lože, Andrew Jackson jediným Velikým Mistrem (Tenesse), James Buchanan byl byl deput.·. Vel.·. M.·. Lože Pensilvanie, William H. Taft byl přijat za zednáře „na viděnou", to jest obdržel všechny tři stupně ve zkrácené formě jednoho odpoledne od Vel.·. M.·. státu Ohio. — (Dle Bulletin Grand Loge of Yowa.)

Odkazem svobodného zednáře můžeme nazvati poslední slova br.·. Heřmana Taušika, jež zašeptl k ošetřujícímu jej lékaři br.·. W.·. „Vždy jsem se snažil býti spíše lepším než bohatším!" — Tato krásná slova umírajícího bratra měli by všichni čeští zednáři učiniti svou životní zásadou. *jm.*

Pěkný příklad tiskového působení podali bratři v Košicích, jichž přičiněním byl v místním časopise „Slovenský Východ" otištěn

článek, v němž velmi srozumitelně podán podstatný význam svobodného zednářství. Článek označen tituly: *„Tajné združenie bez tajnosti. Ohováranie a pravda o slobodomurárstve.“* — Článek nejprve zmiňuje se o falešných představách občanstva o svob. zednářství, popisuje stručně jeho vznik a uzavírá: „Časom a vývojom podlieha všetko zmenám a tak im podľahlo i slobodné murárstvo, ktoré prestalo byť cechovnou organizáciou umeleckých staviteľov a zmenilo sa na duchovné hnutie slobodomyslných ľudí. Tradicia, formy cechovného rituálu zostaly však zachované v značnej miere až do doby modernej. Zmenil sa však obsah foriem a tak ritus, ktorý mal kedysi praktický význam, stal sa iba symbolizmom, ktorý usnadňuje dorozumenie medzi príslušníkmi hnutia, i keď sa rozlišujú rečou a národnosťou. — Skrátka je to hnutie humanné, všeľudské, ktoré usiluje o mravné i intelektuálne zdokonalenie jedinca a tým chce napomáhať zlepšeniu celej ľudskej spoločnosti, majúc pri tom na zreteli všetky jej zložky, počínajúc od rodiny a obce, a to cestou vývoja bez násilia, evolúciou odpovedajúcou prirodzeným zákonom, dľa ktorých všetci ľudia sú si podobní, ako list listu na strome.“

*

Lože „Cestou světla“ O.·. Brno. (Z výroční zprávy br.·. tajemníka.) S potěšením možno zaznamenati vzrůst lože. Recipováno bylo 7 nových bratří, na tovaryše povýšeni tři br.·. učňové. Přes to, že první rok platil v prvé řadě činnosti zakládající a organisační, jíž věnována většina času z 20 konaných prací I. stupně, přece předneseno bylo 10 kreseb, o nichž se debatovalo a jež přispěly k ideovému sbližování bří. Konány byly dvě práce mistrů a 1 rituální práce II. stupně. Mimořádná kresba byla věnována dne 26. února 1927 O.·. L.·. posmrtné vzpomínce bra.·. pokladníka Milana Vuletiče. Kromě rituálního zasvěcení lože 18. prosince 1926 obzvláště slavnostní byla prvá recepční práce ve vlastním chrámu dne 25. května a pak Or.·. i loží pod záštitou V.·. N.·. L.·. Čsl.·. prvá jánská slavnost dne 24. června 1927. Na těchto pracech se súčastnili hosté V.·. Na všech pak rituálních pracech se súčastnila delegace sesterské jánské zdejší lože. Obzvláště radostně početná byla její účast při recepci dne 4. listopadu 1927. Než i zástupcové naší lože se dle možnosti zúčastňovali prací sesterských loží obř.·. skotského. Návštěvy pak naše v loži „Zu den wahren vereinigten Freunden“ byly časté a dojmy z nich opravdu krásné, takže bylo s obou stran s radostí akceptováno, bychom se počínaje příštím kalendářním rokem scházeli i při konferenčních pracích, jež naší bří vyplní kresbou v tamní loži a jich pak bří v loži naší.

Slovo redakce

Redakce žádá opětovně všechny bratry tajemníky loží, aby zaslali zprávy z dílen o činnosti těchto. — Znovu též žádá všechny bratry, kteří v dílnách referují, aby stručný obsah kreseb, jež se k tomu hodí, zaslali redakci k otištění.

Administrace opětovně žádá, aby jí bylo sděleno, kolik čísel která lože potřebuje. Jak jsme již oznámili, vyjde v 2. ročníku 5 čísel a to vždy v lichých měsících, vyjímaje prázdninového měsíce července. Předplatné zůstane nezměněné Kč 20.— ročně. Způsob odebírání zůstane jako dosud: časopis dodává se hromadně přímo jednotlivým br.·. ložím v počtu objednaném a lože samy dodají jej svým členům. Předplatné platí se rovněž pokladníkům loží a tito je pak odvádí a súčtují se správou časopisu. Doporučuje se vybírati předplatné současně s ročním příspěvkem, neboť dle usnesení V.·. O.·. má každý člen Svazu časopis odebírati. — Znovu se doporučuje, aby každá lože k obstarávání dodání časopisu jednotlivým bratřím p o v ě ř i l a u r č i t é h o b r a t r a, který by se mohl nazývati n o v i n á ř, jenž by vedl záznam o tom, který bratr která čísla obdržel. Br.·. tajemník pravidelně má tolik práce, že na obstarávání časopisu nestačí: proto patrně věc ta někde vázne. Br.·. novinář mohl by též obstarávati sbírání předplatného a účtování jeho s administrací.

Upozorňuje se, že v š e c h n a d o s a v a d n í č í s l a I. i II. ročníku lze ještě obdržeti. Který bratr by některá čísla potřeboval, k doplnění ročníku, může je prostřednictvím své lože objednati.

Také b r o ž o v a n é I. r o č n í k y, opatře é titulním listem, jsou dosud na skladě a mohou je dílny objednati.

A ť ž i j e r e p u b l i k a !

„Svobodný Zednář“ v y c h á z í prozatím pětkráte ročně a tiskne se jako rukopis pouze pro přihlášené zájemce za předplatné 20 Kč ročně. - Toto číslo vyšlo dne 31. března 1928. Za v y d a v a t e l s t v o František Kadeřávek. R e d a k c e: Jan Kapras, Julius Myslík, Josef Volf. Rukopisy přijímá a za redakci odpovídá Julius Myslík, Praha-Dejvice 532. Tiskl Ant. Reis, Praha-Vyšehrad, č. 55.

SVOBODNÝ ZEDNÁŘ

ORGÁN
ČSL. ZEDNÁRSTVA

II. ROČNÍK SEŠIT 4-5

Prohlášení zásad svob.·. zedn.·. světového,

učiněné

na mezinárodním kongresu zednářském,

zasedajícím 19. až 23. září 1921 v Ženevě:

Zednářství je zřízení tradiční, lidumilné, filosofické a pokrokové, založené na přijaté zásadě, že všichni lidé jsou bratří.

Zednářství vzalo si za úkol hledati Pravdu, studovati morálku, žíti podle mravních zásad a podle zásad solidarity.

Pracuje k zlepšení hmotných i mravních poměrů, k rozumovému a sociálnímu zdokonalení lidstva.

Uznává, hlásá a hájí zásadu vzájemné snášenlivosti, vzájemné sebeúcty a svobodu svědomí.

Vzalo si za úkol vtisknouti všem členům společnosti lidské vědomí svazků bratrských, jimiž zavazuje všechny zednáře celého světa.

Zednářství považuje práci za přirozený a veliký úkol člověka a hodnotí proto rovnoprávně jak práci rukou, tak i práci rozumovou.

Vyrůstá ze sdružení mužů zkušených, neodvislých a oddaných, jež spojuje zásada volnost, rovnost, bratrství a kteří pracují jednotlivě i společně k společenskému pokroku, a milosrdí vykonávají po smyslu co nejvyšším.

Volnost — Rovnost — Bratrství!

SVOBODNÝ ZEDNÁŘ
ORGÁN ČESKOSLOVENSKÉHO ZEDNÁŘSTVA

ROČNÍK II VOLNOST - ROVNOST - BRATRSTVÍ SEŠIT 4—5.

Deset let republiky československé — tisíc let českého státu.

Deset let v životě státu jest celkem velmi krátká doba, aby zasluhovala sama o sobě takové veliké pozornosti, jaká se jí u nás věnuje Jen tenkráte jest to oprávněno, pohlížíme-li na státní život vůbec jako na lidský věk, kde narozeninám malých dětí jest věnována vždy větší péče a pozornost, nežli později se tak děje u lidí dospělých a starších. Naše republika v té podobě, jakou jí dala světová válka, a mírové smlouvy, jest také takovým mladým děckem, které prodělalo ve svých počátcích mnoho dětských nemocí, z nichž se však ponenáhlu buď již dostala anebo úspěšně dostává. Proto ta radost nad desetiletým trváním jejím, radost nad deseti léty, skutečné houževnaté práce, která přes mnohou nepřízeň osudu měla zdárné výsledky. Začali jsme budovati stát s malými prostředky a vybudovali jsme ho pevnou rukou několika lidí v ostrov pořádku v době, kdy kolem něho vzdouvaly se všude vlny rozvratu, který teprve pozvolna se utišoval v klidnější hladinu. Kladli jsme tu úspěšný základ budoucnosti svého státu, a bude na další práci nás i budoucích generací, aby stát náš byl udržen a zachován, a aby jeho poměry vyvíjely se zdárně tak, aby mohl tvořiti záštitu a pevnou tvrz našeho lidu, který ho budoval, hájil a upevňoval.

V deseti letech státu našeho jest více než kdy jindy připomenouti si však také jasně, že nejsme jen státem desetiletým, nýbrž že jsme státem tisíciletým, i když tato tisíciletá historie nepřísluší snad stejně všem částem, ze kterých se dnešní náš stát skládá, stejnou měrou. Zbytek starého českého státu tvořil základ naší republiky a jeho prastará historie to byla, která vlévala sílu národu v dobách ponížení a trudu.

S během náhodných okolností budeme rok po desetiletí republiky slaviti rok tisíciletého úmrtí knížete Václava, řečeného svatý, bude to slavnost současně prvního českého státníka velkého slohu, nejen proto, že kníže Václav to byl, který sjednocením většiny českých kmenů v jednotný státní celek umožnil, aby stát ten v krátké době na to stal se domovem celého českého národa, nýbrž i tím, že rozřešil neobyčejně obratně poměr českého státu k mocnému jeho sousedovi, na západě a severu, a krátce nato i na jihu stát ten obepínajícímu. Dobré rozřešení tohoto poměru bylo životní otázkou českého státu, neměl-li ho stihnouti osud sousedních, daleko mocnějších státních svazků, Slovanů Polabských.

Lidová tradice vycítila správně význam knížete Václava, jako budovatele a zakladatele státu, a zachovala si tuto víru i v dobách, kdy v úpadku státu a národa měla národu býti vzata a nahrazena jinou. Tato víra, společná českým katolíkům i nekatolíkům, byla vírou v český stát a jeho budoucnost, zároveň pak i vědomím staré slavné minulosti. Kníže Václav stal se tak symbolem české minulosti státní a strážcem jeho budoucnosti.

Připomínáme-li si dnes v desetiletí obnoveného státu tisíciletou jeho minulost, neděje se tak proto, abychom spoléhajíce na minulost, nestarali se o jeho budoucnost, nýbrž proto, abychom vědomi této slavné státní staré tradice, připravili si

státní budoucnost hodnou této státní minulosti.

České zednářstvo, které letos slaví také desetiletí svého samostatného obnoveného života, přijalo zásadu tu mezi základní své názory. Blaho státu československého a jeho budoucnost jest a bude proto vždy jeho vůdčí ideou. Nechť žije, roste a vzkvétá naše republika po mnohá století! Jan Kapras.

K desátému výročí vzniku českého zednářství.

(Dle původních autentických pramenů.)

Usnesení založiti českou l.·. zednářskou stalo se při práci pod širým nebem dne 26. října 1918 v bytě a na popud bra.·. MUDra Alfréda B., v Praze I., Královdvorská ulice 23, za přítomnosti 15 bratří a sice:

MUDr. Alfréd B., JUDr. Otakar B., Vincenc Č., Jaroslav E., Jaroslav H., Jaroslav K., Ing. Ladislav M., Viktor S., JUDr. Ladislav T., JUDr. Berthold T. a Egon W., řádných členů dok.·. a spr.·. I.·. Hiram zu den drei Sternen, Or.·. Pressburg, jakož i bratří: Alfonse M. z ř.·. a d.·. l.·. Les Inséparables du progrès, Or.·. Paris, JUDr. Emanuel S., z ř.·. a d.·. l.·. Humanitas, Or.·. Pressburg, a Adolf W., z ř.·. a d.·. l.·. La Justice, 133. Or.·. Grande Loge de France.

Tendence tohoto památného usnesení byla, zříditi zednářskou organisaci, jakmile tomu válečné poměry dovolí, která by nebyla závislou na dosavadní uherské velelože, se zřetelem na užší styky s bry.:. Jihoslovany a Poláky. Bří.:. české národnosti měli zakročiti o krytí a utvořiti pod ochranou veliké lože, sídlící ve spřátelené zemi, novou českou l.·. zednářskou, pod rozlišujícím jménem Jan Amos Komenský.

Po úsilovné práci na rituálech a nutných přípravách, usneslo se dne 12. května 1919 jednomyslně 7 bratří mistrů ř.:. a d.·. l.·. Hiram, zu den drei Sternen, Or.:. Pressburg: MUDr. Alfréd B., JUD. Otakar B., Jaroslav E., Jaroslav K., Ing. Ladislav M., JUDr. Berthold T. a Vladimír U. ustaviti se provisorně v loži československou za předsednictví bra.·. Jaroslava K., pod rozlišujícím jménem „Jan Amos Komenský" pod ochranou Grand Orient de France.

Dne 28. září 1919 konána instalační práce ř.·. a d.·. l.·. Jan Amos Komensský v Or.·. Praha, v bytě bra.·. Alfreda B. o 5. hodině odpolední, kdež vnesl světlo Grand Orient de France trojm.·. brem.·. 33° Bésnardem.

Mimo naší l.:. uplatňovaly se současně směry, jichž výsledky vedly později k založení ř.·. a d.·. loží „Národ" dne 20. června 1920, „28. říjen" dne 20. října 1920, a „Dílo" dne 5. listopadu 1920.

V práci ř.·. a d.·. l.·. Jan Amos Komenský, konané dne 27. září 1920, přijat jednomyslně návrh, aby za účelem zřízení velelože republiky československé, jednal sbor činovníků úsilovně v tomto směru.

Zároveň rozvíjelo činnost několik bratří plzeňského kroužku zednářského a oznámeno, že budou kryti v l.:. Humanitas a přejdou k l.·. Jan Amos Komenský. Po uskutečnění toho ustavil se pod ochranou l.:. Jan Amos Komenský dne 26. února 1922 zednářský kroužek Sinceritas v Plzni.

Při dalším vývinu bylo nyní nejdůležitějším zjistiti, jakým způsobem vytvořiti základ pro samostatnou velmoc škotského obřadu v Československé republice a k tomu poskytl nám příležitost Suprême Conseil de la Suisse, který naši snahu účinně podporoval. Do Lausanne vyslána delegace tří bratří, kteří dosáhli stupně 33., čímž dána možnost ustavení se samostatné Nejvyšší Rady pro Republiku Československou.

Dne 8. května 1922 prohlásila se v Lausanne Nejvyšší Rada 33. a posledního stupně Starého a Přijatého Škotského Řádu pro Československo a dne 8. června 1922 na kongresu v Lausanne byla všemi přítomnými zástupci Suprême Conseilů uznána.

Spr.·. a dok.·. l.·. Jan Amos Komenský v Or.·. Praha, patřící dosud pod svrchovanost Grand Orient de France, prohlásila se na to dne 16. května 1922 za loži neodvislou a byla deskou Grand Orient de France ze dne 14. června 1922 propuštěna z obedience francouzské.

Dne 25. června 1922 instalována ř.·. a d.·. l.·. Josef Dobrovský v Or.·. Plzeň a vneseno světlo z L.·. Jan Amos Komenský pod patronancí Nejvyšší Rady pro Československou republiku.

V práci samostatné a spravedlivé l.:. Jan Amos Komenský ze dne 14. listopadu

1922 přijat návrh, aby zřízena byla Národní Veliká Lože Československá. Za tím účelem navázány styky s ř.·. a d.:. l.:. Národ.

Nejvyšší Rada připravila potom utvoření N.·. V.·. L.·. Čsl.·. z loží: Jan Amos Komenský, Národ, 28. říjen a Dílo v Or.:. Praha a Josef Dobrovský v Or.·. Plzeň.

Dne 25. února 1923 ustavila se N.·. V.:. L.·. Čsl.·. v O.·. Praha a představenstvo její přijalo název „Veliký Orient".

Dne 19. června 1923 konána první práce v novém chrámě v Praze v Husově třídě, ježto v období od 26. října 1918 do této doby prokazoval dílně l.·. Jan Amos Komenský obětavé a nezištné pohostinství br.·. Alfred B. ve svém soukromém bytě.

Dne 27. října 1923 konáno slavnostní vnesení světla do Nejjasnější Veliké Národní Lože Československé Velikým Orientem Jugoslávským a první valné shromáždění odbývalo se dne 18. května 1924.

V dalším průběhu času vneseno světlo a instalovány ř.·. a d.·. lože:

Jan Kollár v Or.·. Bratislava, dne 31. října 1925.

Pavel Jan Šafařík v Or.·. Košice, dne 9. ledna 1926.

Cestou Světla v Or.:. Brno, dne 18. prosince 1926.

Bernard Bolzano, v Or.·. Praha, dne 26. listopadu 1927.

Pravda vítězí v Or.·. Praha má prozatímní povolení k činnosti a jest dosud neinstalováná. *Monika.*

*

Redakce „Svobodného Zednáře", otiskujíc v dnešní jubilejní době toto vylíčení vzniku onoho směru československého zednářství, jak se vyvíjelo kolem pražské lože Jan Amos Komenský a plzeňské lože Josef Dobrovský, jak je sestavili v poradě své hlavní zakládající jich členové, očekává, že také hlavní zakladatelé loží Národ, 28. Říjen a Dílo se sejdou, aby podobně dokumentárně zaznamenali a v našem časopise zapsali vznik tří těchto řádných a dokonalých zednářských dílen, aby tak pozoruhodná historie počátků československého zednářství byla pro přítomnost i budoucnost co nejvěrněji uchována. Redakce sama, šťastna tím, že dva její členové přispěli svého času podstatně svým úsilím k úplnému spojení obou těchto zprvu odlišných čsl. zednářských směrů, zaznamenává zde též z péra svého redaktora nejhlavnější data této důležité historické události našeho čsl. zednářství:

Jak již ze shora uvedené zprávy je vidno, vyvíjelo se čsl. zednářství za republiky dvěma směry, vzájemně od sebe úplně neodvislými. Prvý představován byl loží „Jan Amos Komenský", která se nalézala pod svrchovaností francouzskou a v důsledku toho směr ten označován stručně „francouzským", a loží „Národ" a z ní později vzniklých loží „28. Říjen" a „Dílo", které se nalézaly pod svrchovaností italskou a označovány krátce ložemi "italskými". Mezi oběma směry původně nebylo žádného spojení a není třeba zapírati, že částečně byla mezi nimi i nedůvěra a vzájemné předpojetí. Z toho důvodu usilovali jednotliví bratří z obou směrů o vzájemné seznámení a pomocí toho o vzájemné sblížení. Snahy tyto ponenáhlu pronikaly oběma směry a posléze k velikému štěstí společné věci skutečně k tomuto seznání a sblížení, ba dokonce později i k úplnému splynutí došlo.

Mimo jednání, které se dělo kolem osoby bratra Muchy, pracovalo se k tomuto sblížení hlavně též mezi jednotlivými členy jak „Komenského", tak i „Národa" a „28. Října". Velmi usnadnilo zde postup, když pomocí bratra Motyčky z lože „28. Říjen" prostřednictvím bratra Myslíka poznala lože „Komenský" jména hlavních členů loží italských, z nichž seznán jich výtečný materiál osobní. Sbližovací pokusy činěné nejdříve od osoby k osobě, doznaly pak velkého posílení, když shledáno bylo, že němečtí bratří, zatím co čeští byli takto rozdvojeni, usilují jednotně o utvoření Velké lože německé, čehož by byli svobodní zednáři čeští, zůstavše rozdvojeni, těžko mohli dosíci.

Tyto okolnosti souhrnně pak způsobily, že v rozhodující poradě lože „Komenský", která se konala, tuším, dne 21. listopadu 1922 pod širým nebem v Praze, podařilo se překonati úporné námitky jednoho z vedoucích bratří proti těmto sbližovacím pokusům, chovaným z obavy o rituelní dokonalost čsl. zednářství, takže po napínavé debatě, jež se protáhla daleko do noci, vysloven byl zejména též zásahem bratra Muchy, který již dávno dohodě této přál, loží „Komenský" souhlas, aby bratří Myslík a Volf spolu s bratrem Pierre z Plzně, jako členové lože směli navštíviti práci „28. Října". To stalo se pak dne 22. listopadu 1922. Uvedení bratří byli tamže přijati tak zva-

nými italskými bratry ve znamení a s velikou radostí, a uvedeni do řádné práce, konané v Praze II. na Václavském nám. v místnostech jistého společenského klubu, které předsedal dnes již zesnulý bratr Ludvík Vaněk, tehdejší náměstek primátora měst pražských. Při zahájení práce bratr Vaněk přivítal hosty neobyčejně srdečně. Jménem hostů poděkoval za toto uvítání bratr Myslík, který při tom užil výrazu, že touto návštěvou rozestoupily se mlhy, které dosud mezi oběma směry čsl. zednářství se nalézaly a že nyní nadejde mezi námi trvalý a skutečně bratrský poměr.

Po dalších proslovech bratra Volfa, který zejména snažil se rozptýliti některá nedorozumění stran rituálů, a br. Pierre, jakož i zase druhých, dostavil se do práce bratr S., který opětně ve své vysoké hodnosti hosty pozdravil a potvrdil přesvědčení bratra Vaňka, Myslíka a Volfa, že nadále přestane veškerá nedůvěra vzájemná mezi oběma směry a že tím nadejde možnost společného soužití. Zároveň sdělil bratr S., že právě přichází z porady bratří vyšších stupňů obou směrů, která rovněž v tomto duchu sblížení vyzněla a sbližující snahy plně potvrdila a schválila.

Tato historická schůzka, jež pak byla opětována a při níž veliký zájem a podporu sbližovacích snah projevili zejména též bratří jugoslovanští Mčk. a Zdkč., skutečně měla pak následky očekávané t. j. úplné splynutí obou směrů a to jak t. zv. francouzských tak i t. zv. italských a spojení jich v jeden ritus československý.

J. M.

Pojem chrámu v představách lidstva.

Dílna, v níž se shromažďují sv.·. zedn.·. ke svým pracím obřadným, nazývá se chrámem. Je to místo podoby obdélné s jediným vchodem na užší straně, jejíž symbolické pojmenování je strana západní. Naproti vchodu je nejčestnější místo v Dílně, kde zasedá M.·. L.·. a bratří vysokých hodností a stupňů to jest východ. Řada u sloupu B je na severu, řada u sloupu J je na jihu. Strop chrámový má býti poset zářícími hvězdami. Mezi symbolickými poučkami bratří st.·. I.·. je důležitá odpověď na otázku, jak je chrám veliký. Očekávaná odpověď zní, že od východu až na západ, od severu k jihu, od nadhlavníku až do středu země. A všem také je známo obrazné vyznačení Dílny zedn.·., jehož se užívá při korespondenci. Zedn.·. symbolika není mladá a nepochází z jednoho pramene. V mnohém se přimyká k prastarým představám lidstva oživujíc to, co časem a vývojem upadlo v zapomenutí. Pátrání po původu symbolů není snadné. Daří-li se ještě jakž takž po stránce vnější, vymyká se nám zpravidla, chceme-li přijíti na kloub jeho stránce vnitřní, obsahové.

Kdo chce sledovati poněkud vývoj představ, které vedly k pojmu zedn.·. chrámu, musí si uvědomiti některé jeho základní rysy, jimiž je charakterisováno. Jsou to čtyřhranná podoba, uzavřenost, jediný přístup, orientace podle světových stran, symbolická nekonečnost. K tomu dodejme, že se opírá o tři symbolické sloupy a že vstup k němu je tvořen dvěma sloupy. Zatím lze ponechati stranou symbolické sloupy Moudrosti, Síly a Krásy, poněvadž se vztahují k práci v Dílně, a nikoliv k podobě Dílny.

Orientace podle světových stran a symbolická nekonečnost, zřejmá z definice chrámu, představuje nám obraz všehomíra: kosmos jest místem, kde se rozvíjí umění kr.·. Ale pro člověka a pro dílo lidské musí býti nekonečnost kosmu uvedena do rozměrů a podoby pochopitelnější a pro člověka dosažitelnější. Nekonečnost tedy zůstává symbolická, a práce zedn.·. se koná konkrétně v prostoru omezeném, limitovaném. Tato limitace není však náhodná, ani libovolná, nýbrž jest provedena podle zcela určitých a přesných zásad.

Podstatným rysem každé limitace je zmenšení do rozměrů prakticky upotřebitelných. Zmenšování mechanické však zachovává podle možnosti tvar i podobu a všecky základní rysy předmětu napodobovaného, rozumí se, tvar a podobu, jak je člověk vidí. Tak na př. praehistorické obyvatelstvo v době kultury železné kladlo na určitých místech zpopelněné pozůstatky svých mrtvých do popelnic zhotovených v podobě miniaturních chýžek, na nichž nechyběly ani dvéře, závory, okna, hřeben střechy atd. Anebo jsou známy votivní dary přinášené za uzdravení anebo za zdar nějakého počínání: představují zmenšenou

podobu věci, které se týká přání pronášené.

Ale vedle zmenšování mechanického je i limitace jiná, při níž se nepostupuje jen vnějšně, nýbrž umělým způsobem, plynoucím z hlubokého myšlení. Sem patří na prvním místě obrazné vyjádření kosmu a okrsku světského, tedy prostorů, které se člověku jeví jako polokoule nebo plocha kruhová. Vyjadřovány však jsou plochou obdélnou nebo hranolem.

Tento způsob limitace je velice starý, ale jeho historický původ není dosti jasný.

Není náhodou, že svatyně egyptské, babylonské, foinické, řecké, mají půdorys obdélný. Nezáleží tu na otázce, zda typ chrámové stavby byl odvozen z příbytku, poněvadž není hlavní věcí stavba, nýbrž půdorys.

Zřizování staveb bohoslužebných je samozřejmým průvodním zjevem pokročilejšího vývojového stupně náboženského kultu, ale chrámy (temenos, templum) byly už před stavbami chrámovými.

Vývoj nešel ovšem všude stejně, a dějiny poskytují dostatečného poučení o tom, kdy a jak se templum-locus effatus (místo zasvěcené) proměňovalo v templum-aedes (stavbu chrámovou). Jerusalémský chrám, mající v zedn.·. symbolice tolik význam, byl u Israelitů první chrámovou stavbou, před ním byla jenom posvátná místa.

Pojem limitace prostoru je tedy mnohem starší, než budování chrámu. Historický vývoj ukazuje, že k limitaci kosmu a světa podobou čtyřhrannou došlo lidstvo celého bílého plemene. Avšak jen u bílého plemene jedné větve známe poněkud podrobněji limitační praktiky: u Italů, to jest u těch Indoevropanů, kteří někdy koncem II. tisíciletí před Kr. začali pronikati k severu na poloostrov apeninský. Není pochybností o tom, že Etruskové, lid pravděpodobně patřící k středomořskému plemeni, naučili se limitaci teprve po svém příchodu do Italie. Pěstovali ji však tak vydatně, že některé části Italiků, jež se dostaly poněkud později ke klidnějšímu a kulturnímu žití příznivějšímu způsobu života, učilv se limitaci od Etrusků zpětně.

U Italiků byla limitace velice rozšířena a vybudována v soustavnou nauku, která se udržovala při životě po celou dobu historickou až do zániku a rozplynutí jednotlivých kmenů italských. Ale odchodem těchto kmenů s jeviště světových dějin se nezastavily důsledky nauk limitačních, nýbrž udržovaly se i nadále pokračujíce v ustálených typech příbytků, chrámů, veřejných budov, měst atd., jako životná součást lidské civilisace.

Už při těchto limitacích je možno pozorovati její základní rysy: čtyřhrannost a dokonalé uzavření — Praehistorické osady obyvatelstva terramarního, města v době historické uměle zakládaná, římské vojenské tábory, jež byly jakýmisi pohyblivými hromadnými příbytky, to vše se budovalo podle hromadného a stejného typu. A když pak při šíření římského imperia zakládány stálé vojenské tábory, proměnily se časem v města, jejichž základní půdorys odpovídal přesně táboru — limitovanému prostoru čtyřhrannému. —

Limitace byla pro lidská osídlení nezbytná, a proto je viděti, že i tam, kde přirozené poměry, útvar půdy nebo existence několika osad novým zakládáním slučovaných v jedno, nedovolovaly přesně dodržeti pravidelnou podobu čtyřhrannou (na př. v Římě), dodržena aspoň limitace tvaru nepravidelného, ale stejně účinná. Všude, kde se ukazuje limitace nepravidelného tvaru, možno s naprostou jistotou zjistiti její důvody spočívající v příčinách uvedených.

Limitovaná plocha byla uzavřena hmotně i metafysicky. Obojí spolu souviselo. Starý rituál (viz VARRO, de lingua latina V 143) předpisoval, aby hranice příštího města byly vyznačeny vyoráním brázdy, při čemž pluh mělo táhnouti spřežení býka a krávy. I tato dvojnost pohlavní, i ustanovení, aby kráva byla zapřažena směrem dovnitř vymezované plochy, jsou symbolicky významné! Země vyhozená pluhem na vnitřní stranu byla symbolem hradby, brázda pak symbolem příkopu. Vyhozená země ani příkop nesměly býti ani překročeny, ani násilím přerušeny nebo překonány: byla by se tím ztratila magická působnost uzavřeného prostoru. Ohlas toho je v báji o Romulovi a Removi, kde Remus, „přeskočiv" hradbu zbudovanou bratrem, pyká za to smrtí z ruky bratrovy, aniž jest jeho smrt Romulovi kladena za vinu.

Přístup řádný do limitovaného prostoru opatřen tím, že na určitém místě uprostřed strany byl pluh nadzvižen a po několika krocích spuštěn. Tak vznikla brána. Později u měst a u vojenských táborů

(kde limitace prováděny způsobem poněkud zjednodušeným), zřizovány, hledíc k nutnosti a potřebě — brány tři, každá na jiné straně limitovaného prostoru. Zjednodušený rituál limitační spočíval v tom, že se stanovila základní síť v podobě kříže, a vedením rovnoběžek k ramenům sítě limitována potřebná plocha.

Hmotná stránka delimitace se projevila v konečné podobě hradbou a příkopem. Vvsloveně praktický ráz těchto zařízení vedl časem k tomu, že se u některých měst hradby neshodovaly přesně s posvátnou hranicí města, poněvadž musely buď se přizpůsobiti terrainu, anebo byly zřizovány v době, kdy se město bylo už rozrostlo za posvátnou hranici, ale přece bylo nutno i nové části chrániti hradbou.

Sakrální hranice plochy limitované zůstávala vždy v pevné platnosti; uvnitř jí nesměly býti hroby, směli býti ctěni jen bohové domácí nebo takoví, jimž se dostalo officiálního uznání, s nepřítelem a cizincem se smělo jednati jen mimo toto posvátné území.

Limitováno však bylo nejen pro stavbu celé osady nebo tábora, nýbrž i tam, kde se mělo získati místo pro zvláštní úkony, a to nikoliv jen bohoslužebné. Templum, chrám, nebylo u Italů jen místo určené pro obřady kultovní, nýbrž vůbec místo slavnostní, určené i takové práci, která měla býti chráněna od profanního ruchu a života. Velmi dlouho zachováno tu pravidlo čtyřhranného prostoru s jedním vchodem, a to i tenkrát, když volná limitovaná prostora byla nahrazována budovou. Teprve velmi pozdě, když se již živé vědomí pojmu templum a budova řešena jen se stanoviska architektonického, začala zavládati pestrost tvarů.

Přísná limitace však zůstala tam, kde nebyla rušena fysickou nutností, to jest při limitacích auspikálních. Auspicia byla svou podstatou navázáním přímého styku mezi člověkem a nadpřirozenou bytostí ovládající svět a lidstvo. Její vůle měla býti zjištěna tím, že se pozorovalo, objeví-li se nějaké znamení na obloze. Za tím účelem ten, kdo konal auspicia, musil si limitovati nejen oblohu (templum maius, větší chrám), aby se mu na vymezené ploše zjevila znamení žádaná, nýbrž i místo, odkud pozoroval (templum minus, menší chrám). Obojí templum bylo přísně čtyřhranné. Templum maius bylo limitováno takto: pozorující obrácen k východu určil si na obzoru nějaký orientační bod, na př. strom, a lituen (holí nahoře zahnutou) vedl k němu čáru od svého nadhlaví. Této čáře se říkalo c a r d o. Tím se mu templum maius čili caeleste rozdělilo na severní a jižní stranu. Čára kolmá ke cardo se zvala d e c u m a n u s a dělila templum caeleste na horní a dolní část. Rovnoběžkami vedenými po obou stranách této základní osy bylo templum maius uzavřeno. Templum minus, v němž byl pozorující, smělo míti jen jediný vchod.

Pravoúhlá síť cardo a decumanus byla osnovou, od níž se vycházelo. Jak svrchu uvedeno, od ní se také začínalo při zjednodušeném rituálu běžném při zakládání táborů. V městech a táborech tomuto cardo a decumanus odpovídaly směry hlavních ulic, a je to ještě dodnes patrno na mnohých městech, která vznikla z římských vojenských táborů. I v křesťanství se to zachovalo a sice při svěcení chrámu: jest předepsáno nasypati na podlahu chrámovou dva pruhy popela křížem přes sebe.

Jest litovati, že neznáme limitačních praktik jiných národů aspoň do té míry, jako u Italiků. Ale není snad příliš smělý předpoklad, že aspoň u bílého plemene nebylo tu valných rozdílů.

Chápeme-li snadno, co znamená uzavřenost limitovaného prostoru, ztížený přístup a orientace podle světových stran, jest potřebí všimnouti si blíže otázky, proč limitovaný prostor znamenající zkratku všehomíra, byl právě čtyřhranný, ačkoliv je zřejmě patrno, že představa kruhovitosti a kulatosti se nabízela smyslovým vjemům i spekulaci. Podle dnešního stavu vědění lze říci sotva co jiného, než že čtyřhrannost limitovaného prostoru je právě znamením vědomého omezení. Kruh je nekonečná křivka, koule je nekonečná plocha. Ani jedno, ani druhé neodpovídá požadavkům omezení. Každé templum, v němž se scházeli povolaní a vyvolení k povznesení mysli a k mimořádné práci, od pradávných dob až k dnešním zedn.·. Dílnám, bylo malým obrazem světa, a kosmu uspořádaného a správně situovaného. Bylo vědomým vyjádřením představy, že je-li nekonečný vesmír, je konečný svět, člověk a lidské dílo.

Bylo projevem moudrého poznání, že může-li duch lidský zalétati ve svých přáních do prostorů neohraničených, přece jeho pozemské bytí a práce jsou omezeny. Nikoliv náhodně omezeny, ale způsobem

plným hluboké symboliky a dotýkajícím se metafysických hranic dvou krajností, z nichž se skládá svět a bytí: ducha a hmoty. Zařízení zedn.·. chrámu svou symbolikou tvarů, barev a světel nese na sobě mnoho vrstev vývoje, ale podstata těchto zařízení přimyká se k samým základům toho, čím si kdy člověk vytvořil pojem c h r á m u.

(Kresba předložená Ř.·. a D.·. L.·. Josef Dobrovský v Or.·. Plzeň dne 2. února 1928 O.·. L.·.) V. G.

Význam činovnických odznaků.

Kresba br.·. znalce, v l.·. Národ.

Když se scházívali staří mistři, měli ve zvyku zastrčiti za svou zástěru některé náčiní, jehož právě užívali a jež chtěli míti stále po ruce, a má se za to, že z tohoto návyku vyvinuly se odznaky pro jednotlivé činovníky v L. Symboly, jež byly voleny k znázornění funkce jednotlivých hodnostářů nejsou náhodné, nýbrž rostly z rit. a zapadají architektonicky do zed. výstavby našich obřadů.

Po prvé vyskytují se před dvěma sty léty a sice nejprve ve V. L. a později přenášejí se do Ll a rozšiřují se vedle označení hodnosti M. L. a D. D. postupně i na všechny ostatní funkcionáře. Prvý záznam o odznaku M. a obou D. D. jest z roku 1727, kde předepsána byla bílá stuha pro jejich klenoty a ta potom změněna v r. 1731 na blankytně modrou.

V Anglii jsou odznaky funkcionářů V. L. zlaté neb pozlacené, v Ll. jen stříbrné anebo postříbřené s výjimkou dvou loží nejstarších, jež se do dnešního dne zachovaly (Antiquity Čís. 2. a L. Čís. 8.). Naše Všeobecné stanovy v Odst. 135. předpisují odznaky pozlacené anebo zlaté, ale neurčují, jak se rozlišují odznaky velkých Činovníků. V Anglii jsou v podstatě voleny stejné symbolické znaky pro činovníky v Ll. a ve V. L., až na Vel. Mistra, jemuž přísluší jakožto odznak zed. náčiní nejdokonalejší, t. j. Kružítko rozpnuté na 45° nad měřítkem a v kružítku mezi jeho rozpnutými stranami jest destička a ní vyryt trojúhelník Trojice s okem Všeidoucím, a trojúhelník ten jest vkreslen v záři sluneční. Rysovadlo zůstává však důsledně symbolem nejvyššího M., který zatkne jeden bodec jeho do bodu středu a opisuje kruh kolem celého bratrstva, v němž nás sdružuje. Jinak není rozdílu v odznacích Vel. Čin., až na to, že jejich symboly jsou umístěny v kruh, do něhož jest po jedné straně narýsován stilisovaný klas, sotva rozeznatelný — starý symbol uchování, s nímž se častěji v zed. setkáváme — a větvička akaciová.

Úkoly činovníků jsou sice v angl. ložích poněkud odlišné od našich funkcionářů, ale analogii lze přesně zachovati a lze také starý škotský obřad zcela dobře rozděliti mezi činovníky našemi posledními stanovami předepsané a lze docela některé naše odchylky oproti staré tradici i schvalovati, poněvadž lépe vyhovují rozdělení práce. Jen snad naše rozlišování na činovníky první, druhé a třetí třídy není zcela v duchu bratrské tradici škotské, ale v tom směru jest oprava snadno možná, a skoro žádoucí již proto, že funkcí postupně přibývalo a že některé z nich, jež vlastně byly později k vyřizování nutné administrativy zaváděny, jsou teprve pozdější.

L. tvoří tři: Ct. M. a dva Dd., již v našich stanovách jsou označováni jako hodnostáři, a podle starého způsobu sedm funkcionářů ji ustavuje, stejně jako sedm hvězd jest starým symbolem hvězdné oblohy. Mezi těchto sedm tradičních činovníků náleží dva diakoni, jež znala ještě naše první konstituce, kteří jsou vlastně v počátcích zed. práce poslíčky mezi Ct. M. a 1. D., tedy mezi východem a západem, a potom dveřník stojící při vchodu a strážce střežící vchod zevně. V našem řádu nahraženi jsou diakoni, jichž funkci zastávali nejmladší učenníci, Znalcem a Obřadníkem. Znalci svěřen úkol ponaučování, který jinak jest vyhražen Ct. M., a na Obřadníka přenešeny zároveň povinnosti Ceremoniáře, kterým byl postupem doby ve škot. ložích zvláštní Činovník. Když agenda loží vzrůstala, stal se velmi důležitou osobností v L. tajemník, pokladník a řečník, a vedle nich rozděleny drobné úkoly mezi archiváře, knihovníka, strážce pečeti, almužníka, a pořadatele, kteří zejména při tabulích mají na pilno. Mezi funkcionáři nezaniká ve škot. ložích nikdy osoba Býv. M. L., který má i účast v obřadech a který má tedy i svůj osobitý odznak.

Odznak volený pro prvé tři hlavní činovníky kotví v nejstarší zed. tradici a jsou jím tři přenosné čili pohyblivé skvosty; snad slovo přenosné jest vhodnější, poněvadž správně vystihuje, že skvosty ty se přenášejí na nově nastupující v úřad. Pohyblivými skvosty rozumí se měřící nářadí, tedy nářadí dokonalejší než pouhé pracovní náčiní učně: olovnice, krokvice a úhelnice, v nichž prostě se zračí základy zed. Nářadí, nad jehož významem tak často se zahloubali staří mistři, mění se v skvosty, jež zdobí od dávných věků tři hlavní hodnostáře v L.

Olovnice patří 2. D., krokvice 1. D. a úhenice M. L.

Olovnice, jež jest podle nejstarší tradice jaksi obměnou Jakubova žebříku, který značí podobně jako egyptské stupňovité pyramidy, vzestup k vyšším oblastem, a naznačuje tedy podobně pouhá kolmice odměřená podle olovnice: spojení země, po které máme pevně kráčeti vzpřímeně s nebojácnou tváří, s výšinami nadpozemskými. Kolmice potom znamená zářivý paprsek přímo dopadající. Olovnice, jež se nemůže nijak uchýliti stává se výrazem neodchylné spravedlnosti, přímé a poctivé mysli, a znázorněna jest v odznaku 2. D. ne pouhou šňůrou zatíženou olovněným závažíčkem, ale po starém způsobu jako šňůra zavěšená na prkénku, jejíž závažíčko zapadá do důlku a vychýlí-li se z tohoto zářezu, napovídá ihned, že svislice nebyla správně spuštěna. Někdy jest olovnice ta zavěšena na tuskánský sloupek, jako by jeho rovné zapuštění odměřovala, a symbolicky doplňuje význam sloupku znamenajícího někdy pevnou páteř. Takový velmi krásný odznak s tuskánským sloupkem má br. L. D., jehož původcem jest br. M. a kterýž velmi pěkně doplňuje velkou kolekci odznaků této naší br. L., na nichž se uplatňuje jako stylisace větvička lípová s ratolestí akaciovou.

Když se v amer. ložích odevzdává 2. D. tento jeho odznak, odpovídá na dotaz: „Proč se vyznačuješ olovnicí?" „Ježto jest olovnice symbolem přímosti, naznačuje nestrannost opatření, jež musím společně s Ct. M. a br. 1. D. zachovávati, aby byla L. řádně ovládána. Olovnice se dotýká i oné části mých povinností, jež souvisí s dovolováním vstupu návštěvníkům, a nabádá mne, abych nedovolil vstupu do našeho shromáždění osobám nepovolaným a nezavdal snad příčiny k tomu, aby bb. slib svůj porušili."

Br. 1. D. střeží rovnost mezi bb., kterou odměřuje krokvicí starého tvaru, nikoliv nám známou v podobě trojúhelníku, ale krokvicí přibližující se znamení řeckého kříže Tau, zvaného křížem vášní. Kříž ten jest velmi starým znakem a v zed. častěji se s ním setkáváme. Poněvadž jest zároveň symbolem tvůrčí síly, vyskytuje se v angl. ložích i na zástěře Ct. M. Krokvice má nás vždycky upamatovati, že všichni stojíme v jedné rovině, abychom sdíleli stejný osud jako bratří. Ve tvaru této staré krokvice budeme utvářeti svůj řádný postoj, z něhož budeme sdělovati naše společná tajemství, a v tom postoji budeme vzpomínati na staré zed. úsloví: „Zedbratr králi, synovec princi a druh sedláku!" Tohoto bratrství, jež spojuje nás i se sokolstvem, nebude nikdy mezi námi dosti.

Podobně jako 2. D., dává se i 1. D. v amer. ll. při odevzdávání otázka: „jaký jest význam jeho odznaku a on odpovídá: „Ježto krokvice jest symbolem rovnosti, rovná musí býti všechna opatření, jež učiním společně s Ct. M., aby byl řád v L. zachováván."

Konečně jsme před znamením Ct. M., v němž se kolmice protíná s rovinou, tvoříc tak úhelnici, jeden ze symbolů přímo posvátných, patřících i mezi velká světla, mezi nimiž zastupuje svým významem člověka pozemského, náležejíc tak celému řádu. Její význam jest stále stejný: odměřování přímosti a pravoúhlosti našich skutků. V tomto smyslu vyskytuje se již ve starém Egyptě, na stolcích spravedlivých soudců, kteří mají zvážiti srdce lidské pérkem. Br. Danko nalezl obrázky z mexických kultů, kde pravděpodobně mytický král Quattzekoatl, zápasící s obludou, má na krku zavěšenou úhelnici a staví se do jednoho z našich znamení. Tedy nejen v zed., ale všeobec. stává se úhelnice symbolem bezúhonosti. Podle ní upravují se rohy na stavbě a napomáhá nám, abychom dali správnou tvářnost hrubé hmotě, a nabádá nás tedy stále, abychom zdokonalovali svůj život, a tak se stala vysokým symbolem svěřeným rukám Ct. M.

Proto také Ct. M. přijímající tento odznak, odpovídá, proč ho zdobí úhelnice: „Pomocí úhelnice dostává hrubá hmota náležitý tvar a tak stejně Ct. M. urovnává nesrovnalosti, kdyby se snad nešťastnou ná-

hodou na stavbě v L. vyskytly a úhelnice mu umožňuje, aby dohlédl, zda stavba pokračuje v pořádku."

Nelze ani opakovati, kolik zed. úvah shrnulo se nad těmito symboly, jež jinak náleží vyššímu stupni.

Nová škola badatelů hledá další souvislosti mezi zed. a starými kulty a podává některé poznatky spojující i naše odznaky s předními našimi hodnostáři a proto chci novějších názorech těchto zed. něco pověděti, ač nutno napřed připomenouti, že jsou jejich úvahy po většině jen osobní, tedy ještě ne docela přijímané, třeba jinak byly velice zajímavé. Zed. vycházelo ze školy, která přispěla k založení V. L. v A., jež však zahalila mnohé v mystiku. Bylo tedy třeba pokračování ve škole autentické, jež odvažovala a třídila co křisitelé zed. snesli ve svém zápalu a hledala pro každý detail doklad přísně historický. Přicházejí však v poslední době směry nové, které se ujímají práce vědecké, aniž by však postupovaly jen historicky. Srovnává se, jak lidstvo projevovalo a dosud projevuje i v primitivní civilisaci v různých kultech, především náboženských a hledá se souvislost symboliky a legend se zed. Tím se má dokázati, že v zed. není nic nahodilého, nýbrž že mnohá drobnost, která se nám zdá na prvý pohled nesrozumitelnou, má svou hloubku a promlouvala třeba před mnoha tisíci léty, stejně srozumitelnou řečí, známou jen zasvěcencům, k lidstvu dávno vymřelému. Pracují společně antropologové, teologové pěstující srovnání nauk náboženských, egyptologové, historikové, cestovatelé, kteří především se obracejí k podrobnostem našeho rituálu i ceremonielu.

Jedním z nejplodnějších z této školy jest J. S. M. Ward, který jest nadán velkou obrazotvorností, a dovede nás přenášeti do dob dávno zapadlých i do končin pro nás nejodlehlejších, jež procestoval a jako antropolog probádal. Jednou z jeho nejzajímavějších teorií jsou analogie mezi zed. a kulty náboženskými, kterou nemálo přispívá k objasnění deismu v zed. a k správnému poznání jeho skutečné povahy. Mluví-li o našich prvých třech hodnostářích, zachází k hinduismu, k jeho pojetí Trojjsoucnosti Boží v trimurti, v níž Brahman jest svrchovanou mocí tvůrčí, Višnu tvárností božskou, jež život zachovává a ochraňuje, a Šiva zase podobou Boha zániku, ale zároveň i Strůjcem vzkříšení.

Ct. M. zastupuje v L. tvůrčí sílu, naznačenou trojím znamením Tau na jeho zástěře v ritu škotském, jest postaven na východě, kde slunce dává světlo novému dni, a dává světlo v prvním stupni nově zasvěcenému. On jest to, jenž při každém zasedání L. znovu vytvoří, vládne kladivem na znamení své moci a svrchovanosti, symbolisuje Ducha, jiskru světového řádu, který nás obklopuje a doplňuje tělo a duši.

1. D. zavírá L. jako Šiva končí čas, a stojí tedy tam, kde slunce zapadá, z menších světel stojí proti němu měsíc. Jeho síla znázorněná rovněž kladívkem mění život v zánik, on tedy propouští dělníky, postará se však, aby dostali náležitou odměnu. Šiva však zároveň zobrazuje vzkříšení a tak 1. D. symbolisuje duši lidskou. Znakem Šivy jsou dvě vodorovné čáry, tedy zase rovina, do které životy lidské zarovnává, a tedy podobně rovina odměřená krokvicí jest základnou 1. D., který ji svým odznakem stále odměřuje.

2. D. střeží slunce, když jest nejvýše, jest tedy strážcem života, uchovatelem, přinášejícím posílení mezi zrozením a zánikem a klene tak vlastně most mezi našimi stupni. On volá dělníky k občerstvení, posiluje je, stojí proti němu z menších světel slunce, a on sám stává se symbolem těla. V hinduistickém kultu znázorňují Višnu, ochránce života dvě svislice, tedy dva znaky zachování, totiž déšť či voda a klas vzrůstající, symbol opakovaný v našem stupni, který nám připomíná životní pouť. Tedy znamení Višnu blíží se svislicí odměřeně odznakem 2. D.: jeho olovnicí.

Bylo již naznačeno, že L. zachovává stále největší úctu k Býv. Ct. M. a že ho zve k účasti i v obřadu. Podle našeho předpisu má býti jeho odznakem úhelnice, ale jen zavěšená do knoflíkové dírky. Tím by se snad ubíralo na vážnosti tomuto odznaku a dostali bychom se do kolise se starým předpisem, že velká světla smějí býti v L. zastoupena jen jednou. Poněvadž jest úhelnice jedním z velkých světel, smi se v L. vlastně vyskytnouti krom úhelnice spojené s kružítkem jen na prsou Ct M. I při návštěvě cizích M. L. má se dbáti, aby tito si neponechávali svého pravidelného odznaku a proto úhelnice býv. Ct. M. se doplňuje rámečkem, v němž znázorněna jest věta Pytagorova, zvaná však v zed. 47. problémem Euklidovým, poněvadž prý Pytagoras poznal poučku o vypočítávání stran trojúhelníku v Egyptě z učení Eu-

klidova. Některé knihy zed. říkají, že vlastně výklad tohoto symbolu jest zapomenut. Stačí nám však přidržeti se prostého výkladu zed., že Pytagoras podnikal daleké a namáhavé cesty do Egypta i Syrie, kde se obeznámil s dědictvím Euklidovým a že od Foeničanů pochytil základy zed., takže mohl po svém návratu do Vel. Řecka v Crotoně založiti loži, z níž bylo přenešeno zed. poznání do Francie a Anglie. Tato báj nám má naznačiti, že Býv. Ct. M. prošel stejnou cestou a že poznal základy zednářské a že našel, co ostatní musí hledati. Ovšem, tato báj jest vzata ze starého manuskriptu, Leyand-Locke, který vykládá ve své knize Krause; manuskript ten však prohlášen byl za falsum. Přes to však se tato zkazka udržuje jako jedna ze starých památek. O Pytagorovi mluví ostatně i jiné dokumenty starých zed. pracovníků podobným způsobem, tak na příklad Cookův dokument v Britském museu, vypráví, že Pytagoras s Hermem našli tři sloupy, do nichž první muž, který uměl zpracovati kovy, vyryl svá tajemství. Stačí nám zajisté připomínka, že nám Býv. Ct. M. věnoval tolik péče a tolik se námi zabýval, že podařilo se mu na konec nalézti to, o čem i Pytagoras tak dlouho bádal.

Význam trojúhelníku, který se takto v odznaku Býv. Ct. M. vyměřuje, nechtěl bych dlouho rozebírati. Je symbolem Ducha, Dokonalosti, a otce i matky dítěte.

V hodnosti za těmito hodnostáři přichází na řadu Řečník, jímž bývá v angl. L. bývalý mistr, a to proto, že jeho úloha jest poněkud jiná, jak již svědčí z jeho oslovování v amer. ložích, kde se tituluje „Reverend Sir Chaplain", tolik jako „Ctihodný pane kaplane". Podle starých zvyků zastupuje tam Řečník osobu duchovní a veškeré vzpomínky V. A. V. V. M. pronáší on. Jeho odznakem jest otevřená kniha. Podle našich stanov jest to kniha nadepsaná „Stanovy řádu", podle angl. předpisů: Bible v trojúhelníku znamenajícím dokonalost a ozářená gloriolou ve formě dvanácticípé hvězdy značící zároveň zvěrokruh čili dvanáct bran, jimiž slunce prochází. Tato záře převzatá z izraelitského kultu, kde se označuje jako Šekinah, čili Oslava Hospodina, jest doplňkem trojúhelníku Dokonalosti či Ducha na znamení, že Řečník jest především strážcem duševních hodnot v L.

Další odznak jest odznak tajemníkův, dvě zkřížená péra převázaná stuhou. Dvě péra jsou výmluvným znakem toho, který obstarává četné písemnosti L., a stuha jest znakem vlídné pásky, jež pojí tajemníka k ostatním členům L.

Pokladníka zdobí klíč bohatě zdobený, klíč z kovu zapadajícího do zámku v podobě japonského znamení kříže. Klíč z kovu vyskytuje se v zed. málo. Podle našeho obřadu odevzdává se Ct. M. při nastoupení jeho úřadu klíč od L., ale způsob ten příliš připomíná hmotu a skutečné otvírání L. zámkem, ač ve skutečnosti Ct. M. L. pokaždé zvlášť vytvoří, a ačkoliv jinak L. otevírá jiný klíč. O tomto klíči povídají nám staré otázky ve formě katechismu, jež se přenesly do lekcí. Tam se táže Ct. M., „Jak dostane se zednář k tajemstvím řádu?" V odpovědích přichází se na klíč, který není z kovu a kterým jest „jazyk dobré pověsti". Tedy dobrá pověst otevírá nezasvěcenému přístup k bratrstvu.

Styk mezi Ct. M. a Dd. zprostředkují v angl. obřadu dva diakoni, které jsme ještě zachovávali v první naší konstituci a později je zaměnili za Znalce a Obřadníka. V angl. L. vystupuje vedle diakonů Obř., který však nemá přímé účasti v rituálu, za to však v ceremonielu jest osobou hlavní zejména při tabulích. Podle našeho rozvrhu slučujeme tedy osobu našeho diakona s osobou angl. ceremoniáře a dáváme našemu Obř. jejich obojí úkol. Na znamení svého úřadu má Obřadník v ruce pořadatelskou hůl, jež má podle našich předpisů míti barvu ohně; pode angl. má býti bílá a zakončena ozdobou, shodující se s odznakem Obřadníkovým. Proto jsou v odznaku Obř. dvě hole v podobě X přes sebe položené a svázané jemnou stuhou. Stuha ta jest pojítkem nejjemnějším a má naznačiti podobně jako jest tomu v odznaku tajemníkově, že Obř. získává svou vážnost v L. ne nějakou přísností neb strohostí, ale vlídností, která mu vynutí u všech neomeznou úctu. Jeho úkoly jsou četné, vždyť musí dbáti, aby vše bylo před obřady řádně připraveno, musí na př. starati se i o odznaky, aby byly vždy na křeslech činovníků připraveny před prací, on stanoví pořad při tabuli, přípitky sestaví i odpovědi k nim, stará se, aby hosté našli své řádné místo. Jakmile přikročíme k vytvoření přesného ceremonielu, vedle rituálu, stane se i u nás funkce Obř. velice důležitou.

Náš znalec vychází z Diakona anglického, ale dostává dosti široký úkol, aby se

staral o zed. ponaučování v L. Znalec s Obřadníkem ujímají se nově zasvěcených. To jest vlastně jádrem jejich funkcí, že mu ukazují prvé kroky do zed., a dalším jejich úkolem jest, že jsou posly mezi Ct. M. a Dd., kteří nesmějí svých míst opouštěti. Byli těmito posly v dávných časech, kdy byla sezení ve volné přírodě, anebo později, kdy podle některých líčení zasedaly tři L. 1. učňovská, tovaryšská a mistrovská vedle sebe a kdy vzdálenost mezi Ct. M. a oběma dozorci byla značná. Jsou poslíčky mezi východem a západem, tedy mezi dvěma světovými stranami, přinášejíce z východu poučení a proto bývala jejich starým odznakem hůl Hermova — Caduceus. Hůl Hermova shodovala se dobře s jejich úřadem i proto, že doprovázeli kandidáta na jeho cestách ve třech stupních a tak jejich symbol vracel se k Hermovi, který byl průvodcem duší k břehům záhrobí. Hermova hůl zaměněna byla po sloučení obou velkých loží v Anglii v holubici. Holubice vyjadřuje nejlépe úkol posla mezi světovými stranami, přináší mír, neboť v odznaku znalcově jest znázorněna holubice s ratolestí olivovou, zůstává vždy symbolem čistoty jako kontrast proti havranu, ptáku zhouby a děsu. Znalec má v angl. L. hůl bílou, zdobenou holubicí stejnou, jakou má ve svém odznaku, místo hole Hermovy, zrušené, když se vymycovaly prvky, jež by snad mohly nějak výslovněji narážeti na kulty pohanské.

Měl by tedy míti i náš znalec hůl, kterou má zkřížiti s obřadníkem nad nově zasvěcovaným, když skládá slib a vytvořiti tak s knihou trojúhelník, do něhož vstupuje nově zasvěcovaný jako do brány dokonalosti, maje před sebou zkřížené nářadí v symbolu novozrození. Oba tito činovníci mají zkřížiti své hole při vchodu, když vstupují zvlášť významní hosté, a utvoří tak bránu. Když projde na konec host nejváženější, spustí znalec i obřadník své hole a doprovodí hosta na čestné místo na východě a je-li jedním z hostí vyžadujících zvláštní pocty, podle zed, ceremonielu, zavedou ho k Ct. M., a ten odevzdá mu své kladívko, které host vrací po krátkém proslovu. Hůl obou jest tedy holí pořadatelskou, její význam není nikdy takový, aby se vykládala jako hůl trestající anebo hůl dobrého pastýře.

Naše stanovy předpisují pro obřadníka — „dva pruhy v kříži sv. Ondřeje" — což asi vzniklo nedorozuměním. V prvé naší konstituci se jmenovala obřadnická hůl prutem a snad jakousi přepisovací chybou místo dvojitého prutu vznikl „dvojitý pruh" a kříž sv. Ondřeje přichází jen tak dalece k platnosti, že oba tyto pruty, správněji hole, jsou zkříženy ve formě X, tedy ve formě, jakou má kříž Ondřejův. Není snad záhodno mluviti vůbec o kříži, který se nijak v prvních třech stupních nevyskytuje. Jen jedenkráte a to velice skrytě lze souditi na kříž utrpení, když podle škotského rituálu dveřník, přijímající hledajícího, u vchodu nasadí mu dýku, v které se kdysi spatřovala forma latinského kříže. Ale tento postřeh jest mlhavý a dosti nezřetelný a lze tedy tvrditi, že se kříž v nižších stupních nijak nepřipomíná, což jest i dosti příznačné pro povahu deismu tak, jak se v těchto stupních projevuje. Veškeré odznaky jsou vytvořeny z náčiní zed. neb z předmětů, jež úzce souvisejí s vykonávanou funkcí, a jistě že tedy na kříž nebylo nikdy v ozdobě obřadníkově myšleno. Tím méně ještě na kříž škotského patrona sv. Ondřeje, jehož legenda se odhaluje teprve ve stupni 29. rytířů Sv. Ondřeje, vedoucím k důležitému stupni Vyvolených rytířů Kadoš, a tam teprve stává se tento kříž odznakem

Je zjevno, že tento předpis působil potíže i našim ostatním bratr. ložím a tak Dílo dalo svému obřadníku do odznaku dva zkřížené meče a mezi ně vloženou hůl obřadnickou.

Pro znalce předpisují naše stanovy jako odznak meč a snad i v tomto případě běží o přehlédnutí, poněvadž představa znalce jest jen neprávem spojována s ohnivým mečem, který mu byl v dalších ložích dán do rukou. Jeho poslání jest zjevně jiné, má býti strážcem a vykladačem tradice a poradcem ve věcech rituálu a ceremonielu. Postava našeho znalce v našem rit. byla zaměněna s Tylerem, který jest strážcem vchodu do L. a který připravuje hledající a tak meč, který třímá strážce či vnější dveřník stále v ruce, ocitl v odznaku předpisovaném našemi stanovami pro znalce.

Mezi světem vnějším a L. zprostředkují styk dva ochránci, dveřník a strážce a oba jsou ochotni zakročiti s taseným mečem, kdyby bylo na L. z vnějšího světa zaútočeno. Dnes jest tato výstraha obraznou, ale kdysi byl meč v ruce nutností a dodnes jej tedy třímá strážce. Tím naznačuje, že ukrývá či kryje L. a připomíná Bb, že se

zavázali slib dodržeti, zachovávati tajemství, a že je čeká trest, kdyby slib porušili. Meč strážce byl uctíván a byl dáván do rukou zpravidla schudlým bratřím, o něž se L. starala. Jako opatrovatel strážcova meče zemřel i první Velmistr angl. Velké L. Anthony Sayer. Meč tedy zůstal v angl. ložích odznakem strážce a bylo by ku prospěchu, kdybychom i my ve svých předpisech meč vyhradili jen strážci.

Dveřník střeží vstup do L. uvnitř při vchodu a naznačuje, že každému nezasvěcenému vstup překazí. Proto jsou odznakem jeho v angl. L. L. dva meče tvořící střechu, na znamení, že pod ostřím meče nutno projíti tomu, kdo si vyžádal vstup do L. Dveřník i jinak obrací ostří proti vstupujícímu, když v L. prvního stupně hledající překročuje práh a když mu nasadí dýku na srdce. Zdá se tedy, že meče v odznaku dveřníka byly dobře voleny. Odznak ten však odchyluje se po hříchu od našich předpisů, které přiznávají dveřníku za odznak tři klíče, snad na znamení, že třemi klíči a třemi zámky se L. před ostatním světem uzavírá. Klíč, jak bylo již naznačeno, otevírající L. jest však podle starých tradic jen obrazný, jest to dobrá pověst čili rčení — jazyk dobré pověsti — jež jaksi nahražuje vstupní heslo do prvého stupně. Klíč ten není však znázorňován z kovu a stává se symbolem až ve stupni vyšším. Bylo by tedy dobře uvažovati, zda by se náš odznak dveřníka neměl přizpůsobiti odznaku užívanému v angl. ložích.

Odznaky ostatních funkcionářů nejsou již tak významné — jsou to — mošna almužníkova, lyra varhaníka, roh hojnosti v kružítku pořadatelů a podle našich předpisů dva sloupky pro archiváře a kniha zavřená pro knihovníka.

R. K.

Sonet republice.

My čekali jsme dlouhých třista let,
let třista domovem nám bylo hoře. —
Však súčtovali jsme a přišla zoře,
by pouta rozbila, jež tyran zhnět!

Ó, republiko! — Z krutých války běd,
jež kolem bouří, vzkypěla jak moře,
Tvůj koráb hrdý, lstivé vlny oře,
zřím, vítězně se v krásný pouští let!

Ó, otčino má — s vlajkou rudobílou,
ty klidna buď jen, před zlobných vln silou,
my všichni pevnou hráz Ti stavět chcem!

Meč proto tisknu do levice
a v pravici mé zednářská je lžíce:
vlast miluje já s láskou vstříc jdu všem!

Josef Vrba.

Svaz „Jan Hus" Slovanských Svobodných Zednářů.

(Deska, kreslená 5. X. 1928 v loži Národ za přítomnosti nejvyššího komandéra Jižní obedience Spojených Států Am. J. H. Cawlese, jemuž dán anglický text k disposici.)

V září 1926 sešli se v Bělehradě zástupci zednářských velmocí z 15ti států, aby se tu prohlásili veřejně pro světový mír, pro smír národů a pro dorozumění od národa k národu, od člověka k člověku. Mezi těmito zástupci byli i delegáti československého zednářství, významní, ba nejvýznamnější jeho členové, z nichž promluvil svým básnicky vzletným způsobem na sjezdu umělec, hýřící barvami, slovy i myšlenkami, A. M. a představitel-strážce zednářských zvyklostí Lad. T. A než se tito vynikající zástupci zednářských velmocí rozešli, shodli se slovanští zednáři na tom, že by se měl založiti Svaz slovanských zednářů. Muchova filosoficko-ethická these i vise, že Slované mají býti rovnoprávným činitelem mezi ostatními národy — myšlenku tu vyslovil v letech 40tých 19. stol. v prorockém nadšení nejednou Karel Slavoj Amerling, nedoceněný dosud učitel svého lidu a ušlechtilý blouznivec — vedla k této myšlence, jež zdála se býti mnohým bratřím i v Bělehradě pouhou fantastickou vidinou. A v Praze zavznělo ještě silněji: Nejde to! Nejsme doma hotovi, nemáme na to času! Nevím, kam akce tato dnes dospěla, ale je mi jasno, že nutno v tomto směru stále dále a neúnavně pracovati, aby se neřeklo o bělehradské schůzi: sešli se, aby se rozešli...

Chci tu ukázati, že myšlenka Svazu slo-

vanských zednářů je stará, že byla vyslovena poprvé r. 1889 v Chicagu a posledně v státu Indiana r. 1914. V Chicagu nevedla k cíli, ve státě Indiana se stala skutkem. A byla to myšlenka důstojné oslavy 500leté památky mučednické smrti M. Jana Husi, která vyvolala tento Svaz, který měl slučovati všechny slovanské zednáře celé zeměkoule. Prvním pak činem nového útvaru bylo rozhodnutí, obrátiti se dopisem na prof. dr. T. G. Masaryka, aby k oslavě 500leté památky upálení M. Jana Husa napsal české dějiny s přílohou životopisu českého mučedníka. Chtěli se jimi pochlubiti na Mezinárodní výstavě v San Francisku r. 1915. Původcem Svazu byl obchodník pozemky Maxmilian Kirchman ve městě Gary ve státu Indiana, první tajemník Svazu. Týž uvědomil presidenta Spojených Států Woodrowa Wilsona 29. července 1914 o Svazu Slovanských Svobodných Zednářů a bratr Thomas R. Marshall, místopresident Spojených Států a bratr William H. Taft, bývalý president Spojených Států, uvítali utvoření Svazu, a br. Marshall projevil dokonce přání, aby se setkal na Panamské výstavě se zástupci Svazu. Tak šířili čeští zednáři krátce před vypuknutím války i za ní sympatie k M. Janu Husovi a tím i sympatie k českému národu, organisujíce roztroušený český živel jakoby pro příští události.

Svaz vydal 6. července 1914 pod názvem: „S o u k r o m é č. 1." česko-anglické vysvětlení svého vzniku, svých cílů a svého jednání a anglickou informaci pod názvem: John Hus League of Slav Freemasons, incorporated in the State of Indiana 1914. Myslím, že málokterý československý zednář tyto dva letáčky ve velké 8° zná, a považuji proto za vhodné, uvésti je ve známost všech bratří, kteří tento časopis čtou.

Leták „Soukromé č. 1.", zdobený tradiční hlavou Mistra Jana Husa, má karakteristické heslo: „Bratře, neříkej, toť nemožné: Slavně slaviti slávu Slávů slavných!" Za ním následují pojednávání o počátku svazovém, úvod, prvá památná schůze 6. července 1914, zápisky schůze ředitelstva z 29. července a odstaveček „válka", končící památnými slovy: „Třeba jim (naším bratřím v Čechách) našeho povzbuzení, slovem i skutkem, aby j s o u c e t a k t o p o s i l n ě n i, t í m s n á z e s e d o m o h l i, p o č e m ž s e t a k v r o u c n ě t o u ž í — N e o d v i s l o s t Č e c h i e!" Proto jest tato vzpomínka v 10tém výročí republiky i jubilejní, připomínající nám náladu československých zednářů amerických i s jejich přáním, abychom se domohli své neodvislosti a svobody. Přání, vyslovené v červenci r. 1914 . .

Počátek svazový zní: „Každý lidský výtvor má svůj počátek. Nebude tedy nezajímavo, seznati původ svazový. Uvádím ho zkráceně, prost úmyslu osobního se povznešení, tak, by budoucnost byla informována. Blíží se doba k oslavení 500leté památky upálení největšího mučedníka světového, — Mistra Jana Husi, již každý český zednář by se měl činně zúčastniti, ale naše rozptýlenost tvoří překážku. Třeba — S p o j e n í s i l!

Bylo to v den 28. února 1914, před mým vstoupením do nemocnice za oční operací, kdy jsem sepsal „Provolání ke všem českým Svobodným Zednářům na světě", a navštívil pak předního českého zednáře v Chicagu na poradu. Posila jeho spočívala v „ale kdyby". To mne nezaleklo. Zamířil jsem přímo do administrace „Svornosti", č. 541 západní 12té ulice (roh Clinton ulice) v Chicagu, s žádostí o uveřejnění rukopisu. Vyhověno. V nemocnici jsem měl dosti času sestaviti plán, který po vystoupení jsem uvedl v činnost. Na prvé prohlášení došly povzbuzující přihlášky z venkova, které zavdaly příčinu k dalším třem ohlášením. Neznaje členský domov bratrů, veřejnost se stala jediným způsobem se ho dopátrati. V následujícím uvádím prvé prohlášení, druhé tři k ušetření zde místa jsou zachována v protokolní knize.

„Svornost", 13. března 1914.

V y z v á n í v š e m č e s k ý m s v o b o d n ý m z e d n á ř ů m n a s v ě t ě.

Pozdrav!

Rok 1915 bude historicky památným pro národ český ve vlasti jeho i pro všechny věrné syny Máti Čechie mimo rodnou vlast usazené a v řadách Spolku Zednářského zastoupené.

Den 6. července 1915 upoutá pozornost všech milovníkův svobody ve světě, jelikož bude 500. výročím, kdy z návodu a zradou papežské stolice upálen byl nejmilejší syn národa českého, Mistr Jan Hus.

Významné a důstojné slavnosti se připravují k tomu slavnostnímu dnu ve vlasti rodné i v městě Kostnici.

Povinností naší jako synů českého národa jest, aby se oslavení velkého výročí dovršilo i na půdě americké způsobem důstojným, tak aby před světem projeveno

bylo, že my, čeští Svobodní Zednáři, se posud pevně držíme Husovy zásady: „Hledej pravdu, miluj pravdu a haj pravdu!"

Toho možno úspěšně docíliti jen ve spojení se k důstojné oslavě ve dnu 6. července 1915, v místě, ku kterému upřeny budou zraky celého národa, a to na panamské výstavě v San Francisku, Cal.

Dá se toho docíliti:

a) jadrnou přednáškou některým věhlasným americkým řečníkem v městě panamské výstavy k lidu americkému;

b) rozdáváním tiskopisů se stručným náčrtem historie, tužeb, atd. národa českého v řeči anglické;

c) rozšířením ve velkém množství životopisu, utrpení a zásad Husových v řeči anglické.

Bude to státi peníze, které my, čeští zednáři, mezi sebou sebereme a k účelu tomu věnujeme, když každý z nás určitě rozvrženým obnosem přispěje.

Kdo z vás, milí bratří, návrh tento schvalujete, učiňte tak přihlášením se k spolupráci — česky nebo anglicky — s udáním mně správně svého jména, čísla a sídla Lože, jména a adresy tajemníka Vaší Lože (nutné). Dle toho se sestaví adresář všech českých Zednářů zde.

Toto jest jediný způsob při stávajícím našem roztroušení se seznámiti a organisovati tak, abychom během doby šesti měsíců mohli již rázně na plánu pracovati, v kterémžto případě lví část činnosti připadne naším bratřím v Californii usazeným.

Tím se dá počátek k památné události a Vaše pokyny (české neb anglické), bratří, jsou žádány i vítány, a budou k vzájemnému posouzení předloženy.

Kdyby v bezprostředním mezidobí různé českoamerické spolky projevily ochotu a vůli sil svých a podpory obmýšlené slavnosti poskytnouti v spolupráci, podejme jim své ruce k zdárnému cíli, památeční 500leté oslavy našeho světového mučedníka — M i s t r a J a n a H u s i.

Tak psal Maxmilian Kirchman, člen lože Washington č. 253, F. et A. M. od r. 1876, Pittsburg, Pennsylvania, tajemník A. W. Nicholson, Wilkingsburg, Pennsylvania, bytem: P. O. Box 678, Gary, Indiana, U. S. A., prose české časopisy, které by s myšlenkou jeho souhlasily, o uveřejnění tohoto provolání.

Když se přihlašovali roztroušení čeští zednáři se svými adresami, uveřejnil Kirchman ještě dvě provolání v chicagské Svornosti a rozhodl se, rozšířiti svůj původní návrh na širším podkladě a přejíti od organisace americké k organisaci zednářstva slovanského na celém světě a buditi sympatie pro Svaz nejenom u nejvyšších představitelů státní moci ve Spojených státech, ale zaklepati i u Miljukova ve prospěch české myšlenky a českého zednářství.

Všimněme si nyní úvodu, napsaného opět Kirchmanem, abychom poznali zednářského zastánce slovanské myšlenky mezi zednářstvem. Nejde tu o útisk jiných národností, nýbrž o pevnější semknutí příslušníků slovanských národů, kterým byly do kolébky dány určité úkoly, jež mají vykonati. Hodina osudní udeřila . . .

„Vesmír," píše Kirchman, „jest bez počátku a nekonečný, ale společenské události, jsouce lidským výtvorem, mají původu i konce. Člověk jest bytostí společenskou v rodině předem, u veřejnosti při dorostu, odtud ta různost v organisacích. Čechové, jako národ vzdělaný, nejsou výjimkou.

Bratrstvo Zednářské jest nejstarší známou dobročinnou společností. Dějiny dokazují, že naši předkové ve vlasti bývali početně zastoupeni v tomto blahodárném tělese. Přítomně za příčinou vládních překážek, jsou vzácností na české půdě, lze však doufati, že se časem rozmnoží povzbuzením od těch, kteří cestováním jiné kraje seznali a se mimo vlast usadili. Nuže. „A ť n a n á s p a t ř í!" Buďme jim příkladem!

Po dlouhém oddalování založen jest zde „S v a z J a n H u s S l o v a n s k ý c h S v o b o d n ý c h Z e d n á ř ů". — Nebude nezajímavo zvěděti, že již před 25 léty byl učiněn pokus v Chicagu toho docíliti. Sešli se bratří — pisatel byl též přítomen — aby se — rozešli. Mluvilo se, ale slova, skutky nedoprovázená, jsou bezúčelná. Bylo jich „málo" a těch málo se vzdalo pátrání, aby jich bylo — více. Co má býti, stane se, a stalo se — s přičiněním, ač ne bez výčitek od těch, kteří dovedněji bourají než stavěti mohou.*) Zavzněla tlumená ozvěna jejich hlučného šepotu, že „veřejná výzva" ke skupení byla — nezednářským jednáním a odtud jejich —

*) Srv. lidové rčení ve středních Čechách: Zednáři jsou opak zedníků. Zedník staví, zednář bourá.

truc. Našlo se kdy něco ve tmě? Bylo třeba k tomu svítilny — veřejného tisku. „Světlo" objevilo nález bratrů po „Svazu" již léta toužících! Tušili výhodu možnosti ve svazovém spojení společně pracovati pro vzájemné dobro své i slovanské idee, čehož v roztroušenosti u cizonárodních loží se nedá docíliti v kýžená míře. Po světle následoval hlas, který zplodil slovo: „S p o j m e s e!" Další přání projeveno: „Utvořme zákonité těleso, členové se přihlásí; budeme hledati ve všech koncích!" H l e d a l i, n a š l i a z v í t ě z i l i!

Neškodí dobrou věc na odiv vystaviti, — slušně. Zednářství vždy bylo a dosud jest dobré, ale ty nejlepší zásady v knihách obsažené — na polici, jsou bezúčelné, neuvedou-li se obcováním v platnost. Zápasník, byť měl celou kýtu masa v lednici, nepojídá-li z ní, seslábne a — prohraje.

Opakuji: Zednářství je dobré, provádíme-li v životě jeho zásady, ale držíme-li se pouze litery, ducha neprovádějíce, podobáme se onomu zápasníku a seslábneme v účinnosti, byť byl počet „oznakovaných" sebe větší. Mnohý snad sobě potrpí na parádu, protože se domnívá býti něčím, čím jiný není. Bláhovost! Zapírá dobrou zásadu, jako Petr Krista před kohoutím kokrháním, podobaje se suché větvi na zdravém stromu.

Co jest zednářství? — Obrazný projev nábožné myšlenky; výzkumnou vědou, zakládající se na výtvarném umění, znázorněné na třech představách: obřadní, filosofické a dobročinné.

Obřadné, ono, varuje před stezkou nepravosti.

Filosofické, ono víru nevnucuje, ponechává volné myšlení, a

dobročinné, ono pečuje o vdovy a siroty.

Netrápí a nemučí protivníky. Od členů požaduje spořádané žití, péči o rodinu a lásku k vlasti. Dále nekráčí, neb: „Dosti má den na svém trápení." Bratří! Předkládají se vám hotové základy k budově dle dalšího přání vámi vytvořené. Byla to neúmorná práce v tom „sklepení" pro jedince, celku sloužícího, konaná s malým povzbuzením a s menší podporou: — hmotnou i duševní. Vodítkem bylo: „Ni zisk, ni slávu v konání dobra!" Láska k zásadě byla matkou, míšená lžící trpělivosti; hrany hlazené kladivem vytrvalosti; úprava úhelnicí naděje; váha duchem svornosti, a vše dle plánu kružidlem důvěry na trojnožce vyrýsované! Při úmoru pobídkou bylo heslo: „Pracuj, neříkej, toť nemožné! Mistr vykonal práci; bude kdy volán „z práce k občerstvení"?

Prvá památná schůze Svazu Jan Hus, Svob. Zednářů konala se v Gary ve státě Indiana 6. července 1914, státní uznání bylo uděleno 17. července t. r. (John Hus League of Slav Freemasons — Svaz Jan Hus Slovanských Svobodných Zednářů). 28. července došel pak přípis vicepresidenta Marshalla a 31. července bývalého presidenta Tafta. O tom příště.

Jos. Volf.

Ze života anglických loží.

D v a z a j i m a v é č l á n k y z d u b n o v é h o a k v ě t n o v é h o č í s l a l o n d ý n s k é h o č a s o p i s u „T h e M a s o n i c R e c o r d".

Lože „Quatuor Coronati".

Jméno Lože, která přijala tento titul, jest mnohým záhadou a obtíží a nebude tudíž nemístno sděliti několik poznámek o tomto předmětu.

Quatuor Coronati značí 4 korunovaní a jsou tím míněni 4 bratří, kteří ve středověku byli považováni za svaté patrony stavebního bratrství. Jejich svátek připadá v římsko-katolickém kalendáři na 8. listopadu; avšak v tento den oslavováno bylo 9 osob, z nichž bylo 5 zednářů a 4 vojáci. Příběh života těchto mučedníků byl podán br.·. R. H. Baxterem (býv. Mistrem L.·. Quatuor Coronati č. 2076) v jeho monografii o L.·. Quatuor Coronati a jejich pracech takto:

„Tito zedníci (neb sochaři) se jmenovali Claudius, Nicostratus, Symphorianus a Castorius, k nimž se později přidal živnostník Symplicitus. Ježto byli neobyčejně dovední, upozorněn byl na ně císař Diokleián, který jim často zadával práce, jako vytesávání sloupů, hlavic a pod., jakož i zhotovení sochy Eskulapa. Ježto potají byli křesťany, stále odkládali vytesání té-

to sochy, modly, jak ji pojmenovali. Toto jednání bylo konečně oznámeno císaři, který rozzloben nikoli jejich křesťanstvím, ale jejich neposlušností k jeho nařízení, rozkázal, aby tribun Limpodius je vyšetřoval. Tento odsoudil je do žaláře. V tutéž hodinu Limpodius zachvácen byl zlým duchem a v záchvatu zuřivosti zemřel na své soudcovské stolici. Podezření, že bylo použito v tomto případě čarodějnictví, tak rozlítilo císaře, že nařídil, aby všech pět bylo zavřeno za živa do olověných rakví a hozeno do Tibery; toto stalo se šestého dne id listopadových, čili jak nyní počítáme 8. listopadu. Biskup Quirrilus, který pokřtil před nějakým časem těchto 5 křesťanů, když slyšel o jejich mučednictví, zemřel téhož dne. Rok, v němž se toto vše událo, byl, pokud možno zjistiti, rok 302. Krátce po této události Dioklecián přijel do Říma a nařídil, aby Eskulapovi zřízen byl chrám v lázních Trajanových a aby tam postavena byla socha tohoto boha. Když se tak stalo, rozkázal císař, aby veškeré přítomné vojsko táhlo kolem sochy a obětovalo kadidlo. Mezi posádkou města byli čtyři „cornicularii", kteří, jsouce křesťany, odmítli učiniti, jak císař rozkázal; za trest nařídil, aby byli ubičováni k smrti řemeny zatíženými olovem. Toto mučednictví se stalo 8. listopadu 304. Otázku, proč tito čtyři vojáci byli zváni coronati, vysvětluje Dr. Begeman tak, že byly dva druhy vojáků, „coronati" vyšší a „cornicularii" nižší. Nelze zjistiti, že by nějaký zednický cech v Anglii uznával ony čtyři korunované (quatuor coronati), avšak na kontinentě evropském nejen zedníci, ale i jiná řemesla užívající kladivo, úhelnici a dláto, byla dána pod jejich patronanci. Byli však známi v Anglii a r. 619 byl jim zasvěcen kostel čtyř korunovaných v Catenbury a zmínka učiněna bylo o nich v nejstarší uchované zednářské listině, v rukopise Regius, nalézající se nyní v Britském Museu.

Lože jest tudíž pojmenována velmi případně a slaví své založení vždy 8. listopadu. Zakladatelů Lože bylo devět, z nichž čtyři byli vojenští hodnostáři a ostatní byli operativní zednáři civilisté.

Lože „Quatuor Coronati" čís. 2076.

Tato L.·. byla založena 28. listopadu 1884 skupinou vynikajících zednářů učenců a literátů k tomuto účelu:

1. Zříditi středisko a pojítko pro zedn.·. učence.
2. Přilákati inteligentní zednáře ke schůzím ložovým, aby jim byla vštípena láska pro zednářské badání.
3. Podrobiti nálezy a úsudky učenců kritice a posudku jejich druhů tím, že kresby se čtou v L.·.
4. Předložiti tato sdělení a rozmluvy. k nimž byl tím dán popud celému zednářstvu uveřejňováním Jednání Lože v patřičných lhůtách in extenso.
5. Vykázati tabulárně v Jednáních Lože pokrok zednářství na celém světě.
6. Obeznámiti anglicky mluvící zednářstvo s pokrokem zednářských studií překládáním (v celku neb částečně) cizích děl.
7. Pořídíti novotisky vzácných a cenných děl o zednářství a uveřejňovati rukopisy atd.
8. Utvořiti zednářskou knihovnu a museum.
9. Opatřiti stálé místnosti v Londýně a otevříti čítárnu pro členy.

Později bylo shledáno žádoucím, za účelem většího rozšiřování díla Lože a badání jejích členů všeobecně mezi vším zednářstvem v Anglii i v cizině, utvořiti třídu bratří, kteří by se súčastnili díla Lože a brali podíl na výhodách jejích. Takto utvořen byl Korespondenční kroužek, jehož poměr k Loži jest tento:

Pozvání ke schůzím Lože jsou zasílána pravidelně členům Korespondenčního kroužku. Oni mají právo súčastniti se všech schůzí Lože, kdykoli si toho sami přejí. Jsou-li přítomni, mají právo súčastniti se rozhovoru o kresbách přečtených v L.·. a uvésti tam své osobní přátele. Oni nejsou návštěvníky při ložových schůzích, nýbrž spíše podílníky neb přidružení (associates). Schůze Loží se konají vždy první pátek v lednu, březnu, květnu a říjnu, ve svátek sv. Jana (ve žních) a 8. listopadu (svátek Quatuor Coronati). Při každé schůzi čte se původní deska, po níž následuje rozhovor o předmětu. Jmění L.·. věnuje se výhradně účelům ložovým a literárním a žádná částka neslouží k pořádání bílých tabulí. Členové L.·. a korespondenčního kroužku obyčejně večeří společně po schůzích, avšak každý na svůj vlastní účet. Návštěvníci, kteří jsou srdečně vítáni, mohou za stejných podmínek povečeřeti u společné tabule.

Členové korespondenčního kroužku mají právo používati čítárnu a knihovnu Lože

v Londýně W. 2, Great Queen Street 27.

Tištěná Jednání Lože a lístek sv. Jana (St. John's Gard) se seznamem členů zasílají se jim po vyjití. Jednání uveřejňují se ve třech dílech ročně. Obsahují přehled prací Lože, plný text čtených kreseb spolu s rozhovory, mnohá pojednání zaslaná bratry. Životopisy, historické poznámky, přehled zednářských publikací, poznámky a dotazy, nekrology a j. „Jednání Lože" jsou bohatě illustrována a pěkně tištěna.

Kresby členů korespondenčního kroužku přijímány jsou vděčně a pokud možno zaznamenány v „Jednání Lože".

Uchazeč o členství korespondenčního kroužku nepodléhá žádné kvalifikaci literární, umělecké neb vědecké. Volba jeho se koná ve schůzi Lože následující obdržení jeho žádosti.

Členský příspěvek činí 21 s. (as Kč 176.—), v němž jest zahrnuto předplacení „Jednání Lože" až do následujícího 30. listopadu.

Roční předplacení činí toliko 10 s. 6 d. (as Kč 88.—) a třeba je obnoviti vždy v prosinci pro následující rok. Bratří, kteří přistoupí pozdě v dotyčném roce, neutrpí škody, poněvadž obdrží veškerá „Jednání Lože" vydaná před tím v dotyčném roce. Jednorázovým zaplacením předem 12 ročních předplacení, t. j. 6 guineas (as Kč 1056.—) mohou se jednotliví bratří státi doživotními členy Korespondenčního kroužku. —

Jest tudíž z toho patrno, že členové Korespondečního kroužku mají tytéž výhody jako vlastní členové Lože, vyjímaje právo volební v ložových záležitostech a právo státi se činovníky Lože.

Každý zednář-mistr dobré pověsti kdekoliv na světě a veškeré pravidelné zedn. Lože, Kapitoly a knihovny neb jiná tělesa mohou býti zvoleny za členy Korespondenčního kroužku.

Postupný vzrůst výloh spojených s vydáváním „Jednání Lože" a prováděním účelu Korespondenčního kroužku způsobil stav, který vyžaduje, aby všichni členové si uvědomili, že pro nedostatek prostředků Lože není s to zcela provésti různé projekty, které podniká.

Poslední svazek „Novotisků" byl uveřejněn r. 1913 a ačkoli značné částky peněz byly vydány na přípravu dalších svazků, zůstanou tyto výlohy neproduktivní, pokud tyto svazky nebudou doplněny a vydány.

Svazek „Jednání Lože", uveřejněný minulého roku, obsahoval kresby, čtené v Loži během roku 1925 a zprávy o 12 dalších schůzích nebyly dosud uveřejněny.

Příprava jiných knih, v jichž vydání se doufalo, musila býti odsunuta na později.

Členové Lože snaží se nalézti způsob, kterým by dílo mohlo býti prováděno za nových podmínek a byly k tomu účelu činěny tyto návrhy:

Utvořiti publikační fond.

Členové Lože založili již tento fond, upisovali hojně v jeho prospěch a vyzývají členy Korespondečního kroužku k spolupráci a pomoci. Vydání dvou svazků z roku 1926 a 1927 bude vyžadovati značnou částku, ale jakmile tyto dva svazky budou vydány, lze doufati, že stálý vzrůst počtu členstva umožní, aby v díle mohlo býti pokračováno bez dalších výzev.

Rozmnožení členstva Korespondenčního kroužku.

Toto doporučuje se co nejúsilovněji. — Kdyby každý z nynějších členů přivedl každoročně jednoho nového člena — tento návrh není přemrštěný — veškeré obtíže by byly u konce.

Tajemník br.·. Songhurst (W. Bro. W. John Songhurst, P. G. D. Past Grand Deacon), 27, Great Queen Street, London W. C. 2, milerád podá jakoukoliv zprávu a zašle na požádání formulář přihlašovací.

Z instrukčních prací ložových.

(Předneseno v loži „Dílo".)

Síň rozjímání. — Kovy.

Čekatel, který má býti zasvěcen, jest uveden do síně rozjímání, kde musí odevzdati do rukou br.·. Znalce své kovy. Mimochodem budiž podotknuto, že br.·. Znalec, dokud čekatel nebyl zasvěcen, ukazuje se mu se škraboškou na obličeji a v černém hávu. Tento háv a okolnost, že za starých dob Znalec podroboval čekatele těžkým zkouškám, vedly patrně k tomu, že br.:. Znalec v této své funkci jest v italských rituálech nazýván „il fratello terribile", strašný bratr. Příčina, proč se čekateli odejímají kovy, jest ta, že při tomto obřadu

kovy symbolisují věci zářící světlem klamným. Duch nezkušený nechává se lehce svésti klamnými názory všeobecně platnými; myslitel nesmí jim však důvěřovati. Běžná mince obyčejných předsudků jest klamným bohatstvím, o které mudrc nedbá. Jest třeba vrátiti duchu původní jednoduchost, má-li dojíti k pravému zasvěcení a ku konečnému pochopení pravdy, k níž přibližuje se více člověk nevědomý než člověk prosáklý omyly. Myslitel má se vrátiti k čistotě a nevinnosti, jež připisuje se přírodnímu stavu; návrat ku prostomyslnosti mladistvého věku jest nejpříznivější podmínkou ku nezištnému hledání pravdy. —

Abychom si navykli přemýšleti a hloubati, jest třeba vyhledávati samotu, ponořiti se do nitra svého a nedati se rušiti ničím zevnějším. Starší symbolisovali tuto koncentraci sestoupením do Hadesu, do podsvětí. Pravda bez ilusí a přeludů, nahá pravda schovává se v hluboké studni t. j. v nitru člověka. K tomu má rovněž vztah slovo v starých dobách užívané t. j. „vitriol", jehož výklad tvořil alchymistické tajemství. Jednotlivá písmena tohoto slova jsou totiž začáteční písmena slov tvořících staré alchymistické rčení latinské: „Visita interiora terrae rectificando invenies occulum lapidem" (Probádej vnitřek zemi a přečistěním (očistou) najdeš tajemný kámen), míněn jest kámen mudrců, který, jak víme, není ničím jiným, než pravda, čistá pravda, Tato může hlubokou meditací býti nalezena člověkem, který se prohrouží hluboko v nitro své a bádá o prvních příčinách bytí. To jest tudíž symbolický důvod, proč čekatele uvádíme do síně rozjímání a odnímáme mu kovy.

V mysteriích Eleusinských toto uzavření neofyty do hluboké a temné jeskyně symbolisovalo ponoření sémě žitného do lůna země, kde zpráchniví a se rozloží, aby pak vstoupilo v nový život v podobě rostliny. V zednářství pak uzavírání čekatele do temné komory značí jeho odumření životu profánnímu, přípravu pro nový život, do něhož vstoupí až dospěje ku světlu. Proto zve se též arch, na němž odpovídá na otázky mu předložené, jeho závětí.

Zařízení síně rozjímání má patřičně připravovati čekatele na vážný okamžik v jeho životě. Na stěnách síně rozjímání jsou různé varovné nápisy, jako:

„Lpíš-li na lidských vyznamenáních, odejdi, zde jich neznáme."

„Obáváš-li se, že budou zjeveny Tvoje chyby, povede se Ti neblaze mezi námi."

„Poznej sama sebe."

„Přicházíš-li za ziskem, odejdi!"

Chceš-li býti správně živ, mysli na smrt."

„Přetvařuješ-li se, budeš prohlédnut."

„Jsi-li schopen přetvářky, není zde místa pro Tebe."

Nábytek síně jest co nejjednodušší, na stole jest džbán s vodou a bochník chleba; dále vidí tam čekatel lebku, lidskou kostru v rakvi, přesýpací hodiny a p. Vše má jej upomínati na pomíjejícnost pozemského života, na marnost lidské ctižádosti.

Otázky, jichž zodpovězení se ukládá čekateli, mají jej přiměti k přísnému zkoumání sama sebe, tak jako okolí připomíná mu, že jest třeba, aby zavrhl chyby a marnivosti minulosti, odumřel profánnímu životu a připravil se očistou k vznešené práci hledání pravdy zdokonalování sebe sama. Nejvznešenějším úkolem zednářství jest totiž, aby každý jeho člen vší silou svou snažil se stále tříbiti a zdokonalovati nitro své — čili jak říkáme otesávati hrubý kámen, — aby pak stále platněji spolupracovati mohl s bratry svými na zdokonalování svých bližních a tím na povznášení mravní úrovně lidstva.

Bývalo a bývá místy i nyní zvykem, že čekatel než vstoupí do chrámu zednářského při svém zasvěcování musí rozhaliti košili na levé straně prsou, naznačuje tím, že s celým srdcem svým chce přijímati nové poznatky a že srdce jeho tlouci bude vždy pro bratry jeho, dále že musí obnažiti pravé koleno, což má značiti filosofickou pokoru při bádání po pravdě a že jednu nohu má vyzutou, připomínaje tím orientálský zvyk, nestoupiti na půdu obuví.

Oči maje obvázány na znamení, že přichází z temna a jde světlu vstříc, tak veden jest tam, kde poznati má světlo.

Sch.

Proslov k řetězu bratří.

Utvořme řetěz,
dejme si ruce v kruh,
ó, bratří milí!
V posvátné této chvíli
splyň úžej' s druhem druh.

Jsme svorni navždy, na věčnost,
jsme solidární,
nám láska klene pevný most,
láska, jíž svět nám nepromarní.

Plá modrý náš chrám
jak úsměv zoře,
hle, moudrost odvěká a zaslíbená krása
sestupuje k nám
a z našich duší plaší všedna hoře.

Pracujme, zednáři,
na velkém chrámu Věčna!
Nechť žije Dílo!
Zni, našich duší hymno věčná!
1924. *Jos. Vrba.*

Zednářství a odvaha.

Zednářství a odvaha. Dlouhou dobu žilo královské umění jenom z tradice. Leč tradice nestačí, nestačí zůstávati na povrchu věcí. Pro nedostatek pramenů nejsme s to postihnouti pravou podstatu. Tolik však jest jisto, i při kusých zprávách historických, že se pěstitelé královského umění vždycky vyznačovali odvahou. Odvaha vyznačovala pěstitele královského umění od počátku historického světla, padajícího na rozvoj cesty světla, abych to řekl s Komenským. Chceme-li jíti správnou cestou světla, musíme jíti s odvahou i za cenu směšnosti v očích těch, kteří se nesnaží, aby nás pochopili. Rozumějme si: odvážně, leč nikoli slepě, odvážně, leč neztráceti odvahu. Tato dvě podobná slova „odvaha a rozvaha" nesmíme pouštěti s mysli nikdy.

V době, když byla Anglie zmítána boji a zápasy o následnicví a trůn, zednářství dovedlo nalézti správně rozřešení.

Nedávno (27. V.) prohlásil u nás Scotus Viator, že Anglii vyznačuje rozum a politická rozvaha. Moderní zednářství přispělo vydatnou měrou k vývoji Anglie, k uklidnění Anglie.

Když vyvrcholil ve Francii absolutism, našli se tam jednotlivci, kteří měli odvahu zaříditi své jednání jinak, a podstoupiti pronásledování pro přesvědčení.

Nemáme písemných dokladů přístupných o nejstarších pracích zednářství pražského, ale víme, že spadají do doby, kdy u nás feudalism dospěl vrcholu, když byla doba nejtvrdší roboty; anebo vezměme jiný příklad: Br.·. Šporck odvážil se cesty z Lysé do Vídně, aby se hájil u dvora císařova. Protože opustil své sídlo bez úředního svolení (z místodržitelství pražského), byl pokutován. A to patřil k nejmocnějším, nejvlivnějším rodům! V době nejprudších zápasů byli zednáři čilí jako ryby, odvažovali se plouti proti proudu.

V době nejtvrdší nesnášenlivosti náboženské, kdy na kacíře platila sekyra a byli šlechtic ve vyhnanství, bratří vyslovili zásadu snášenlivosti náboženské.

V době vrcholného feudalismu a kastovnictví žili bratří v řetězu bratrství.

V době největšího temna povzbuzovali k horlivosti v studiu.

Zrození moderní vědy spadá do dob, kdy se rodilo moderní královské umění.

Po sociální péči nebylo takřka stopy, leč bratří se hlásili odkrytě k těm — a byli skoro osamoceni — kdo hleděli zmírniti bídu širokých vrstev.

Pražští bratři ze století XVIII. jsou nám skvělým dokladem charitativní horlivosti.

R. J. V.

Náš žalov.

Br.·. Ph. dr. Jiří Daneš,

řádný profesor Karlovy university v Praze, narodil se 23. srpna 1880 v Novém Dvoře blíže Unhoště. Na doktora filosofie promován byl v roce 1902 na universitě pražské, v r. 1906 habilitoval se jako docent všeobecné geografie a r. 1912 stal se mimořádným a r. 1919 řádným profesorem všeobecné geografie, zabývaje se hlavně geomorfologií a antropogeografií. Roku 1920-22 byl generálním konsulem Č. S. R. v Australii (v Sydney). V l. 1923-25 přednášel geografii též na Komenského universitě v Bratislavě. Potom (1925-26) byl děkanem fakulty přírodovědecké v Praze. Cestoval velice pilně a to nejdříve po zemích balkánských, hlavně v území pozdějšího království Srbů, Chorvatů a Slovinců. R. 1904—1906 v Severní Americe a Mexiku, 1906 též v Západní Indii, 1909-10 s prof. Dominem na Jávě a v Australii. Jako generální konsul před návratem do vlasti konal výzkumné práce v souostroví Tichého oceánu. Odevšad si přivezl hojný vědecký materiál, jejž zpracoval v dlouhé řadě vědeckých a populárně vědeckých spisů, jichž význam nelze zde patřičně vystihnouti. V důsledku své neúnavné a všestranné práce byl Daneš členem správního výboru Společnosti Musea českého, čestným dopisujícím členem Royal Society of Queensland, Royal Geograph. Society of Australasia, Queensland Branch v Brisbane atd. Pro vědu našeho národa jest odchod jeho ztrátou nenahraditelnou, již proto, že nemáme vědeckého pracovníka, který by z vlastní zkušenosti byl poznal tak rozsáhlou část země, jako on.

Br.·. Daneš spatřil světlo král.·. umění v L.·. „Jan Amos Komenský" a byl později afiliován v L.·. „Dílo". Obě L.·. a celé čsl. zednářstvo oplakává v drahém, tak předčasně do Věč.·. Vých.·. odešlém členu svého bratra vzácných kvalit povahových, který si rázem dovedl získati lásku všech. Jeho jasnému zjevu zachována bude nehynoucí památka v srdcích nás všech.

Dne 17. května konala L.:. „Dílo" smuteční práci k uctění světlé památky drahého bratra. Za upřímného pohnutí všech bratří byla čtena deska br.·. P., právě za hranicemi meškajícího, o životě a významu br.·. Daneše, jakož i dopis, který br.:. Daneš krátce před osudným zájezdem do Ameriky zaslal M.·. L.·.

Za bratrem Vojtěchem Alšem Trnožkou.

Psáti vzpomínku na bratra Vojtěcha Trnožku, jenž odešel do Věčného Orientu, náhle byv odvolán z práce v řadách našich dne 9. srpna o. 1. 1928, jest nesnadnou věcí mnohému z řad našich. Neboť jsme jej znali mezi sebou velmi krátkou dobu. Světlo bylo mu podáno v květnu letošního roku a tak bylo říci o zesnulém, že odešel, maje tři léta zednářského věku.

Na krychli, určené pro chrám čistého lidství, drahý bratr nepracoval dlouho. Nebylo mu dáno, aby dokončil plány, jimiž se zaměstnával od té doby, kdy začal hledati světlo, vedoucí do dílny zednářské. Že se těšil na účast v řadách pěstitelů Královského umění, slyšeli jsme nejen od něho, ale také od těch bratří, kteří mu ukazovali cestu, a také od sestry, která mu byla oddanou a ochotnou spolupracovnicí po dlouhá léta.

O bratrovi Trnožkovi přišla nám zpráva až po válce. Bratr prožil dlouhá léta v Rusku a naši legionáři poznali jej v Japonsku, kde se jich ujímal a podporoval je hmotně i vydatnou radou. Legionáři si vypravovali s obdivem, že dáma, která se svým manželem vystrojila v Japonsku pro české legionáře václavské posvícení — tedy něco, co stálo veliké peníze — obstarávala sama domácnost a práce, nad nimiž by nejedna Pražačka pohrdavě pokrčila rameny. Zámožnost viděli spojenou s ochotností a s pracovitostí, doprovázenou skromností, a to je uvádělo v údiv.

Potom jsme slyšeli, že paní Trnožková, když zaslechla o nesnázích nemocnice v kláštěře Milosrdných Bratří v Praze, věnovala značnou, do deseti tisíců jdoucí částku, na vypravení řečené nemocnice. Na sirotky po legionářích pamatovala sestra Trnožková nadací, velikou půldruha milionu korun.

Nad rakví zesnulého bratra jsme slyšeli z úst zástupce města Prahy, že bratr Trnožka, vrátiv se z ciziny do Prahy, nemohl nalézti v Praze bytu, nemohl si koupiti dům ve čtvrti, s níž jej spojovaly staré vřelé vzpomínky. Když mu město pomohlo v nesnázi, bratr Trnožka učinil opatření, aby onen dům, jejž mohl po zakro-

čení města koupiti a v němž si mohl zaříditi byt, odkázal — vlastně ještě za života zajistil — Praze pro chudé. Druhý Oliva, jenž před léty učinil veliký odkaz městu Praze k prospěchu potřebných.

Před sedmnácti lety upadl do těžké nemoci, z níž vyvázl po nebezpečné operaci. Od té doby žil na napiaté niti životní. Sedmnáct let, nikoli ve strachu, ale u vědomí, že život jest krátký, ale životní potíže mnohých nekonečné. Otvíral tedy štědrou ruku svou, kdekoliv mohl pomoci. Dlouholetá osamocenost v cizině zvýšila plápol jeho národního uvědomění, které uměl spojiti rozumně se světoobčanstvím. Na svých četných cestách po dalekém východě poznal svět a lidi jak málo kdo z našeho národa. A při tom si zachoval jednoduchou osobnost, která nás překvapovala v hodinách práce v naší dílně.

Sestra naše, pozůstalá po odešlém bratrovi, nese statečně hoře, které jí bylo posláno, když neznámá příčina, nepostihlá lidskému umu, zkřížila řetěz srdcí našich a vyrvala z něho bratra Vojtěcha. Pamatovala štědře na plány, kterými se zaměstnával bratr náš, a prokázala, že peníz v rukou člověka uvědomělého jest prostředkem zmírňujícím lidskou bídu a lidské nedostatky, a není kletbou a démonem, v nějž se peníze mění, když se octly v ruce člověka primitiva.

Zachováme bratrovi trvalou a vřelou vzpomínku. Dobročinnost jeho nechť jest stále svěžím příkladem, volajícím k následování!

Na tělesnou schránu bratrovu, vydanou žehu, byla položena větvička akaciová, větvička horlivého pěstitele Královského umění, dne 13. srpna 1928 na Olšanských hřbitovech v Praze. *R. J. Vonka.*

Z domácích dílen.

Zahraniční styky Nár. Vel. L. Čsl.

V poslední době byly styky naší obedience s zedn. mocnostmi v cizině opět co nejvíce oživeny, takže jsme ve spojení s většinou evropských kontinentálních zedn. obediencí a s celou řadou mocností zámořských.

Dosud navázány byly užší styky s výměnou ručitelů přátelství s těmito mocnostmi: Veliká L.·. holandská, belgická, Grande Loge de France, Grand Orient de France, Vel. Lože Vídeňská, Vel. Orient Lusitánský v Lisabonu, Vel. L. bulharská, jugoslávská, polská, švýcarská „Alpina", Vel. L. „Valle de México" v Mexiku a Vel. L. „La Oriental" v Méridě na poloostr. Yucatan v Mexiku.

Dále zahájeny byly styky s těmito mocnostmi a dojde asi brzo i tu k výměně ručitelů přátelství:

Vel. L. dánská, řecká, norská „Polarstjernen" v Trondjemu, York Grand Lodge v Mexiku.

Mimo to obdrželi jsme nedávno zprávu, že naše V.·. L.:. byla uznána Vel. L.·. New Yorkskou a bude nyní postupně následovati navázání styků s ostatními Vel. LL.·. Spojených států severoamerických.

Z výroční zprávy tajemníka Velkého Orientu.

Velký Orient konal pravidelné práce vždy druhého úterka každého měsíce. Přední jeho starostí bylo další organisační upevnění čsl. zednářství. Především pečováno o to, aby všeobecné stanovy doplněny byly organicky řádnými domácími řády jednotlivých dílen. Proto vydán nástin domácího řádu, který si pak jednotlivé dílny dle své potřeby propracovaly, takže dnes je každá dílna vybavena domácím řádem, poměrům jejím vyhovujícím. Také pro sebe vypracoval Velký Orient svůj domácí řád, při čemž jednotlivým ložím bylo sděleno jeho ustanovení, pokud se jich týkají. Tím docíleno bylo rozdělení prací jednotlivých činovníků, jakož i různých komisí.

K utužení styků jednotlivých loží doporučena vzájemná bratrská návštěva prací různých loží a projevování jich pracovní vzájemnosti přednáškami bratří v různých ložích. To se skutečně uplatnilo a stále více se uplatňuje. Je nesporno, že k tomu přispívá též vydávání souhrnného pracovního programu všech loží, jež Velký Orient od prosince 1927 každoměsíčně vydává, čímž se jednotlivé lože vzájemně sbližují. K docílení téhož byly veškeré lože vybídnuty oznamovati si vzájemně recepce i afilace. Zároveň pracuje se velmi pilně na

vybudování definitivního rituálu, což ovšem je práce velmi důležitá a zodpovědná, poněvadž se jedná o to, docíliti, aby konečné znění ritálu odpovídalo jak zásadám zednářství skotského, tak i duchu zednářství československého, což přirozeně vyžaduje mnoho času. Návrh rituálu pro I. stupeň je již hotov a nyní se v dalších etapách pracuje na vypracování ritálu recepčního pro práce II. a III. stupně.

Lože byly požádány, aby se vyslovily o jednotlivých přáních po rychlejším rozmnožení našich řad; jednomyslně bylo odpověděno, aby bylo při výběru nových bratří postupováno starým osvědčeným způsobem s kladením přísných požadavků na kvalitu hledajících, poněvadž náš Svaz musí býti zajištěn v prvé řadě jakostí svého členstva a teprve v druhé řadě jeho početností.

V souvislosti s tím byla doporučena revise všeho členstva, při níž škrtnuti byli někteří členové pro neúčast na ložovém životě a někteří dřímající byli napomenuti. Aby při přijímání nových bratří byla jednotnost, vydal Velký Orient informační dotazník pro hledající, ve kterém klade se důraz na vnitřní založení hledajícího, na jeho názory sociální, humanní, národnostní, politické, náboženské, na jeho poměr k rodině a podřízeným.

Při Velkém Orientu zřízeno bylo zvláštní pomocné komité, jehož účelem je projednati veškeré žádosti na jednotlivé bratry o rozmanité intervence a o jich osudu rozhodnouti. Za příčinou usměrnění činnosti dobročinné doporučuje Velký Orient dílnám pražským, aby bratří samaritáni utvořili společný kroužek k řešení podpůrných akcí, což se již stalo a osvědčilo velmi dobře při podpůrné akci vánoční.

Obšírný popis tajemnické zprávy o životě v jednotlivých ložích zde nezaznamenáváme vzhledem k tomu, že uveden je v samostatných zprávách jednotlivých dílen.

Sluší upozorniti, že jednotlivé lože naše udržují úzké bratrské styky s ložemi německými a že také Velká Národní Lože čsl. podobně činí. Rovněž i s ostatními velmocemi zednářskými ze zahraničí udržováno je čilé spojení, čemuž zejména prospělo též, že vnitřní agenda Národní Velké Lože rozdělena byla na agendu vnitrozemskou a na agendu zahraniční. Prvou obstarává bratr velký tajemník a druhou jeho náměstek.

Ohledně časopisu našeho podal samostatně zprávu zástupce vydavatelstva časopisu, bratr redaktor.

K závěru poukazuje velký tajemník na veliký vzrůst práce v kanceláři Velké Lože, takže bylo nutno ustanoviti od října 1927 zvláštní pomocnou kancelářskou sílu.

Rozpravy v ložích. (K debatě o náboženství v loži J. A. Komenský, O.·. Praha.) Mně se líbila odvaha br.·. H., který přišel s deskou Náboženství v zednářství, i odvaha bratří, kteří zasáhli do rozpravy. Rozprava nesla znaky prvních rozprav: byla chvílemi velmi vzrušená; ale byla cenná. Ukázala, že pod popelem chrámového klidu je uschováno hodně žáru. Byla dokladem, že pod zástěrou skrýváme (dovedeme skrývati?) mnoho rozdílů. Soudím, že bychom si takových rozprav měli dopřáti více, a pro úctu ke klidu měli bychom je vésti v síni konferenční. Není v tom fetišism, jestliže chci, aby byl zachován klid v dílně před orientem, pod znameními a ve svitu tří světel. Myslím, že jsem prokázal, že nejsem fetišista, že nelpím na věci. Symboly, chrám, a co patří k slavnostní práci, nepovažuji za nedotknutelné, ale za osvědčené prostředky k udržení onoho krásného průběhu práce, jenž na mne působí způsobem povznášejícím, tlumí ve mně prudkosti všedního života a mluví ke mně nabádavým hlasem: zůstaň na cestě čistšího člověčství.

Práce naše měly by nám dávat příležitost k výměně názorů, výměně, prováděné a uskutečňované u vědomí: ať jakkoliv budeš hájiti svého názoru, vždycky můžeš spoléhat, že slova tvá letí k sluchu b r a t ř í.

Neuvádím tohoto názoru z obavy, abych nepřišel — řekněme — o pozlátko —.

Vykonal jsem několik set přednášek během třiceti let, odvážil jsem se mnoha debat, obhájil jsem svůj názor příkladem v shromáždění, kde jsem měl proti sobě r. 1919 velmi mnoho komunistů, neprohrál jsem ani v debatě s řečníky z pravice.

Můj názor, aby bylo zachováno zvláštní ovzduší dílny, nevyplývá z touhy zachovati pohodlíčko, Jsem stále ještě názoru, že kde je příliš klidu, isme příliš blízko koncům. Ale vycházím od přání: Je radostno skřížit názory v přesvědčení, u vědomí, že neběží o vítězství stůj co stůj, ale o snahu ujasnit si sporný anebo neujasněný problém. Jsem si vědom, že ani krevní bratří nezachovají klid a bratrství ve sporech,

při řešení sporů, ale takové případy nepovažuji za lidské, a tudíž také je nepovažuji za hodné napodobení a následování.

R. J. V.

Lože P. J. Šafařík, O.·. Košice.

Zpráva o minulém pracovním období. Pracovní období od 1. září 1927 do 31. srpna 1928 možno označiti za velmi plodné; znamená značný pokrok proti období předchozímu, které bylo do jisté míry dobou přechodné krise.

Počátek intensivní činnosti dán byl prací I. st.·., konanou dne 2. listopadu 1927, kdy provedena byla volba nových činovníků. V uvedeném období konáno bylo celkem 31 řádných prací. Z těch bylo 16 prací I. st.·., 1 práce II. st.·. a 1 práce III. st.·. Konferenčních prací 13. O všech těchto pracích sepsány byly řádné zápisy. Mimo toho konáno bylo 11 schůzek loží: v místnostech lože, o nichž zápisy sepsány nebyly.

V konaných pracích předneseny byly tyto kresby: O zájezdu Odboru Matice Slovanské, odbor v Košicích, do Polska; O etice stavu lékařského, Z rodného kraje P. J. Šafaříka, P. J. Šafařík ve světle své korespondence, Obraz sociologický a folkloristický rodiště P. J. Šafaříka, Sociologické a etické základy budhismu, Chasidismus dnes a jeho základy ve středověku, Masaryk pacifista, Reformní snahy v lidovém školství, Reforma školské správy, J. Bryce o moderní demokracii se zvláštním zřetelem k zednářství, Od biologie k sociologii. Celkem předneseno tudíž 12 kreseb.

Z uvedených kreseb dlužno zdůrazniti zejména kresbu P. J. Šafařík ve světle své korespondence a Masaryk pacifista, jichž obou zúčastnili se ve velikém počtu bratří z maďarské lože „Resurrescit". V prvém počtu 28, ve druhém počtu 47. Lože jimi plnila dojista velmi účelně své poslání pacifistické a národnostně sbližovací.

Při tom třeba uvésti, že bratří z maďarské lože „Resurrescit" brali podíl na 5 našich pracech v celkovém počtu 145 bratří. Aby upevněno a prohloubeno bylo maconské cítění bří.·. a hlavně, aby bří.·. neofyté nabyli potřebného plného poznání zásad a cílů zednářských, pokud se týče jich stupně, konáno bylo několik katechesí, řízených se vzácným pochopením br.·. řečníkem.

Lože recipovala celkem 5 nových bří.·.

O agendě dílny svědčí počet došlých a odeslaných desek, který činí za toto období celkem 271 podacích čísel.

Výkaz inventáře dílny obsahuje 26 inventárních čísel zahrnujících v sobě 56 kusů inventáře.

Dílna naše utrpěla velmi citelnou ztrátu odchodem svého I. dozorce, milého br.· H., který byl služebně přeložen do Prahy. Br.·. H. byl jedním ze zakládajících členů l.·. Svojí milou a klidnou povahou, velikým zanícením pro věc zednářskou a veškerou svojí činností v dílně z počátku jako tajemník, a později jako I. dozorce byl v kruhu bří.·. velmi oblíben a vážen. Díina v uznání těchto zásluh jmenovala jej svým čestným členem a dala mu v upomínku krásný dar. Ztrátu br.·. H. bude dílna naše dlouho ještě a bolestně pociťovati. Doufáme, že bří.·. v Praze najdou v něm stejně milého br.·., jako byl milým nám všem. Stejně bolestnou ztrátu utrpěla dílna i odchodem br.·. D., který též odešel za novým povoláním do M. Ostravy. Doufáme, že také br.·. D. najde dostatek možnosti a příležitosti v některé loži moravské se uplatniti. — Přejeme oběma břím.·. v jich novém působišti mnoho a plného zdaru a aby setrvali v pokračující práci královského umění.

Nové pracovní období zahájila dílna naše rituelní prací I. st.:., konanou dne 5. září. Ve vstupním proslovu naznačil ct.·. m.·., že nová činnost lože musí znamenati novou vzpruhu a nové nadšení vedoucí k dalšímu prohloubení citů zednářských všech bří.·. Dílna provede podrobnou rozpravu o tom, jak bylo by možno zdokonaliti a zintensivněti celou činnost dílny a přivésti ji tak k nejvyšší míře dokonalosti. Bylo stanoveno, aby pravidelné práce konány byly opětně každou středu a to pokud možno tak, aby v měsíci konány byly aspoň dvě rituelní práce, ne-li více. Ostatní práce aby byly pracemi konferenčními. Podrobný rozvrh prací proveden v konferenční práci dne 26. září.

Dne 19. září pořádán byl dílnou večer sester, který se krásně vydařil. Přítomno bylo 12 sester a 15 bří V chrámu promluvil o vývoji svobodného zednářství ct.:. m.·. a o cílech a snaženích svobodného zednářství br.·. řečník. V hodovní síni konána byla pak bílá tabule, na níž brali podílu všichni přítomní. U bílé tabule promluvili dvě z přítomných sester, z nichž sestra D. uvedla, jak milého překvapení se sestrám v kruhu bří.·. dostalo a sestra Š.

pronesla pak přání, aby pořádáním podobných večerů umožnilo se nejenom bližší poznání a pochopení se sester, ale aby byla jim dána příležitost po boku bří.·. se i jinak, hlavně v ohledu sociálně-humanním se uplatniti. Celkový průběh večera byl velmi přátelský a milý a velmi přispěl k pevnějšímu utužení bratrských a sesterských styků členů lože. —ri—

Lože Národ v Or.·. Praha. (Stručná zpráva o činnosti v uplynulém období pracovním.)

1. Kresby. Z devatenácti desek, podaných v l.;. Národ v období 1927-8, týkalo se 6 desek aktualit národního a sociálního života československého (školství, zdravotnictví, železnic, soc. pojištění, poměrů na Slovensku) s hlediska zednářského, — 4 desky dějin, rituálu a nauk zednářských, — 3 desky poměru zednářstva k současným světovým proudům myšlenkovým, — 3 desky umění a kulturního vývoje v Československu, — 2 desky vzpomínkám a dojmům z ciziny, — 1 deska upomínce na zemř. bratra.

Bratří nejmladší zvlášť účinně se zúčastnili kreseb a rozhovorů o mysteriích a alegoriích zednářských, o úkolech mládeže a o různých oborech umění v Československu. Všeobecný zájem budily desky o otázkách našeho školství a vzdělávacích institucí a různé otázky národní a sociální. Při kresbě z oboru zdravotnictví bylo správně poznamenáno, že boj o lidské zdraví je také jedním z úkolů zednářstva. Řada debat pak zabývala se šťastně řešením otázek, jak zachovati se k různým jevům našeho veřejného života a dala potřebné světlo bratřím, kteří, jsouce plně zaneprázdněni povinnostmi svého povolání, nemohli sami dojíti k správnému hledisku.

Buďtež zde vyjmenovány názvy kreseb, o nichž ve zprávách z lože Národ nebyla ještě v našem časopise zmínka: 30. III.· Význam činovnických odznaků, 27. IV.· Odstředivé snahy na Slovensku, 11. IV.: Česká architektura novodobá, 8. VI.: Vzpomínky a dojmy z Anglie, 15. VI.: O střevním tyfu v Praze, 22. VI.: O Janské slavnosti zednářské.

2. Členstvo a pospolitý život v lož i. — Pamětliva, že ne kvantita, nýbrž hodnota členstva rozhoduje, lože Národ jen málo zvýšila počet svých členů. Krok za krokem spějeme k vykonání úkolu, který jsme si vytkli pro přítomnou dobu: omladit loži a povznést ještě formální stránku svých zednářských prací.

Pospolitý život bratří, obsahy kreseb a rozhovorů v loži znovu a znovu ukazovaly radostnou skutečnost, že v naší Dílně se projevuje osobitý duch zednářský a snaha, dáti tomuto duchu patřičnou formu. Velmi dobře jsme si to uvědomili zejména při srdečné Bílé tabuli o poslední oslavě Dne svobody.

Samozřejmé projevy zednářského bratrství — samaritánství, oslavy členských jubileí, pozdravy nemocným a vzdáleným — tyto milé projevy neupevňují samy o sobě naši vzájemnou lásku; ta tkví hlouběji. „Úcta k přesvědčení, vážnost člověka k člověku, šetření zásady volnosti svědomí, víry i ducha, bratrství činu, ochota pomáhati slabšímu a chrániti jej, hluboká víra v pravdu a spravedlnost, snaha býti užitečným, pracovitým, lidským" — těmito vlastnostmi se projevuje podle slov našeho cth. Mistra lože pohotovost srdcí, jimiž se spojujeme v jedinou velkou rodinu.

Knihovna l. Národ se teprve zakládá; hodně následovníků kéž má příklad bra F. T., který nám daroval velmi cenný starý spis zednářský. — Náš český zedn. časopis jsme předplatili pro všechny své členy.

Vlastními odznaky byli ozdobeni naši Činovníci po prvé v práci dne 13. dubna t. r. Odznaky zednářské vyrostly symbolicky z rituálu a zapadají architektonicky do stavby zedn. obřadů; o tom podal pěknou kresbu br.·. Znalec 30. III. 1928.

3. Styky s br.·. ložemi. — Styk a součinnost s bratrskými ložemi československými nebyly tak časté, jak bychom si přáli. Složení naší lože a jiná nepřetržitá, neodkladná práce nám znesnadňovaly návštěvu bratrských Dílen. Zájezd, který na nejbližší dny připravujeme k bratřím brněnským, původem nám nejbližším, bude bohdá, začátkem intensivnější spolupráce se všemi bratrskými ložemi československými.

Zvláštní radostí nás naplňuje, že ze sémě, zasetého v l.·. Národ, hospodaří naší bratří i v cizině (ve Spoj. státech amerických, v Angii, v Německu) a že jejich časté pozdravy nám dokazují, že vzpomínají rádi na svou mateřskou loži. Návštěvy cizích bří zednářů nás poučují o významu zedn. styků mezinárodních a vzpomínkové kresby našich bratří o cestách v cizině nám líčí, jak dobře působí zájezdy

našich vynikajících lidí za hranicemi naší vlasti. Nejj.·. Velký mistr pěkně pověděl, jak na př. všude v Anglii ve veřejnosti i v soukromí najdou přijetí, v němž lze konstatovati anglický tradicionalismus, společný anglickému duchu i zednářství, který vede Brita k tomu, že si váží styků s cizinci a že je milý k těm, kdož k němu byli uvedeni. Tajemník.

Lože Jan Amos Komenský v roce 1927 až 1928. Volby pro pracovní rok 1927-28 byly vykonány 8. listopadu 1927. Volební práci řídil nejstarší bratr P., Mistrem Lože byl zvolen bratr Volf. — Během roku nastaly změny mezi činovníky, když bylo ohlášeno, že z lože J. A. Komenský je utvořena nová Lože „P r a v d a v í t ě z í" Tehdy nastala změna ve funkci exvenerabila, řečníka, znalce a pokladníka. — Instalační práce byla vykonána 22. listopadu 1927. — Do 25. září 1928 bylo vykonáno 20 prací p r v n í h o stupně. — Práce d r u h é h o konána 29. listopadu, t ř e t í h o stupně 3. ledna a 2. října. — Konferenční práce byly konány 17. prosince, 20. prosince 1927 a 31. ledna 1928. Rodinná práce byla 26. června. — Balotáže byly provedeny 22. listopadu 1927, 3. dubna, 29. května a 25. září 1928. — Zvýšení mzdy učňům bylo provedeno 29. listopadu 1927 podle ritu. Historickým způsobem byla zvýšena mzda prvního stupně v jednom případě, a to 20. prosince 1927 — pod širým nebem. Noví bratří byli pozdraveni 17. prosince 1927 a 12. května 1928. — Řady mistrovské přijaly nové mistry 3. ledna 1928. — Do věčného orientu odešli bratr Heřman Tausig (14. března 1928), bratr Bořivoj Prusík (1. dubna) a bratr Vojtěch Trnožka (9. srpna). — Kromě toho bratří doprovodili k poslednímu odpočinku sestru G. J. a dceřečku bratra S. — Dne 17. dubna 1928 přijaly řady s radostí zprávu, že zednářství československé bylo uznáno obediencí Severní Ameriky. — Řadám bylo předneseno celkem 14 kreseb a to: 21. ledna Náš průmysl za světové války. — 31. ledna Naše větev v Americe. — 7. února Světová válka a naše revoluce. — 21. února Poznámky k románu Forsyte Sogal. — 6. března Kořeny královského umění. — 20. března (francouzsky) Francouzské zednářství. — 27. března Vzpomínky z Maffie. — 27. dubna Dojmy ze života v obchodě a průmyslu. — 8. května Zednářství a náboženství. — 22. května Praha v minulosti a budoucnosti zednářské. — 5. června Tradice o knížeti Václavu I. Svatém. — 19. června Zjevy, souběžné svobodnému zednářství. — 17. září (francouzsky) Zednářství XVII. a XVIII. století (bratr Lantoine). — 18. září Žena v zednářství (bratr Lantoine). — Lože má tři čestné mistry. — První práce tohoto období ročního byla zaznamenána na desce č. 197, práce z 25. září 1928 je prokreslena na desce č. 220. — Práce z 3. ledna je na desce č. 200. Byla to práce v jistém smyslu jubilejní. — Ve Velkém Orientě zastupovali Loži J. A. K. mimo Venerabila také Velký Dozorce, Velký Znalec a Velký Hospodář. R. J. V.

Lože „28. říjen", O.·. Praha. V uplynulém správním roce, který se počal 14. prosince 1927 přijetím nově zvolených činovníků do slibu, konáno do dneška (26. září 1928) 5 řádných prací, a to 3 I., 1 II. a 1 III. stupně, 13 konferenčních prací, a to 9 I., 1. II. a 3 III. stupně a 3 schůze činovníků. Od 1. ledna 1928 do dneška došlo 76 a bylo odesláno 67 dopisů. V pracích řádných přednesli kresby: br. M. „Zpověď redaktorova" a br. L. „Slavnost růží v 10. roce republiky". V pracích konferenčních bří.·. V. (z l.·. Jan Amos Komenský) „Jan Amos Komenský a počátky Svobodného Zednářství" (2. díl), K. „Americká střední škola", L. „Křesťanství, humanita a trest smrti", P. „Naše zahraniční situace s hlediska politického", K. „Naše zahraniční situace s hlediska vojenského", J. a U. „Doporučuje se amerikanisovati naši školu", P. „Po stopách potomků Jiříka z Poděbrad". — Projektuje se cykus kreseb o Zednářství: br. N. „Osobní závazky zednářovy a zednářské bratrství", br. B. „Zednářství a klerikalism", br. L. „Zednářství a národní pacifism", br. R. (z l.·. Bernard Bolzano) „Zednářská činnost charitativní a sociální", br. P. „Zednářství v národním životě".

Lože Josef Dobrovský, O.·. Plzeň. Z v ý r o č n í z p r á v y tajemníka za rok 1927 až 1928. V pracovním období 1927-28 vykonala naše lože značný kus práce nejen ve vnitřním životě ložovém, ale hlavně snažila se o navázání a prohloubení styků se zednářstvím světovým. Tento směr zračí se zřejmě v rozhovorech poradních schůzí. Dva večery velmi živě debatováno o stanovisku bří.·., lože, a Vel.·. L.·. Čes.·. vůči Ligue Internationale Masonigue, veliké to mezinárodní organisaci zednářské. — Zvýšeným zájmem o zednářské otázky mezinárodní ukázala se potřeba ujasniti si:

„Jak představujeme si zednářství vůbec a naše československé zvláště." Debaty súčastnila se řada bratří, mnohé objasněno a přiblíženo. Se zvláštním důrazem poukazováno na veliký význam připravovaného nového rituálu, od něhož si slibujeme, že bude jasný, prostý a vpravdě český. — Prakticky uplatnili jsme myšlenku zednářství světového stykem s ložemi a bratřími cizích obediencí. — Bří.·. scházeli se každý čtvrtek k poradním schůzím, případně rituelním pracím. Mimo uvedená themata přineseny do porad. schůzí následující náměty: Stručný nástin psychoanalysy. — Antické náboženství Starým zákonem křesťanství. — O sjezdu zed.·. v Paříži a zasedání mezinárodní zed.·. Ligy v Basileji. — Čeho jest třeba, aby L.·. byla Řád.·. a Dok.·., Hlas mladé generace — obé z čas. Svob. Zed.·. — O Petru Bezručovi s ukázkou jeho básní. — Zed.·. a francouzské revoluce z čas. Masarykův Lid. — Překlad anglického rituálu I. st., přeložený br.·. Dankem. — O panevropě. — O významu hudby v zed.·. — Počátky plzeňského peněžnictví a jeho vývoj. — Škola veřejná a škola církevní. — O perspektivách starých obrazů. — Rozekruciáni — Atlantis. — Gnostikové. — O českých menšinách v německém území Čech. — O krásné knize. — O podmořských člunech. — O výchově dítěte ve škole. —

Rituelní práce byly: Volební, instalační, dvě pr.·. recepční, 8 pr.·. I. st.·., 1 pr.·. II. st.·., 1 pr.·. III. st.·., 1 pr.·. sesterská.

V rituelních pr.·. I. st.·. předneseny desky: O zednářství v Plzni a Klatovech. — Dějiny naší lože. — O způsobu zakládání starých chrámů. — Dogma and Moral — instrukce pro všechny st.·. zed.·. škot.·. — Pojem chrámu v představách lidstva. — Harmonie ve všemíru. — O třech přenosných klenotech. — „Josef Dobrovský" a j.

V pracích II. a III. st.·. přednesena instrukční kresba br.·. řečníkem a přečtena br.·. znalcem deska „O symbolech".

V sesterské pr.·. přednesena kresba: „Sestřiny bílé rukavice".

Zvláště zdařilá byla závěrečná pr.·. dne 23. června 1928, kdy bří.·. německých Loží pražských, Lože Göthe zum Taale des Friedens Or.·. Mariánské Lázně a na léčení v těchže lázních dlící bří.·. z Loží v Americe, Anglii, Německu a Francii se ve velikém počtu k naší slavnosti růží dostavili. V oficielních přípitcích u bílé tabule zdůrazněny naše přátelské styky se všemi německými Ložemi a utvrzeno přesvědčení, že bude tak vždycky. — Na poli humánním Lože naše dle svých hmotných prostředků podpořila jak jednotlivce, tak i příslušné korporace.

Zpráva o pracích konaných v L.·. „Dílo", O.·. Praha. Dne 9. února: kresba br.·. P.: „Jak děláme geologickou mapu". — Dne 23. února: kresba br.·. Volfa, M.·. L.·. „J. A. Komenský": Zednářství v Čechách v létech 1850—1860. — Dne 8. března: Konf. práce (Práce rodinná). — Dne 22. března: Práce II. stupně. Zvýšení mzdy. — Dne 5. dubna: Instrukční práce. M.·. L.·. br.·. Sch. podává výklad o zařízení L.·. místností (I. část o síni rozjímání). — Dne 19. dubna: Kresba br.·. Š.: „Jak stavíme obtížné tunely". — Dne 3. května: Kresba br.·. Brauna L. „La Montagne": „La francmaçonnerie francaise" (jejíž stručný obsah vyšel v S. Z.) — Dne 17. května: Smuteční práce za br.·. Daneše, který odešel do Věč.·. Or.·., přečtena byla při práci deska br.·. P. (který meškal na cestách) o významu ztichlého bratra.

Lože „Bernard Bolzano" v Or.·. Pražském. Slavností vnesení světla dne 26. listopadu 1927 začala L.·. řádně pracovati. Učinila dohodu se svojí mateřskou L.·. „28. říjen", že práce budou se konati každou středu vždy střídavě. Ve svých konferenčních pracích mimo rozprav o aktuelních záležitostech zabývala se L.·. otázkami všeobecnými, o nichž podali desky bří.·. Fr. K.: O obrazech starých mistrů. — V. J.: O podnikání. — Fr. D.: O výstavbě parlamentní budovy. — J. S.: O boji o rukopisy dle pamětí M. Gebauerové. — J. S.: O pobytu na ostrovu Kubě. — J. a U.: O americkém a našem školství. — J. S.: O tradici knížete Václava.

Otázkami zednářskými zabývala se L.·. zejména v pracích obřadných, v nichž podány desky bří.·. L. S.: Mravouka a věrozákon zed.·.ský. — S.: O anglickém zed.·.ství. — K.: Všeobecná povinnost vyživovací v rámci Královského umění. — S pracemi recepčními bude započato v letošním období.

Lože Jan Kollár, O.·. Bratislava. V uplynulém správním roce lože vyvíjela činnost velmi horlivou, což nejlépe je vidno z toho, že konala 23 konferenčních a 7 rituelních prací, z čehož byly 4 recepční. Přednášeno bylo na thema: O vězeňství. Moje zed. credo a zed. poznatky. Jak hledím na poslání lékaře. O sebepoškozo-

vání na vojně. O stavbě starých chrámů. O legiích specielně ruských. Česká škola na Slovensku. O tradici. Zednářství a sokolství. Informační kresba: Moudrost, Síla a krása. Instrukční: Symboly. Husitství. O sociálním pojištění. Homeopathie II. díl. Zkušenosti vojenského lékaře z fronty. O kremaci. Trestní právo s hlediska sociologického.

Kniha bratra R. J. Vonky: Zednářská symbolika. Náš horlivý spolupracovník bratr Vonka vydal nákladem Františka Richtra, ředitele Legiografie, Vršovice Samova 665, obsažné pojednání o zednářských symbolech na základě velmi bohaté literatury se známou svojí péčí. a důkladností. O obsažnosti této velice zajímavé práce svědčí nejlépe tento obsah: O zednářství tří stupňů. — Mistři. — Úhelnice. — Kružidlo a úhelnice. — Vodováha a olovnice. — Kružidlo a úhelnice. Vodováha a olovnice. Dílna. Sloupy. Koberec. Oltář. Lebka s hnáty. Geometrie-Gamma-Gemma. Bod v kružnici. Stuha. Zástěra. Rukavice. Kladivo. O řetězu. Zednářský žebřík. — Závěrečný citát. — Kniha je velmi krásně upravena, v modré plátěné vazbě a všechny kapitoly opatřeny jsou výstižnou iniciálkou, kterou kreslil sám spisovatel této knihy. Ponechávajíce si zevrubné ocenění této knihy na pozdější dobu, doporučujeme tímto vřele všem bratrům její zakoupení. Kniha stojí Kč 30.— a lze ji objednati buď u nahoře uvedeného vydavatele, anebo přímo lze ji zakoupiti u bratra kustoda v ložových místnostech pražských.

Zprávy z ciziny.

Otázka poměru zednářství k náboženství zaměstnává zednáře anglické neobyčejnou měrou. Reverend C. E. Marsh v Gravesendu u Londýna přetřásal v Loži otázku, co jest zednářství. (Bylo to při slavnostním shromáždění tří velkých Loží anglických.) Zednářství není náboženstvím, ale jeho podstata jest hluboce náboženská. Vede stále k hodnotám vyšším a vyšším. Jest mnoho bratří, kteří uplatňují zásady zednářské v každodenním životě a velmi často stávají se lepšími nežli křesťané, anebo patří k lepším křesťanům. Jsou mnozí, kteří byli povzbuzeni k dokonalejšímu životu právě zednářstvím a nikoli křesťanstvím. Není třeba vyvyšovati zednářství nad křesťanství, ale jest třeba zdůrazniti, že zednářství vede své členy stále k vyšším hodnotám, k vyšší zdvořilosti, vyšší spravedlnosti, k bedlivějšímu plnění povinností, které na sebe přijímá člověk uvědomělý v rodině, se zřetelem na sousedy, na celou společnost. Zednářství uvědomělé, tak jako křesťanství uvědomělé, vede člověka k vyššímu lidství. Předním úkolem zednářů jest, aby uváděli v životní praksi zásady, k nimž se přihlásili.

Slobodné murárstvo v Poľsku. Korespondence CEPS. sděluje: „Z Varšavy. Zásluhou národne demokratickej „Gazetty Warszawskej" a kresťansko demokratickej „Rzeczipospolitej", které sa vydaly v tejto politicky mrtvej sezone po stopách poľského slobodného murárstva, sa rozvinula o tomto temate v poľskej tlači obšírna diškuzia. Táto diškuzia, vyrátaná na domácu senzáciu a venovaná predovšetkým osobným otázkam, je málo zaujímavá. Zaujímavé je však, že sa v diškuzii prihlásil o slovo aj polooficiálny orgán vládna „Epoka" a to v smysle nezakrývane slobodnému murárstvu priaznivom. Z minulosti poľského slobodného murárstva uvádza „Epoka" veľmi zaujímavé podrobnosti, ktoré sú tým cennejšie, že poľská literatúra o slobodnom murárstve je veľmi chudobná. Existuje staré tendenčné dielo jezuitu Zalenského, niekoľko kompilačných malých prác Egerovej, niekoľko príspevkov sa nájde u Barzykovského, Mochnackého, Ign. Chodžku a Chmielowského. Pred 20 rokmi písal o tomto temate Andrzej Niemojewski. „Epoka" píše: „Od polovice VIII. veku do roku 1830, ba až do roku 1848 dialy sa všetky významné udalosti v Poľsku pod vlivom a pri súčinnosti murárov. Keď vláda jezuitov uvrhla Poľsko do tmy, spiatočníctva, marasmusu a odvislosti na cudzine, značí vystúpenie murárov do boja proti ním obrodu myšlienkovú, mravnú a politickú. Zriadenie Edukačnej komisie, založenie Spoločnosti elementárnych kníh, prebudenie emancipačného hnutia v mestách, publicistická a prikladová akcia pre uvolnenie sedliakov a odovzdanie im pôdy,

všetky reformy štvoročného snemu korunované májovou ústavou, ďalej ozbrojený zápas s okupáciou, Koščiuskovo povstanie a legie, zriadenie varšavského kniežactva a neskoršie kongresového kráľovstva, Spoločnosť priateľov vedy a rozkvet vileňskej univerzity, filaretské hnutie vo Vilne a výbuch novembrového povstania — všetky najvýznamnejšie udalosti, ktorými sa Poľsko chváli, sa staly z iniciatívy a pod vedením poľského murárstva. Murármi boli Stanislav i Ignác Potocki, Piatoli, Jan Dekiert, Kapostas, prezident Varšavy Wengrzecki, Ludevit Gutakowski, J. K. Zaluski, Linowski, Machnicki, Juljan Ursyn Niemcowicz, Adam Czartoryski, všetci znamenití štátnici, reformátori a politikovia tej doby. Z vojenských osobností patrili do murárskych lóží a zastupovali v nich najvyššie hodnosti knieža Josef Poniatowski, generál Zajenczek, gen. Jasiński, J. H. Dombrowski, Axamitovski, Kniazewicz, Godebski, Rožniecki, Prondzyński, Umyński, Chlopicki a toľko druhých, že by bolo treba vyrátať skoro všetko generalitu. Z literatúry a vedy treba pripojiť známe mená Wenžyk, Kniažnin, Osiński, Kaj. Kožmian, maliar Baciarelli, otec poľského divadla Boguslawski, konečne predstavitelia najzaslúženejších poľských rodov ako Potockých, Jablonowských, Lubomirských, Sapiehov, Tyszkiewiczov, Skarbkov, Fredrow, Mycielských, Szoldarských, Tarnowských, Bninských, Žychlińských. — „Epoka" pripomína, že už koncom XVIII. a začiatkom XIX. storočia bolo ostro útočené v tlači proti murárom a sídlo ich lože v paláci Mniszchov, v ktorom je dnes Resursa Kapiecka, bolo menované palácom Lucifera. Časopis končí: „Ak zase dnes máme pred sebou tento zápas a toto rozdvojenie, tak si radšej prajme, aby Poľsko šlo v šľakoch Dombrowských, Niemcewiczov a Lukasińských v napiatych národných citoch a v porozumení pre potreby štátu, ako v šľakoch ich nepriateľov."

V Portugalsku biskup svobodné katolické církve v Porto Rico vyznal o zednářství, odpovídaje na výzvu Mistra Jose Gonzales Ginorio, že v zednářství nalezl veliké uspokojení. Poznal v něm zbytky starých tradic egyptských, židovských a řeckých, oživených horlivostí několika vynikajících mužů středověku evropského. Roku 1717 bylo zmodernisováno v Anglii tím, že bylo postaveno pod dozor zednářů intelektuelních a stalo se zednářstvím Přijatým, Přemítajícím, čili modrým. Na život každodenní má zednářství veliký vliv dosud.

V Kanadě shromáždilo se 24. června 1928 v městě Woodhouse 2000 bratří, aby uctili památku prvního velikého mistra v Kanadě, bratra Williama Mercer Wilsona. Kanada má dnes 115.000 bratří v 6000 Ložích. Nejstarší mezi přítomnými bratřími byli více než osmdesátníci.

Velká Lože ve Warwickshire slavila v měsíci máji l. r. dvě stě let svého trvání; byla založena 22. dubna roku 1728. V tomto kraji anglickém během dvou set let zaniklo toliko 17 loží, všechny ostatní neustay. Roku 1928 bylo jich 90.

Funkce bratří anglických zednářů. Každá provincie má Provinciálního Velikého Mistra. Kromě toho má velkou úlohu Deputovaný Provinciální Veliký Mistr. Mistr z předešlého roku sluje Past Great Master. První dozorce slove Senior Warden, druhý dozorce Junior Warden, řečník: Chaplein, pokladník: Treasurer, Obřadník: Director of Ceremonies. Dále dva Deacon. (O těchto funkcích viz článek: Význam činovnických odznaků. P. r.) Superintendent of Ceremonies, dozorce obřadník, má k ruce dva Assistents Director of Ceremonies. — Strážce-mečíř slove Sword Bearer. — Korouhevník slove (první a druhý) Standard Bearer. — Pursvivant znamená průvodčího, patrně průvodčího hostí. Sběratelů — stewards — bývá několik, pro každou řadu aspoň jeden. Důvěrník v předsíni slove Tyler.

V čele anglického zednářství stojí vévoda z Connaughtu, zastává úřad Nejvyššího Mistra, starého svobodného a přijatého zednářstva anglického, Nejjasnějšího Prvního Velikého Knížete Nejvyšší Rady v kapitole královského umění anglického, Nejvyššího Mistra Veliké Lože pro Anglii a její kolonie. atd. Titul tohoto hodnostáře se čte na pětadvaceti sloupcích na řádcích o padesáti pěti typech petitového karakteru.

T. G. A. O. T. U. — tak zkracují Angličané výraz: Pro Slávu Velikého Architekta Věčného Všeho-Mira .

Památka na první Loži zednářskou v Edinburce. Když zakládali první zednářskou Loži v Edinburce, položili na ulici Quen Street několik pamětních kamenů, několik velikých krychlí. List Glasgow News se táže, zda by nebylo možno zjistiti, byl-li ten, jenž řečené kameny zpracoval, zednářem, anebo nebyl jím.

Z obsahu zednářských časopisů.

„Le Symbolisme" (vychází v Paříži): Listopad 1927. Oswald Wirth: Symbolism a obřady. Armand Bedarride: Písmeno G. VI. (God.—Bůh. Velikost—Grandeur). Leo Heil: Velké tajemství kabalistů. Diogène Gondeau: Knězi svob. zednáři. — Prosinec 1927. Oswald Wirth: Okultní symbolism zednářství. Pentagram planetární. Armand Bedarride: Písmeno G. VII. Génie. Diogène Gondeau: Toland a svob. zednářství. — Leden 1928. Oswald Witrh: 1928. Armand Bedarride: Písmeno G. VIII. Vel. Architekt Vesmíru. Leo Heil: Velké tajemství kabalistů. — Únor 1928. Oswad Wirth: Okultní symbolism zednářství. Nářadí a krychle. Amélie André-Gedalge: Kouzelná flétna. Jonathan Carver: Zasvěcení u indiánů Nawdawessies. — Březen 1928. Oswald Wirth: Soudobý satanismus. Arman Bedarride: Písmeno G. IX. Gnose. Leo Heil: Veliké tajemství kabalistů. — Duben 1928. Oswald Wirth: Okultní symbolism zednářství. Akát, lebka a dlažba mos. Armand Bedarride: Písmeno G. X. Gnose tovaryše. M. de Meix: Krise moderního světa podle René Guénon-a.

The Masonic Record: Listopad 1927. Sir. John Cockburn: Zednářství v Austrálii. F. W. Reeves: Z dějin zedn. na ostrově Barbados. A. E. Biggs: Egypt a Sudan. G. Reeves: Zednářství v Punjabu. — Prosinec 1927. Gilbert Daynes: Z Vel.·. L.·. Rev. Joseph Johnson: Modlitby a pobožnost v zedn. W. Pailthorpe: Zedn. v Jižní Africe. — Leden 1928. Pemberton Smith: O počátcích zedn. v Kanadě. Gilbert Daynes: Z Vel.·. L.·. Old P. M.: Zdravý rozum v zedn. — Únor 1928. Rev. Joseph Johnson: Požadavky zedn. Gilbert Daynes: Z Vel.·. L.·. C. C. Hunt.: Návrh z Jowy o správě blahodár. institucí zedn. — Březen 1928. Douglas Knoop: Středověké cechy a bratrstva. Old. P. M. (Starý býv. mistr L.·.): Zdravý rozum v zedn. — Duben 1928. Charles Clyde Hunt: Sůl. T. M. Carter: Zedn. provinciální. — Old P. M.: Zdravý rozum v zedn. — Květen 1928. Gilbert Daynes: Návrh pro zedn. dobročinnost r. 1739. Old. P. M.: Zedn. volby. T. M. Carter: Zedn. provinciální. P. A. G.: Zednářství, jeho nebezpečí a možnosti.

Různé.

Zednářství a časové otázky. Srovnává se s duchem královského umění, abychom konali rozpravy o časových otázkách? — Jsem přesvědčen, že jest povinností pěstitelů královského umění aby si všímali všech časových otázek. Z tohoto a podobného zájmu vzniklo královské umění. Kdyby nebylo jako citlivá harfa, která se rozezvučí při každém zavanutí nových myšlenek, míjelo by se účelem. Ba co více? Královské umění vydává vlastní tony, má býti vlastním zdrojem hlasů. Má dávati podněty. Nesmí býti královskou basou, která stála u primasa za kamny a která hrála, když primaska zatopila. Královské umění jest organism živý, kterým nemají zmítati náhodné podněty, leč jako živý organism má býti zdrojem, z něhož vycházejí podněty. Nemá býti pouhým mrtvým zrcadlem, nýbrž organismem, jenž obrazy vytváří a rodí. Dějiny královského umění nám dokládají, že z něho vycházely podněty vědomě, horlivě a bez bázně, že bratří se zaměstnávali, aby našly zdravý a správný názor na život a správný poměr ke všem zjevům, že nepřicházely za událostmi, nýbrž že jim předcházely. Královské umění má býti ženoucí silou. R. J. V.

Symboly jsou jenom tolik, jako šat na těle lidském, tak označil dr. Charles H. Merz, exvenerable v Loži Science Lodge, č. 50 v městě Sandusky. Symboly neoživují myšlenky zednářské, leč dávají úkolům zednářským jistý povznášející karakter, jehož odnikud jinud nelze dosáhnouti. Jsou tichým upozorněním k lidským činům, povznášejí a povzbuzují. Zednář více nežli ostatní lidé jest povolán, aby své přesvědčení uplatňoval až do důsledků a symboly jsou mu pobídkou beze slov.

Zednářské divy. Takto nazval The Freemason's Chronicle dne 25. srpna 1928 pohotovost zednářů anglických přispívati na tři zednářské úkoly. Stewardi v anglických ložích shromáždili ve třech pracích £ 2000 ku podpoře výchovných úkolů, které mají

na zřeteli mládež z řad zednářských (dívky i jinochy) a sestaralé z řad bratří. V Anglii jest 12.485 stewardů, kteří sebrali během roku 248.633 £, Londýn má 1020 Loží a na každou připadla průměrně 100 liber šterlinků. Celkem odevzdali v Londýně 100.896 £ na úkoly zednářské.

Veřejnost sdělení. V listě „The Freemasons' Chronicle" z roku 1928 lze nalézti veliké množství oznámení rázu zcela soukromého, příkladem, že bratr a Mistr Walter Fisher bude slaviti zlaté zasvěcení. Před 35 léty byl opásán zednářskou zástěrou a okamžiku tohoto vzpomene v kruhu svých dětí, vnuků, přátel, bratří a hostí. Jest čestným členem ve stu Loží. — Bratr Charles C. Littlefield vykonává úlohu tajemníka v Loži Joseph Webb v Bostonu po jednatřicet let! — Biskup z Derby vychvaloval ve svém kázání svobodné zednářství. — Starosta města Londýnu Sir Charles Batho byl jmenován Velikým pokladníkem Loží anglických. — Od roku 1817 jest to opět poprvé, že starosta londýnský zastává tuto funkci. — Dne 9. září zemřel bratr James Henry Matthews, maje 91 let věku.

Náboženství a zednářství stojí v Anglii v popředí. Tak příkladem liverpulský biskup ve veřejném kázání zdůrazňoval, že zednářství kladlo na náboženskou stránku největší důraz od sama počátku. — Naproti tomu bratr Lantoine obdržel z Londýna oficielní zprávu, že o jeho významné knize John Toland, předchůdce zednářství, nebude v listech zednářských oficielně referováno, protože Johna Tolanda považují v Anglii za atheistu. John Toland se narodil téhož roku, v kterémž Komenský zemřel. Svého času navštívil také Prahu, když se ubíral z Berlína — roku 1710 do Vídně. — Biskup v Auckland Castle Rev. Henson vykládal také, co jest podstatou zednářství. Považuje zednářství za krb, na němž bylo rozžato světlo kriticismu. Kriticism za našich dnů — pravil biskup — vyvrcholuje. Kriticism byl vždy nejlépe informován o tom, co hýbe lidskou společností, a jeho informace byly málo kdy vyvráceny. Vztahy zednářstva k náboženství byly vždycky kritičné. V centrální Evropě byla církev k zednářství nepřátelsky zaujata, kdežto v Angii snášela se protestantská církev se zednářstvím bratrsky. Tomu, kdo se táže, zda zednářství je či není náboženským, nechť stačí, že v zednářství nikdy nebyl pozorován k náboženství duch nepřátelský. Zednářství vyrostlo z nejvyšších zákonů mravních a v tom ohledu patří k nejlepším náboženským společnostem. Historicky posuzováno, zednářství tvoří stupeň křesťanství. Také v Anglii prý upadá užívání a znalost bible. Řečník toho litoval, protože Bible znamená jedinou literaturu, jež nevedla k úpadku. — V Loži ve Fulney uspořádali bratří vlastní bohoslužby v chrámě Pavlově a vyslechli kázání „Zednářství a náboženství". Rev. Ash vyslovil v kázání přesvědčení, že zednář je lepším křesťanem právě proto, že je zednář. (The Free Mason's Chronicle cituje Rev. Ashe podle Lincolnshire Free Press.)

Kolik jest zednářů? Toho nikdo neví. Protože nikde není soustředěn soupis svobodných zednářů. Odhadují, že jich je na celém světě 4,400.000 a z toho na ostrovech britských 450.000. Leč přihlíží-li se k bratřím, kteří mluví anglicky, potom jich je 4,100.000. Nejvíce zednářů jest ve Spojených Státech severoamerických, totiž 3,271.360, a ti jsou sdruženi v 10.747 Ložích. —

Malé znalosti z dějin zednářství. Také v Anglii si naříkají, že mezi bratřími upadá znalost dějin zednářství. Počet bratrstva roste, ale znalostí dějin ubývá. Jsou bratří, kteří neznají ani dějin vlastní Lože. Tak jako teolog, chce-li býti obeznámen s dějinami náboženství, nesmí vynechati studium Bible, tak i zednář musí studovati dějiny zednářského bratrstva.

Tři legendy zednářské. V Nejvyšší kapitole v Londýně vyslechli pololetní přednášku, v Londýně totiž pracují čtvrtletně, o třech legendách zednářských. První připisuje původ zednářství Mojžíšovi, druhá považuje za zakladatele zednářství krále Šalamouna, třetí praví, že prvním mistrem byl stavitel chrámu Šalamounova, Hiram Abif. Jak patrno, běží jen o legendy. Podstata zednářství jest jiná, sluší ji hledati nejen v těchto legendách, ale sluší je považovati za výsledek velmi četných ideových směrů.

Biskup ochraňuje zednářství. List The Liverpool Review z měsíce září 1928 přinesl obranu zednářství, řeč anglického biskupa Davida. Předeslav výklad o původu zednářství, biskup zdůrazňoval, že zednářství má základnu širší nežli křesťanství, proto že se členové mnohých církví cítí v něm jako doma. Zednář musí spoléhati sám na sebe, a tím se stává pro-

spěšnějším členem společnosti lidské, Základní stupně zednářské jsou náboženské v širším slova smyslu. Vyšší stupně jsou vyloženě křesťanské. Dr. David byl hluboko pohnut v nitru, když poznal krásu a smysl těchto obřadů; zednářství nechce zatlačiti křesťanství, nýbrž k němu připravuje. Kdo prohlašuje zednářství za odpůrce křesťanství, činí tak z nedorozumění podle příkladu církve, která nikdy neprokázala dosti jasně, že ji běží o pravé náboženství. Tím se stalo, že v zemích katolických zednářství vzalo na se jiný druh antiklerikalismu. Zednářství bylo vypěstováno vědci a umělci, kteří ve své vědě a svém umění nalezli mravní hodnoty, jichž nemohli jinde nalézti. Dr. David vyslovil konečně přesvědčení, že církevník, který se seznámí se zednářstvím, nalezne v něm uspokojení.

List Freemason's Chronicle dosáhl 8. září čísla 2800. Po tolik týdnů již vychází bez přestávky od založení. První číslo vyšlo 1. ledna, roku 1875. Redaktorem byl bratr William Wray Morgan, jenž redigoval list až do roku 1893, od kteréž doby rediguje tento časopis „mladý Morgan". Po dlouhá léta v The Freemason byl mluvčím anglického zednářstva, byl jeho novinami, a to něco v Anglii znamená.

Anglický princ Jiří stal se Mistrem 28. června 1928 v Loži Nava Lodge, která k tomu účelu svolala bratry k mimořádné práci, které se zúčastnil Lord vévoda Connaught, Lord Ampthill a vévoda z Yorku. První jest Velikým Mistrem, druhý byl jeho předchůdcem a třetí jest letos Mistrem Lože, Permanent Master of the Navy Lodge.

Ženy v Anglii nejsou vyloučeny z díla zednářského. Čtu, že v červnu l. r. sebralo v Anglii 980 stewardů celkem 10.614'11 £ na dobročinný fond a při tomto sdělení se dočítám, že mezi řečenými 980 stewardy bylo 42 Lady Stewards. Uvedená sbírka byla označena jako třetí z největších, co jich kdy bylo v Anglii podniknuto. Patrně byla tato kolekce vykonána kromě zdí chrámových, tedy soukromě, dům k domu.

Ženy a zednářství anglické. Zednáři v provincii Essex založili výchovný ústav pro dívky, Royal Masonic Institut for Girls a zvýšili svůj příspěvek ve prospěch tohoto ústavu ze šesti pennies na dva šilinky. Lože založila příslušný fond částkou 675 £. Bylo učiněno provolání k ostatním Ložím, zmíněné provincie, aby byl učiněn pokus zlomiti tento librový rekord.

Zednářský chrám v Herefordu, postavený letošního roku, stál 7.500 £. — V této částce jest započten náklad stavební, zařízení osvětlování, ústředního topení a vodovodu a nábytek. Náklad na výzdobu lože bude uhražen příštího roku. Stavbu provádělo sdružení Masonic Hall Company, akciová společnost, Ltd. — V přízemí jest chrám, nad chrámem jsou konferenční místnosti s řadou malých místností vedlejších, pro schůze výborové atd. V přízemí kromě lodi chrámové jest zařízena jídelna, kterou lze zaříditi za síň zábavní, a k té přiléhají umývadla, šatny a kuchyně. Není prý v Herefordu domu tak vhodně zařízeného jako zednářský dům.

Ústav pro zednářské jinochy. Musíte jej hledati v Londýně, Masons Hall, London W. C. Vychovávají tam 390 chlapců a jinochů, pro letošní rok vypisují 107 uprázdněných míst. Tento ústav prospívá již 130 let. Příštího roku budou slaviti 131. výročí jeho a k tomu cíli již v červenci letošního roku začali činiti přípravy.

New Encyklopedia of Free Masonry má skoro 1000 stránek ve dvou svazcích. Zpracována byla bratrem A. E. Waite, jenž napsal The Secret Tradition of Freemasonry. Stojí 2 £ 10 shillings, tedy skoro čtyři sta Kč. (Adresa pro mecenáše: Alliance Trade Extension Agency, Ltd., 36 Camomile Street, London, E. C.).

Vystěhovalectví a zednářství. Velký Mistr kanadské Velké Lože navrhl, aby se bratří ujali mladých mužů, kteří přicházejí do Kanady jako kolonisté-vystěhovalci. Vybízí ujímati se přistěhovalců vůbec, synové v zednářských rodinách mají si všímati příchozích a pomáhati jim. (8. září.)

Drobnosti. Laskavostí bratra S. dostalo se mi do rukou několik anglických zednářských časopisů, které zaslouží, aby o nich byla učiněna zmínka v našem listě.

Především jest to Miscellanea Latomorum, čili zednářská sdělení k otázkám, jež byly vzneseny z řad bratří. Jest to XII. svazek, číslo 9, vydané v květnu roku 1928. Časopis tento chce usnadniti bratřím styky s uvědomělým zednářstvím a prohloubit v řadách zednářských znalost všeho, co souvisí s královským uměním. Časopis tento jest určen jenom k soukromé cirkulaci, není určen pro laický trh knihkupecký. (Vydavatelem jest br. Lionel Vibert, Marline Landsdown, Bath.)

— Na prvním místě jest článek „Středověké památky pozednářích". Z toho článku sluší uvésti: Název svobodný zednář odvozuje se v angličtině od výrazu freestone-mason, což značí jemné dílo kamenické, umělce kameníka na rozdíl od Rough-mason anebo od roughhewer, což znamená dělníka v lomech anebo dělníka, jenž má co dělat jenom na materiále surovém, nejvšednějším.

— Zednářské symboly z roku 1694. V katalogu Zednářské výstavy, pořádané roku 1884 ve Worcestru, jest obšírná zpráva o zednářských symbolech, které pocházejí z roku 1694 a jsou doprovozeny označením, co patří Mistru, Dozorcům a co ostatním bratřím. — Kdosi se táže, jak to přijde, že ve starém zednářství se mluví vždycky o třech sloupích, kdežto v ložích latinských a anglosaských mají toliko dva sloupy; žádá tedy poučení. Jiný se táže, co znamenalo v staré symbolické mluvě „přelomiti bílou hůl" (to break his white wand). Třetí není spokojen s běžným výkladem, co znamenají tři světla.

— Časopis Freemason má obsáhlý článek o Velikém Mistru J. H. Cowlesovi, známém i našim řadám. — Na jiném místě se sděluje, že zednáři v Birminghamu uspořádali koncert, kterého se zúčastnilo 2000 bratří.

— V Anglii jsou dvě Lože zednářské, zřízené výlučně pro žurnalisty.

— Londýnští bratří chtějí postaviti budovu, která by byla pomníkem snah mírových a pěstovaných bratřími zednáři. Vybízejí k osobním darům po deseti librách. Chtějí sebrati k naznačenému účelu milion liber.

— The Freemasons Chronicle sděluje 22. září, že anglické zednářstvo neuznává za zednáře, kdo se účastní politických akcí; tedy neuznává ty, kdož byli zatčeni ve Španělsku při posledních nepokojích, protože se zúčastnili převratového hnutí. Vyslovuje také podivení nad tím, že pan Mussolini zrušil zednářství italské, leč uznal zednářství anglické.

— Oznamuje se bohoslužba, pořádaná pro zednáře 7. října t. r. v kostele Balham Parish Church v Londýně. K bohoslužbám byl vydán malý počet vstupenek pro nezednáře.

— Londýnští zednáři staví novou budobu školní u Sv. Albana. Základní kámen kladli 24. září 1928.

— V historických zprávách se sděluje, že Walter Scott, slavný spisovatel, byl zednářem v Loži sv. Davida, č. 36 v Edinburce.

— Lewisham Lodge č. 2579 založila studijní kroužek, jenž zahájí svá studijní sezení 11. října t. r. v síni chrámové u sv. Marka, Clarendom Road.

— Lože Sv. Jana, č. 471 v městě Shotts postavila si nový chrám nákladem 5000 liber, jež sebrali ve třech létech.

Listárna.

Tímto dvojčíslem končí II. ročník našeho časopisu. Žádáme, aby všechny lože súčtovaly dodané jim výtisky.

Ať žije republika!

„Svobodný Zednář" vychází prozatím pětkráte ročně a tiskne se jako rukopis pouze pro přihlášené zájemce za předplatné 20 Kč ročně. - Toto číslo vyšlo dne 23. října 1928. Za vydavatelstvo František Kadeřávek. Redakce: Jan Kapras, Julius Myslík, Josef Volf. Rukopisy přijímá a za redakci odpovídá Julius Myslík, Praha-Dejvice 532. Tiskl Ant. Reis, Praha-Vyšehrad, č. 55.